

Manual de redacció periodística

Manual de redacció periodística

Marcos López
José Carlos Sorribes
Joan Maria Morros
Miquel Peralta
Jordi Pérez Colomé
Juan Manuel García Campos

Primera edició en llengua catalana: febrer 2012

© Marcos López, José Carlos Sorribes, Joan Maria Morros, Miquel Peralta, Jordi Pérez Colomé, Juan Manuel García Campos, del text.

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2012

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny coberta: Natàlia Serrano

Imatge de coberta: Istockphoto

Realització editorial: Editorial UOC S.L

Dipòsit legal: B-3.473-2012

Aquesta obra està subjecta a la llicència Reconeixement - Compartir igual 3.0 Espanya de Creative Commons. Es pot modificar, distribuir i comunicar públicament, fins i tot amb un propòsit comercial, sempre que s'especifiquin els autors i editors. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/es/deed.ca>

Marcos López

Redactor d'Esports a *El Periódico de Catalunya*

José Carlos Sorribes

Redactor de Cultura i Espectacles a *El Periódico de Catalunya*

Joan Maria Morros

Cap d'Informatius de RAC1 i RAC105

Miquel Peralta

Periodista i professor de la Facultat Blanquerna de Comunicació de la Universitat Ramon Llull

Jordi Pérez Colomé

Periodista. Autor del blog Obamaworld.es y director de la revista *El Ciervo*

Juan Manuel García Campos

Periodista. Redactor de *La Vanguardia Digital*

Índex

Capítol I. Premsa

1. La portada	9
2. Titulars: de la informació a fer l'ullet	14
3. La notícia, fets i interpretació	17
4. L'entrevista	23
1. La gran entrevista. Barreja d'estils directe i indirecte	23
2. L'entrevista. Estil directe	28
3. L'entrevista perfil d'un personatge. Estil indirecte	31
5. La crònica/crítica	33
6. El gran reportatge	37
7. La doble pàgina	51
8. La subjectivitat com a bandera: informació esportiva	55

Capítol II. Ràdio

1. Llenguatge informatiu per a la ràdio	63
2. Què valorem a l'hora de redactar la notícia	64
3. La durada de les notícies i els butlletins	65
4. Les fonts	67
5. La tria de les notícies: l'escaleta	67
6. Quin és el llenguatge i l'estil de redacció que fem servir?	69
7. L'evolució d'una notícia al llarg del dia	77

Capítol III. Televisió

1. Les especificitats del llenguatge televisiu	83
2. Pautes i recursos pràctics per escriure bé a la televisió	84
3. Aplicacions practiques	86
1. Seleccionar bé els arguments i ordenar bé el relat	86
2. Els textos han de ser breus, veraçs, clars i concisos	93
3. Les notícies en directe	97

3. Cal considerar tots els elements del missatge televisiu: les imatges, els sons i les paraules	102
4. El coneixement compartit: la descodificació dels implícits	106
5. L'objectivitat és difícil, la pluralitat no ho és	109

Capítol IV. Internet

1. La naturalitat i el jo tornen	114
2. Qui decideix què arriba a ser notícia	126
3. El final de la piràmide invertida	131
4. Les fonts són demostrables	137
5. Fer més comprensible el més complex: divulgar	142
6. Els lectors com a font d'informació	152
7. La novetat i els usos de les xarxes socials	155

Capítol I

Premsa

Marcos López i José Carlos Sorribes

Introducció

Més d'un segle ha passat des que la redacció de notícies, el contingut primigeni dels diaris, s'estructura a partir de les tradicionals cinc ves dobles (*what, who, when, where, why*) i la regla de l'interès decreixent de les informacions amb la fórmula de l'anomenada piràmide invertida. En temps de la revolució digital, aquests preceptes fundacionals semblen superats, encara que tot periodista els té *in mente* quan redacta una informació.

L'huracà que ha suposat en la doctrina periodística aquesta revolució digital no ha provocat solament un qüestionament de la vigència, de la viabilitat futura, dels mitjans impresos tradicionals. També ha provocat una reformulació a l'hora d'elaborar les informacions, tant en les seves redacció com presentació. En definitiva, corren mals temps per a les simples notícies a favor d'aquelles informacions que ofereixen al lector una informació més elaborada i treballada. Per exemple, amb la presentació dels temes de forma original o amb els anomenats temes propis. En ambdós casos amb la intenció que el mitjà intenti desmarcar-se del flux constant d'informació d'altres suports. Aquesta recerca de l'originalitat, de la particularitat, afecta tots els continguts d'un diari. I una de les seves manifestacions més evidents és la hibridació, barreja, de gèneres. Lluny queden els temps en què les fronteres dels diferents gèneres estaven molt més definides.

La portada

Abans la portada d'un diari era una finestra d'informació desconeguda. La majoria de les persones que comprava un diari buscava alguna cosa nova.

S'apropaven al diari per conèixer i explorar nous mons, esdeveniments que havien succeït un dia abans, però que elles no coneixien. Ara, en canvi, la portada és un món diferent. Amb els nous canals, la informació es coneix en línia (és a dir a l'instant), sigui a través de la ràdio, la televisió, internet o les xarxes socials que transmeten l'esdeveniment a l'instant. Un telèfon mòbil amb connexió a internet es converteix en una portada de diari. Les coses passen i s'expliquen quan passen. No després. L'endemà, el diari està obligat a oferir una mirada diferent, més contextualitzada, amb més anàlisi, reflexió d'alguna cosa que ja coneixen gairebé tots. Aquest és el gran canvi que ha portat la nova societat de la informació en què qualsevol, sense ser periodista, es transforma en una font. Aquesta lluita entre la imaginació, el rigor, la fiabilitat i, sobretot, la capacitat de sorpresa són els elements que entren en acció quan es tria la finestra inicial d'un diari.

El vell model. Un retrat del que ha succeït el dia anterior (la foto del clàssic entre el Madrid i el Barça il·lustra la primera pàgina), però sense apartar-se de les línies tradicionals. Canvia el dia, canvien les notícies i el model roman inalterable, sense tenir un tema protagonista. Podria ser per la fotografia el triomf del Barça, però la presència, a l'esquerra, d'una notícia sobre Urdangarín ho equilibra. Conviuen estils d'una altra època, assumint que el lector no està informat de res. Ni del comunicat del duc de Palma ni de la impactant victòria blaugrana. Per mantenir, manté fins i tot l'estructura del *Cuaderno del Domingo*, que té el valor afegit d'aportar un reportatge sobre els vestits de Camps. Tots els elements que configuren la portada evoquen la imatge diària d'*El País*. La tipografia, el fris horitzontal on en tres peces s'informa dels productes interiors que ofereix el diari.

Hi ha, sense anar més lluny, una portada que convida a la reflexió. Quan ETA anuncia «la fi de la lluita armada», curiosament *El País* titula l'endemà amb «La fi del terror». Diem curiosament perquè en una època plena de terror, amb atemptats terroristes de diversa índole, el diari obvia la paraula ETA en el seu titular.

Parla del rei. Però no es veu el rei. Parla de Joan Carles I, però ni tan sols aquest nom apareix en la portada del nou diari barceloní ja que utilitza altres vies («La Corona» i «El monarca») per evitar-ho. Aquí solament mana un tema. La resta és secundària. Les notícies s'interpreten en clau de personatges (Camerón, Camps i Rajoy) de tal manera que els visualitzem abans a ells que a la mateixa notícia que ho acompanya. L'elecció de la fotografia de portada és tota una declaració d'intencions. Sent un diari modern, gens monàrquic, obvien qualsevol fotografia del rei Joan Carles I i resumeixen la decisió que ha pres (deixar caure a Urdangarín «per poc exemplar») com si es tractés d'una partida d'escacs. El

EL PAÍS

www.elpais.com

EL PERIÓDICO GLOBAL EN ESPAÑOL

VIERNES 17 DE ABRIL DE 2014 | 11 PAGINAS | 1,50 €

EL PAÍS SEMANAL
 Sinopsis.
 Es la hora del año.
 La integración agraria y la
 migración en Europa se
 está abriendo. Nos contamos a y

MADRID DOMINGO
 Yuchery
 los ocupan.
 Cada vez más gente del 11 al
 12 de noviembre se dedicará
 por sus efectos de la crisis.

**COLECCIÓN
 MICHAEL JACKSON**
 Este domingo empieza
 el lanzamiento de la colección
 de música del pop del
 2000. 30 álbumes desde
 por 0,50 euros.

Urdangarin: "Lamento el grave perjuicio a la Corona"

El duque de Palma desvincula sus negocios de la Casa del Rey

**LUIS JORDI
 BARRAL**
 Pablo Urdangarin, duque de la
 corona, se ha desvinculado de
 sus negocios tras haber
 sido acusado de haber
 sido el dueño de la empresa
 que se benefició de la
 construcción de la
 residencia real de la
 reina Sofía.

El duque de Palma, Pablo Urdangarin, se ha desvinculado de sus negocios tras haber sido acusado de haber sido el dueño de la empresa que se benefició de la construcción de la residencia real de la reina Sofía. Urdangarin ha declarado que no tiene ninguna relación con la empresa que se benefició de la construcción de la residencia real de la reina Sofía. Urdangarin ha declarado que no tiene ninguna relación con la empresa que se benefició de la construcción de la residencia real de la reina Sofía.

**Sarkozy:
 "Mi querido
 David, tus
 exigencias son
 inaceptables"**

El presidente francés, Nicolas Sarkozy, ha declarado que las exigencias de David Cameron para el gobierno británico son inaceptables. Sarkozy ha declarado que las exigencias de Cameron para el gobierno británico son inaceptables.

El Barça de Guardiola sigue siendo el rey

El Barcelona sigue siendo el rey del fútbol español. Para el entrenador de los catalanes, Pep Guardiola, el equipo sigue siendo el rey del fútbol español. Guardiola ha declarado que el equipo sigue siendo el rey del fútbol español.

Domingo
Amigo de Camps
 Francisco Camps se vuelve a mostrar en el banquillo por coberto tras haber sido el favorito de su relación con Miguel Pérez. El Barça, decano de la Liga, se enfrenta a la Real Madrid.

Sillas Salvavidas
 900-460-414
 Para más información
 • En línea, en el móvil o por teléfono
 • Seguro y fiable
 • Servicio al cliente
 • Entrega inmediata
 • Garantía de satisfacción

Ara (la imatge)

rei, òbviament, sempre té més força i més poder que un simple alfil negre, caigut ja sobre el tauler. És, per tant, una portada conceptual. No explica el que ha succeït a través d'un titular tradicional sinó que recorre a una foto, muntada amb aquesta intenció. Ni tan sols els suports a la portada, que vénen amb dos

El Periódico (la imatge)

articles d'opinió, gairebé amagats en una cantonada, tenen valor. El que mana, i amb potència, és el rei blanc que mata l'alfil negre. La resta és complementària. S'ha fet de tal manera que s'agafi com s'agafi el diari mana aquest sigil·lós rei, immòbil, que pren el centre de l'escenari de forma premeditada perquè el

fotògraf ha desenfocat les peces que hi ha darrere seu i, al mateix temps, ha concentrat la seva mirada en la seva silueta. Quatre paraules i una imatge. Més que una portada sembla un anunci.

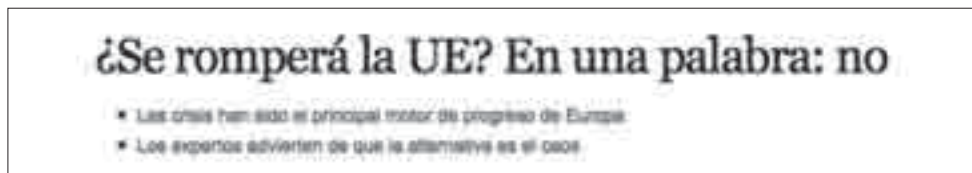
No apareix Guardiola. Tampoc Mourinho. Ni tan sols una samarreta del Barcelona. O del Madrid. Una pilota, en primeríssim primer pla, i un escenari. No fa falta dir res més. S'està enviant el missatge del gran partit amb una frase de Guardiola que anuncia el que anava a passar. Hores més tard, el Barça va golejar el Madrid (5-0). Però aquesta portada tan conceptual, l'estadi, la pilota, graderies buides, la llum que es difumina, és solament una invitació per gaudir d'un dels millors partits del futbol mundial. En el fons, és una rendició periodística, assumint que ja ha estat tot dit durant tants dies previs, setmanes fins i tot, mesos per la qual cosa no hi ha res més senzill que col·locar la pilota en el Camp Nou i esperar que es posi en moviment. També cal recordar que es tracta d'una portada d'un suplement d'esports, és a dir que va encartada en el diari.

1. Titulars: de la informació a fer l'ullet

El titular ha tingut sempre una importància transcendental en la redacció periodística. És l'ham, el ganxo, perquè el lector s'interessi per una informació. Ve a ser com el millor eslògan per a la compra d'un producte. El titular es pot moure en el terreny del purament informatiu: «Detingut un jove de 25 anys per atracar un supermercat a Màlaga». Seria el propi d'una notícia d'un diari de la ciutat, i com a màxim un breu o un entrefilet (informació de mínima extensió) d'un de regional. Aquest tipus de titulars es mantenen en aquest camp informatiu i no requereixen un gran enginy. Són una qüestió de tècnica i hàbit periodístics. I acostumen a ser una frase enunciativa del tipus: «La condemna a Chirac reobre el debat de la immunitat presidencial» (*El País*, 18-12-2011).

És en els titulars d'informacions més rellevants o extenses on hi ha més possibilitats i on s'està produint una transformació que pot atemptar contra els principis fundacionals del periodisme. Vegem-ne alguns exemples:

El País (19-11-2011)

Titular: «Es trencarà la UE? En una paraula: no»

Subtítols: «Les crisis han estat el principal motor de progrés a Europa / Els experts adverteixen que l'alternativa és el caos»

Sorpren l'ús d'un títol com aquest en un mitjà com *El País*, històricament alineat en el que s'ha anomenat periodisme seriós, és a dir més ortodox en la presentació de les seves informacions, sobretot les corresponents a les seccions dures d'un diari: política, economia i internacional, en contraposició a les de cultura, espectacles o esports. És un titular tan directe i juganer que podria haver aparegut també en un mitjà més sensacionalista.

Però corren temps en què les classificacions es dilueixen i les regles, també. Regles com la de no utilitzar signes d'interrogació en un titular, un canó clàssic per excel·lència. «Es trencarà la UE? En una paraula: no» exerceix de ganxo perfecte per provocar l'interès per una informació que el seu autor, Claudi Pérez, aclareix immediatament a l'inici de l'article que és un reportatge. Aquest gènere permet més llibertat a l'hora de titular una notícia. Diguem que l'ortodòxia en la titulació sí que es troba en els dos subtítols, que concreten la tesi del reportatge. La dictadura del disseny de les pàgines obliga, amb molta freqüència, a buscar refugi en aquests subtítols més llargs per recollir el sentit d'un reportatge. Els titulars, molt més breus, es converteixen en l'ham cridaner que dona bons resultats.

El Periódico (14-12-2011)

Titular: Cada uno con su copa

Subtítulo: El Barça aspira otra vez a la corona mundial mientras el Madrid defiende su único título en tres años

Titular: «Cada uno con su copa»

Subtítulo: «El Barça aspira una otra vez a la corona mundial mientras el Madrid defiende su único título en tres años»

Les seccions d'esports i d'espectacles són probablement les que tenen més camp d'acció a l'hora de titular. Potser perquè estan considerades les seccions més lleugeres d'un diari, la qual cosa no vol dir menys rellevants. Vegem aquest exemple d'una titulació que no vol passar inadvertida. Aquest punt de partida és la seva primera virtut. Recordem que el títol és l'eslògan que atreu un lector cap a una informació. La primera lectura revela que estem davant un diari editat a Barcelona que dona per fet que els seus lectors majoritàriament professen la fe blaugrana en preferències futbolístiques. «Cada uno con su copa» és un titular que respon al fet (objectiu i indiscutible) que el Barça viu la setmana

del seu nou assalt a la Copa Intercontinental, la que atorga oficiosament el títol de campió mundial de clubs, mentre el Reial Madrid inicia la seva etapa en la Copa del Rei, competició que va guanyar l'any anterior i d'un rang menor que la Intercontinental.

Però és també un titular en el qual hi ha un posicionament avalat per la trajectòria d'ambdós equips. El Barça signa un brillant cicle en els últims temps, i el seu gran rival solament ha guanyat un campionat en tres anys. *El Periódico* és conscient que, entre els seus lectors, són immensa majoria els que prefereixen el Barça abans que el Madrid. D'aquí aquesta aroma inequívocament blaugrana que respira la frase «Cadascun amb la seva copa». L'esport, i la informació que genera, es mouen cada vegada més en terrenys emocionals. El risc d'aquesta tendència és que derivi en la militància acrítica, partidista i incondicional, la qual cosa ja ens portaria al terreny de la propaganda més que de la informació.

La Vanguardia (20-11-2011)

Antetítol: Luto en la dinastía norcoreana

Titular: Vuelve la inquietud al paralelo 38

Subtítol: Alerta en Corea del Sur y Japón tras la muerte de Kim Jong il “por fatiga”

Avantítol: «Dol en la dinastia nord-coreana»

Titular: «Torna la inquietud al paral·lel 38»

Subtítol: «Alerta a Corea del Sud i Japó després de la mort de Kim Jong Il “per cansament”»

La notícia internacional del dia, la mort del president de Corea del Nord, obre aquest dia la secció de *La Vanguardia* en una informació d'Isidre Ambrós, el seu corresponsal a Pequín. La informació va més enllà de la mateixa notícia de la mort, com es recull ràpidament en el titular «Torna la inquietud al paral·lel 38». La diferència horària ha fet que els lectors hagin conegut amb tota seguretat el decés per altres canals d'informació, principalment els informatius televisius. Aquesta és la raó que porta a un titular propi d'un reportatge que encaixa perfectament amb la crònica.

El titular fa l'ullet a lectors que estiguin molt interessats en la política internacional. Probablement els que no ho estiguin no sabran a què es refereix el concepte de «paral·lel 38». Però ràpidament en el *lead* de la informació es parla del paral·lel que divideix la península coreana, un dels principals focus de conflicte en la política mundial. Tots els elements de titulació apunten al

mateix concepte: les conseqüències de la sobtada defunció del líder. «Inquietud» en el títol i «alerta» en el subtítol van en aquest sentit. Fins i tot el primer destacat va encapçalat amb la paraula «inseguretat» i comença amb «temor». I per acabar de rematar-ho la peça d'aquesta obertura porta el titular de «Llançament de dos míssils». La idea està donada amb absoluta rotunditat, tanta que va gairebé cap a un terreny apocalíptic, com presagiant una guerra inevitable entre els dos veïns.

Del subtítol sorprèn, d'altra banda, la seva construcció pròpia d'un subtítol. Si en traguéssim l'última frase, «per fatiga», que ens aporta una informació concreta sobre la notícia de la mort de Kim Jong Il, podríem intercanviar-lo amb l'avantítol. El cànon afirma que l'avantítol és un element de situació que no comprèn una oració en ús (subjecte, verb i predicat), mentre que els subtítols acostumen a ser oracions enunciatives. Per exemple, «La mort per cansament de Kim Jong Il provoca alerta a Corea del Sud i Japó». Probablement la «dictadura» de la maquetació de la pàgina, amb un espai limitat, va obligar a aquesta construcció de la frase.

2. La notícia, fets i interpretació

La notícia ha estat considerada sempre el gènere cabdal de la redacció periodística, la primera que s'ensenya a les facultats. El punt de partida. De fet, en la publicació dels anomenats avisos per a la població hi ha l'origen del periodisme. Sobre la notícia i la seva estructura articulada entorn de la piràmide invertida, en raó a l'interès decreixent del que s'explica, s'han escrit manuals de tot tipus. I el concepte primari segueix encara vigent en l'era digital, encara que d'una forma diferent, excepte en les informacions breus o en els entrefilets. Els diaris tenen la seva raó de ser en la publicació de notícies, en definitiva fets que resultin nous per als seus lectors i que siguin d'interès. El que sí que ha canviat és la manera de redactar-les, que ha superat el cànon de les cinc ves dobles (*what, who, when, where, why*) en honor d'una major interpretació de les informacions. Al periodista se li demana que expliqui els fets, però també que aporti claus, que sigui capaç de situar-los dins d'un context. Encara que això li suposi situar-se a la difusa frontera amb l'opinió. Perquè el seu lector ja haurà tingut coneixement per altres canals del fet estricte del qual parla la seva notícia.

La Junta egípcia es el nuevo Mubarak

El Gobierno interino presenta su dimisión ante la actuación de la policía - Las elecciones legislativas, previstas para la semana próxima, penden de un hilo

«La Junta egípcia és el nou Mubarak»

«El Govern interí presenta la seva dimissió davant l'actuació de la policia Les eleccions legislatives, previstes per a la setmana propera, pengen d'un fil»

Enric González - Jerusalem - 22/11/2011

Aquesta informació d'un corresponal de tant prestigi i solvència com Enric González és un bon exemple del gènere híbrid que ha sorgit en el periodisme amb l'evolució de la notícia. La informació arriba per un fet que és estrictament notícia: la dimissió del Govern interí d'Egipte per l'actuació de la policia davant dels manifestants. Però aquesta notícia ràpidament adquireix el to informatiu més propi d'una crònica. Una cosa que ja podem veure en un títol tan inequívoc com «La Junta egípcia és el nou Mubarak».

Sí observéssim la contextualització pròpia d'una notícia a l'inici de la seva informació: «La revolució egípcia ha entrat en una fase crítica. Quan només falta una setmana per a l'inici de les eleccions parlamentàries, la violència torna a bullir al Caire i el Govern interí, aclaparat per la brutalitat policial i pel creixent nombre de morts, ha presentat la seva dimissió al Consell Suprem de les Forces Armades. El futur del país està en suspens». En aquest primer paràgraf trobem totes les dades de la informació que són notícia: la dimissió del gabinet, la violència als carrers egipcis i la seva conseqüències en la futura convocatòria electoral. A continuació, es concreten els components numèrics del tema: 22 morts, 33 segons altres fonts, més d'1.700 ferits en tres dies de protestes... És una redacció pròpia d'una notícia.

Després d'aquesta enumeració més pròpia de notícia arriba la contextualització més valorativa del corresponal, quan analitza la gestió del mariscal al capdavant de la junta militar egípcia. És aquí quan González va més enllà de la notícia estricta i entra en el terreny de l'anàlisi. Després del coneixement de la notícia (la dimissió del Govern interí egipci), als lectors se'ls proporciona les claus d'aquesta situació, els perquè. Aquesta és la força d'un article d'aquesta naturalesa: proporcionar al lector elements de coneixement i de reflexió que van més enllà del fet mateix. Vegem dos contundents paràgrafs en aquest sentit.

«Tantauí ha actuat com un dictador militar clàssic, amb l'únic objectiu de convertir l'Exèrcit en un poder intocable i amb capacitat de veto sobre qual-sevol futura administració civil. El Govern tècnic nomenat pels militars ha demostrat ser un titella. El Gabinet va acceptar que Tantauí conservés pràcticament intacta la policia política de Mubarak, després d'un simple canvi de denominació; va acceptar que es mantinguessin els judicis militars contra civils (més de 12.000 des de febrer); va acceptar que la tortura seguís sent pràctica habitual; i va acceptar que la policia carregués des del dissabte de forma sal-

vatge contra els manifestants a la plaça de Tahrir». A partir d'un estil directe, fluït i gens ornamental, però amb la força d'aquesta repetició del «va acceptar» i d'una relació de fets concrets, el corresponal apuntala l'anàlisi que el porta al titular de «La Junta egípcia és el nou Mubarak».

El relat dels fets (notícia) i les seves conseqüències (crònica) queden perfectament reflectits en el segon paràgraf: «Des de febrer fins a avui, el desencantament i la ira s'han estès entre la ciutadania egípcia. L'economia i la seguretat pública s'han deteriorat i la perspectiva d'un futur democràtic s'ha enfosquit. Solament el consens entre militars i islamistes ha evitat un col·lapse».

És aquesta notícia crònica un bon exemple de l'evolució que requereix la narració periodística en temps de sobreinformació per tot tipus de canals. Els grans periodistes com Enric González mostren sempre la seva capacitat per explicar fets amb brillantor estilística i per situar-los en el seu context de forma clarivalent.

Vegem dos altres casos de notícies que van una mica més enllà dels fets, encara que s'alineen més amb el tractament tradicional que s'ha donat a una notícia en els diaris. En aquest cas és el tractament de dos mitjans diferents, *El País* i *El Periódico de Catalunya*, sobre el comunicat de l'esquerra abertzale i les víctimes del conflicte basc.

El País (18-11-2011)

Titular: "La izquierda 'abertzale' muestra el mismo "pesar" por todas las víctimas"

Subtítulo: "Reconoce el dolor debido a la violencia de ETA y "los Estados español y francés"

Titular: «L'esquerra "abertzale" mostra el mateix "pesar" per totes les víctimes»

Subtítol: «Reconeix el dolor a causa de la violència d'ETA i els "estats espanyol i francès"»

En aquesta notícia Mikel Ormazabal destaca que la declaració del col·lectiu independentista basc no fa distincions entre les víctimes d'ETA i els morts del grup terrorista durant el conflicte basc. Ja trobem aquesta intenció en les paraules entre cometes del títol, «pesar», i del subtítol, «els Estats espanyol i francès». És una fórmula que s'utilitza per recollir una paraula o expressió textual dels protagonistes. Podria fer-se igualment sense les cometes, però és una manera de donar més força a aquests conceptes.

El cos de la notícia recull, lògicament, altres parts textuais de la declaració, com la de «totes les víctimes de totes les violències han de ser tractades igual, sense distincions ni categories». Finalment conclou amb una breu anotació sobre la reacció que ha suscitat aquest comunicat en col·lectius de víctimes d'ETA. Possiblement la falta d'espai en una edició dominical (amb prou feines mitja pàgina) ha obligat a aquesta fórmula en lloc d'una peça secundària, per exemple un requadre, en la qual aquesta reacció adquiriria més rellevància en la presentació.

Sí que es dedica una peça a part per valorar un fet d'especial transcendència. En aquest cas és una breu anàlisi de Luis R. Aizpeolea que entra dins dels articles d'opinió. Se n'encarrega un periodista especialitzat en el conflicte basc, que complementa la informació amb la seva valoració. Les peces d'anàlisi són cada dia més freqüents en els diaris fora de la secció d'opinió i solen estar estructurades a partir de textos més extensos dels columnistes o articulistes de cada mitjà, els qual acostumen a ser col·laboradors externs. Les anàlisis més breus són una manera d'enriquir i donar una informació més variada a cada secció.

El Periódico (18-11-2011)

Titular: "La izquierda aberzale reconoce al fin el "dolor" causado por ETA

Subtítulos: "Los herederos de Batasuna dan el paso amparados por EA, Aralar y Alternatiba" "Los presos etarras suscriben el texto, que muestra el "pesar" a los damnificados"

Titular: *«L'esquerra abertzale reconeix per fi el "dolor" causat per ETA»*

Subtítols: *«Els hereus de Batasuna donen el pas emparats per EA, Aralar i Alternatiba» «Els presos etarres subscriuen el text, que mostra el "pesar" als damnificats».*

La notícia adquireix més rellevància per a *El Periódico* que per a *El País* com es comprova a primera vista. La informació es dona en una pàgina sencera sota un encapçalament o paraigua, en argot periodístic, de situació: «El procés de pau a Euskadi». El títol fa referència amb un esment exprés de «per fi» tant al mateix reconeixement del mal com al que s'entén com una demora excessiva després del cessament de la violència. És un component valoratiu que podria justificar-se pel plus informatiu que atorga al lector.

«Pesar» torna a ser paraula entre cometes, en aquest cas en el subtítol, al costat del «dolor», que apareix en el titular que obre la informació. Ambdós termes es converteixen en un referència immediata del contingut de la notícia.

El pesar de l'esquerra abertzale pel dolor causat per les accions d'ETA, equiparat, això sí, al dels que van sofrir la violència policial, es diu en el *lead* d'Aitor Ubarretxena. En aquest primer paràgraf també s'expressa la postura de l'altra part: «Les associacions de víctimes del terrorisme no van donar cap credibilitat al pronunciament». Sense voluntat de comparar una i una altra notícia, sí que sembla més adequada aquesta fórmula d'apuntar al més aviat possible la reacció d'un col·lectiu tan vinculat a aquesta notícia.

La notícia es completa amb el context en què s'ha produït, en recordar que en els últims mesos «l'entorn de Batasuna» havia rebut peticions d'altres forces polítiques per a aquest pronunciament. Després de detallar la posada en escena d'aquesta manifestació de l'esquerra abertzale, Ubarretxena amplia en l'última part de la notícia el que ja ha manifestat en el *lead*. La utilització de la frase «Rebuig dels afectats» com a tiolet (element de titulació de menor rang que el títol i el subtítol i també un element formal en la presentació d'una informació) serveix d'entrada a aquesta part complementària de la informació.

No es presenta amb una peça, que s'aprofita aquí per a una informació col·lateral respecte a la notícia com és la voluntat de Patxi López de complir la legislatura. Sota el paraigua de «El procés de pau a Euskadi» no desentona excessivament, però sembla una peça de relació un xic forçada amb l'eix de la notícia on està situada: l'anunci de l'esquerra abertzale.

Finalment, la dimensió que dóna *El Periódico* a aquest anunci es comprova també amb un article d'opinió de dimensió considerable. En aquest cas no és de ni d'un redactor ni d'un col·laborador habitual del rotatiu, sinó una persona directament implicada en la notícia: el fundador de l'associació catalana de víctimes del terrorisme. Un altre element que arrodoneix un tractament extra per a una notícia.

L'entrevista

el País

20 de octubre de 2011

el País

El proceso de paz en Euzkadi

La izquierda aberzale reconoce al fin el «dolor» causado por ETA

Los herederos de Iztarrina dan el paso amparados por EA, Aralar y Alternatiba

Las presas etarras suscriben el texto, que muestra el «paso» a los damnificados

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

Indultuari LOPEZ NO AMANARÁ ELLO KONEN

El indultuari y el indultuari general de ETA, Pello Lizarri, afirma que no se va a declarar culpable de la supresi6n de la bomba de Gernika y de un atentado en el Valle de Arano.

El indultuari y el indultuari general de ETA, Pello Lizarri, afirma que no se va a declarar culpable de la supresi6n de la bomba de Gernika y de un atentado en el Valle de Arano.

El indultuari y el indultuari general de ETA, Pello Lizarri, afirma que no se va a declarar culpable de la supresi6n de la bomba de Gernika y de un atentado en el Valle de Arano.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

Opini6n

Robert Marique

La indecente equiparaci6n entre vctimas y verdugos

Prefero una carta de perdon de un etarra, como a la que yo recibí, al repugnante comunicado de la izquierda aberzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

El texto es el resultado de un proceso de negociaci6n que se ha desarrollado durante meses y que ha contado con la presencia de representantes de la izquierda aberzale y de la izquierda abertzale.

L'entrevista

1. La gran entrevista. Barreja d'estils directe i indirecte

El Periodico. entrevista a Alfredo Pérez Rubalcaba (30-10-2011)

7 | **TEMAS DEL DOMINGO** | Entrevista con el aspirante socialista a primer ministro

«Europa corre graves riesgos si no da un salto adelante»

Alfredo Pérez Rubalcaba | *Aspirante a primer ministro socialista*

¿Qué piensa?
 Estoy un poco decepcionado con lo que está pasando en Europa. Yo creo que la crisis económica que estamos viviendo en Europa es una crisis que tiene un carácter estructural y que requiere una respuesta estructural. Yo creo que la respuesta estructural que necesitamos es una reforma de la Unión Europea que permita que Europa sea más competitiva y más capaz de afrontar los retos que le plantea el futuro. Yo creo que la reforma que necesitamos es una reforma que permita que Europa sea más capaz de afrontar los retos que le plantea el futuro. Yo creo que la reforma que necesitamos es una reforma que permita que Europa sea más capaz de afrontar los retos que le plantea el futuro.

El progreso común
 «Falta conciencia europea. Los políticos nacionales pesen demasiado»

La austeridad
 «La oposición Merkel debe pensar que si España no crece, Alemania no winde»

¿Semestre Europeo, pero no estabilidad?»

Yo creo que el problema de Europa es que no tiene una visión clara de lo que quiere hacer. Yo creo que el problema de Europa es que no tiene una visión clara de lo que quiere hacer. Yo creo que el problema de Europa es que no tiene una visión clara de lo que quiere hacer.

Tema del domingo | Entrevista con el aspirante socialista

14 de octubre de 2011

3

SIEMPRE EN LA SCENARI

1 El caso del ladrillo

El precio de la vivienda en Espa1a ha crecido un 100% desde 1999, cuando se cre6 el IFOCI a iniciativa...

2 Dos agendas f6jicas

La integraci6n y el desarrollo primario. Y por qu6. En el 2000, por qu6. Ya en la pen6n...

3 La disputa acci6n

Los partidos de la izquierda con el partido de la derecha. El partido de la izquierda con el partido de la derecha...

La burbuja de la vivienda, un gran tema. Pero la vivienda es un tema que se va a ir resolviendo poco a poco...

“El caso del ladrillo. La banca s6n no ha absorbido la burbuja inmobiliaria, pero est6 en ello”

Nueva fiscalidad. “Se gravar6n las grandes fortunas y plusval6as ganadas en poco tiempo”

Políticas sociales. “Debe haber unos m6nimos iguales para todos los espa1oles”

Modelo energ6tico. “Las nucleares se cerrar6n cuando toque. La apuesta son las renovables”

“El sistema fiscal ir6 congruente”

“Con Fukushima todo ha cambiado”

“El sistema de pensiones se va a ir resolviendo poco a poco”

“El sistema de pensiones se va a ir resolviendo poco a poco”

“El sistema de pensiones se va a ir resolviendo poco a poco”

DOFOID COMPRAMOS ORO Y PLATA desde 1929. Barcelona. Tel. 902 701 088. www.dofoid.com

4. Temu del domingo

El Periódico

Entrevista con el aspirante socialista • El horizonte tras el 20-N

«Mi proyecto es para cuatro años, gane o pierda las elecciones»

El aspirante socialista
El aspirante socialista a la presidencia de la Generalitat de Catalunya, Joan Guzmán, se prepara para el debate del domingo. En la entrevista, el líder de la candidatura socialista explica su proyecto de gobierno y su postura ante el referéndum del 20-N.

El debate
«Es difícil combatir la frustración catalana»
El aspirante socialista a la presidencia de la Generalitat de Catalunya, Joan Guzmán, se prepara para el debate del domingo. En la entrevista, el líder de la candidatura socialista explica su proyecto de gobierno y su postura ante el referéndum del 20-N.

La confesión
«Si pretendíamos arreglar el encage de Catalunya, no lo logramos del todo»

El Constitucional
«La sentencia sobre el Estatut no me gustó, pero no fue tan mala»

Joan Guzmán, líder de la candidatura socialista a la presidencia de la Generalitat de Catalunya, se prepara para el debate del domingo. En la entrevista, el líder de la candidatura socialista explica su proyecto de gobierno y su postura ante el referéndum del 20-N.

El pacto fiscal
«Los nacionalistas ligaron la crisis a la financiación, y eso es muy peligroso»

Las alianzas
«Quien debería contar si quiso ser ministro y quién le ordenó rechazarlo»

El nuevo modelo, cuando toque

El aspirante socialista a la presidencia de la Generalitat de Catalunya, Joan Guzmán, se prepara para el debate del domingo. En la entrevista, el líder de la candidatura socialista explica su proyecto de gobierno y su postura ante el referéndum del 20-N.

Es tracta d'una entrevista de gran importància. És el tema principal del diari d'aquest dia i la signa el mateix director, Enric Hernández. És l'entrevistador del candidat socialista de les eleccions generals del 20-N, Alfredo Pérez Rubalcaba. L'entrevista adquireix una dimensió inusual per a una informació (quatre pàgines) i mostra una rellevant crida a la portada. L'estructura del diàleg està clarament definida en aquestes quatre pàgines: dos per a qüestions d'Economia, tema capital del debat electoral, una per a Catalunya i una altra per a ETA i la situació del País Basc després del cessament de la violència. Per facilitar la lectura s'han establert una sèrie d'ítems amb els seus propis elements de titulació, a partir d'una frase de l'entrevistat. Per exemple: «L'energia nuclear» (a manera d'avantttítol de situació) i la frase de Rubalcaba com a títol: «Amb Fukushima tot ha canviat». És un element tant de maquetació, de disseny de la pàgina (forma), com d'informació (contingut). Amb els grans titulars i els abundants destacats, que segueixen la mateixa fórmula (avantttítol i frase, encara que en aquest cas més llarga), ofereixen una visió panoràmica de les opinions de l'entrevistat, que poden ser un element d'informació que el lector pot considerar suficient per saber què pensa el candidat i també, a més, poden induir a una lectura de tota l'entrevista.

Enric Hernández ja comenta en l'entradeta les circumstàncies extraordinàries de l'entrevista. Rubalcaba en concedeix poques als mitjans impresos i la conversa es va estendre durant gairebé dues hores. El lector queda avisat ràpidament de la dimensió del que llegirà. Les explicacions dels polítics no solen ser succintes, per aquest motiu Hernández renuncia a una elaboració del seu diàleg amb la fórmula tradicional de pregunta i resposta (coneguda com a estil directe), i la que s'acostuma a emprar en aquest tipus de grans entrevistes. S'hi refereix com a encotillada, malgrat que facilita la lectura i tradicionalment s'ha considerat que dóna més agilitat al gènere. El periodista fa preguntes i l'interlocutor les respon. Sí que utilitza l'estil directe en l'últim apartat de la gran entrevista, el destinat a ETA i el País Basc. Serveix de tancament de tota l'entrevista i permet un canvi en la presentació, en la maquetació, que trenca el ritme de les anteriors tres pàgines.

Hernández prefereix en tres quartes parts de l'entrevista recórrer a l'anomenat estil indirecte, amb una redacció que podríem qualificar de més narrativa. Si escau amb valoracions i opinions contínues, cosa que, el fet de ser el director del diari, li permet fer amb més llibertat. Per exemple: «Però l'Europa que somia Rubalcaba és solament un esbós en el paper; l'Europa real és la que imposa l'austeritat pressupostària per salvar l'euro, àdhuc a costa d'escanyar la recuperació econòmica». Ens trobem gairebé en un cara a cara, en el qual l'entrevistador se sent més legitimat per a un protagonisme que potser no tindria un simple

redactor de l'àrea de política. Qüestió de estatus. L'objectiu és tenir una part activa en el propòsit final de l'article: que Rubalcaba respongui als grans temes d'actualitat i alhora que pugui explicar el seu programa. Així trobem fórmules que eren considerades tabús en el periodisme d'uns altres temps. Frases com «li objecto» o «ens detenim» converteixen el periodista en una mica més que un mediador entre l'entrevistat i el públic, ja que expressa el seu punt de vista i per extensió el del mitjà que dirigeix.

El to professoral de Rubalcaba, del qual ens ha advertit l'entrevistador, fa que les parts entre cometes en les seves declaracions siguin extenses, perquè els temes que es plantegen exigeixen unes respostes detallades. Les entrevistes a un polític adquireixen un to de solemnitat, per la transcendència de les seves declaracions, que no trobem en protagonistes d'àrees com poden ser els esports o els espectacles, etiquetades de més lleugeres per no dir més frívoles.

2. L'entrevista. Estil directe

La Vanguardia. Entrevista a Mariano Rajoy (18-11-2011)

Gran exemple de les entrevistes d'autor, en aquest cas Víctor Amela, un dels tres periodistes que elaboren «La Contra», l'entrevista diària que s'ha convertit en un dels grans senyals d'identitat del rotatiu *La Vanguardia* en els últims anys. Amela té un estil directe, de preguntes afilades, que el seu entrevistat, en aquest cas Mariano Rajoy, probablement ja coneix, motiu pel qual es presta al joc. Rajoy és conscient del terreny en què es mourà, ja que no es tracta d'una entrevista més tradicional, en el qual haurà de respondre qüestions programàtiques o més pròpies de la política d'una manera més convencional.

Que ens trobem davant d'una entrevista d'autor ja queda clar en l'entradeta, elaborada amb un to personal, que es mou gairebé en el terreny col·loquial, d'una proximitat poc usual en els mitjans. Frases com «a qui veig tranquil·líssim i afable» i «només detecto una cosa que el preocupa de debò» contribueixen a reforçar aquesta proximitat i a marcar de seguida el to de l'entrevista. De nou apareix el punt de vista del professional de la informació, en aquest cas una mica més que un mediador entre l'entrevistat i el públic. L'objecte de l'entrevista també queda marcat en l'entradeta: «conèixer-lo una mica millor». No per això hi ha un bloc d'entrada de qüestions de l'àmbit estrictament polític, ja que l'entrevista es desenvolupa en plena campanya electoral.

El mètode de Lamela és el propi d'una partida de ping-pong. Preguntes curtes, concretes, que indueixen igualment a una resposta d'aquest calibre. Preguntes o interpel·lacions que poden ser d'una sola paraula: «Detalli-me-la»,

18 de mayo de 2011

PRÁCTICA

www.elpais.com

LA ENTREVISTA

VICTOR M. ARELLANO

MARIANO RAJOY

“No hay pócimas milagrosas: no sé cuántos parados habrá en un año”

Será el desafío de este año... ¿Qué se le ocurre...? ¿Qué se le ocurre...? ¿Qué se le ocurre...?

¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...?

¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...?

¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...?

¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...? ¿Y cómo se le ocurre...?

Mariano Rajoy, presidente de la Fagorquia y ministro por la salud en el hotel Amara (Carles L. de Sureda)

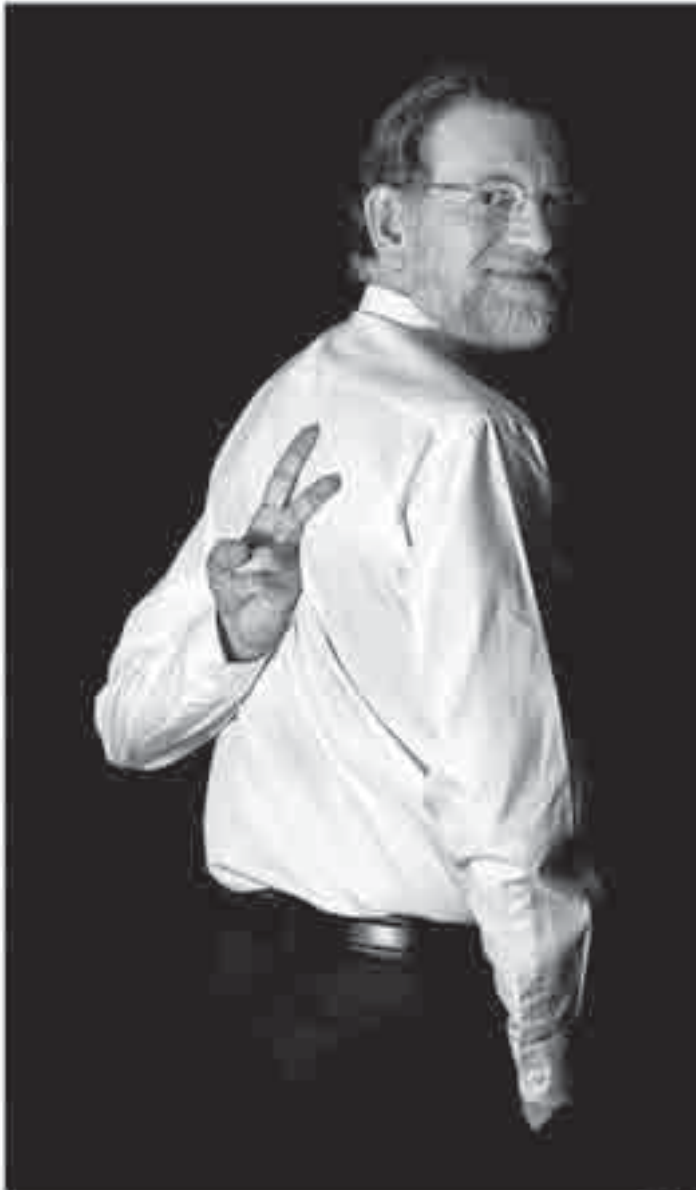
¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...?

¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...?

¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...?

¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...?

¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...? ¿Hay algo que le preocupa...?

Etica política Vols ser líder?
Què és ser líder?
 És aquell que fa que el teu país sigui més feliç.
 És aquell que fa que el teu país sigui més just.
 És aquell que fa que el teu país sigui més lliure.
 És aquell que fa que el teu país sigui més democràtic.
 És aquell que fa que el teu país sigui més transparent.
 És aquell que fa que el teu país sigui més responsable.
 És aquell que fa que el teu país sigui més sostenible.
 És aquell que fa que el teu país sigui més inclusiu.
 És aquell que fa que el teu país sigui més innovador.
 És aquell que fa que el teu país sigui més resilient.
 És aquell que fa que el teu país sigui més saludable.
 És aquell que fa que el teu país sigui més pacífic.
 És aquell que fa que el teu país sigui més cooperatiu.
 És aquell que fa que el teu país sigui més compassiu.
 És aquell que fa que el teu país sigui més humil.
 És aquell que fa que el teu país sigui més generós.
 És aquell que fa que el teu país sigui més generatius.
 És aquell que fa que el teu país sigui més generosa.

...
El PP és un partit que no té cap idea de democràcia.
El PP és un partit que no té cap idea de respecte als drets humans.
El PP és un partit que no té cap idea de justícia social.
El PP és un partit que no té cap idea de transparència.
El PP és un partit que no té cap idea de responsabilitat.
El PP és un partit que no té cap idea de sostenibilitat.
El PP és un partit que no té cap idea d'inclusió.
El PP és un partit que no té cap idea d'innovació.
El PP és un partit que no té cap idea de resiliència.
El PP és un partit que no té cap idea de salut pública.
El PP és un partit que no té cap idea de pau.
El PP és un partit que no té cap idea de cooperació.
El PP és un partit que no té cap idea de compassió.
El PP és un partit que no té cap idea d'humilitat.
El PP és un partit que no té cap idea de generositat.
El PP és un partit que no té cap idea de generositat.

Habo gente en el PP que no me apoyó nada jamás, ya lo he olvidado

¿Qué es el PP?
 Es un partido que no tiene nada que ofrecer a la sociedad.
 Es un partido que no tiene nada que decir a la gente.
 Es un partido que no tiene nada que hacer por el bien común.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la economía.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la cultura.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la ciencia.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la tecnología.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la innovación.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la sostenibilidad.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la salud pública.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la paz.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la cooperación.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la compasión.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la humildad.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la generosidad.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la generosidad.

¿Qué es el PP?
 Es un partido que no tiene nada que ofrecer a la sociedad.
 Es un partido que no tiene nada que decir a la gente.
 Es un partido que no tiene nada que hacer por el bien común.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la economía.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la cultura.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la ciencia.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la tecnología.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la innovación.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la sostenibilidad.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la salud pública.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la paz.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la cooperación.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la compasión.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la humildad.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la generosidad.
 Es un partido que no tiene nada que aportar a la generosidad.

«És clar...», «Tuitea?»... L'objectiu és sempre aconseguir el màxim dinamisme en l'escriptura, portant el diàleg fins al terreny del qüestionari. I amb temes absolutament diversos. Al costat de preguntes més ortodoxes, del camp de la política, en trobem d'altres que ajuden el propòsit de conèixer una mica millor el líder del PP. N'hi ha de més habituals sobre els seus gustos televisius o de lectura, per exemple, al costat d'altres de més punyents: «Dorm nu?», «Quantes vegades s'ha emborratxat?», «Hi ha vida extraterrestre?».

Aquestes entrevistes d'autor exigeixen tant una complicitat de l'entrevistat com una edició posterior de les seves respostes. Hi ha per part de l'autor una voluntat d'estil, que va més enllà del que seria una transcripció acadèmica del diàleg. Transcripció que probablement no es farà en l'ordre cronològic en el qual s'ha desenvolupat la conversa. No és habitual, excepte en preguntes molt directes, que els entrevistats responguin amb frases curtes i tan concretes. Tots tenim tendència a esplaiar-nos en l'explicació dels nostres punts de vista. Per aquest motiu és feina del periodista editar aquestes respostes, amb la màxima inexcusable de no traïr mai el sentit de la resposta, ni deixar portes obertes a interpretacions que no estaven en l'ànim de l'entrevistat.

Per guanyar fluïdesa i espontaneïtat, Amela tampoc dubta a convertir-se en subjecte actiu del diàleg amb Rajoy. Fins al punt que sabrem al llarg de l'entrevista que no va fer el servei militar («Ho sé. Jo me'n vaig lliurar», diu en un moment del diàleg), que té un fill («El meu fill rep només tres hores de castellà. L'inquieta?») o que es postula a favor d'un reequilibrament fiscal de Catalunya («Bé, perquè els catalans aspirem a un tracte semblant.»). Aquests recursos, qüestionats pels llibres d'estil tradicionals que regulen en cada mitjà com s'escriu, atorguen estatus a l'entrevistador i dinamitzen també la conversa, trencant fórmules més encotillades i distants entre les dues parts del diàleg. Encara que també poden provocar el rebuig d'un lector que només vulgui saber estrictament el pensament de Rajoy i no si el periodista ha fet la mili o té fills.

3. L'entrevista perfil d'un personatge. Estil indirecte

El Mundo. El zoo del siglo XXI / Morgane Merteuil (20-12-2001)

Titular: Una "puta" sin complejos

Antetítulo: Secretaria general del Sindicato del Trabajo Sexual, se ha convertido en la voz de un colectivo que lucha en Francia por defender la dignidad de su oficio

Titular: «Una "puta" sense complexos»

Avantítol: «*Secretària general del Sindicat del Treball Sexual, s'ha convertit en la veu d'un col·lectiu que lluita a França per defensar la dignitat del seu ofici*»

Aquesta contraportada d'*El Mundo* no obeeix estrictament al concepte d'entrevista tradicional, sinó a un gènere més proper al perfil o retrat d'un personatge, en aquest cas amb claus pròpies d'un reportatge. Queda demostrat amb un títol tan eloqüent i directe com: «Una “puta” sense complexos. Hem de veure el terme entre cometes, no cometes simples, com una autodefinició del personatge entrevistat. Que estem davant d'un perfil ho comprovem immediatament amb el brillant inici de la informació, absolutament descriptiu i amb aroma literària: «Té mirada tímida, somriure murri i discurs de nena aplicada. De nit vesteix uniforme lleuger (una mica de maquillatge i de lliga) i de dia es penja la pancarta *Pels drets dels treballadors* del sexe i es deixa la calor a l'alcova per defensar amb la seva veu dolça però segura la dignitat del gremi».

Segueixen dos paràgrafs més que podríem qualificar de situació, dels motius que han portat Raquel Villaécija a fer aquesta semblança de la prostituta francesa, trufada amb un parell de declaracions de la protagonista: va començar a treballar en una barra americana «per guanyar una mica de diners» i va començar a acompanyar alguns –«només els nois macos»–. El ganxo d'actualitat s'explica amb l'aprovació pel Parlament francès d'una resolució contra la prostitució.

És a partir d'aquest moment quan la informació entra en el terreny de l'entrevista de l'anomenat estil indirecte, una forma narrativa amanida amb declaracions freqüents. Es diferencia clarament de l'estil directe, consistent en una successió de preguntes i respostes. En l'estil indirecte les opinions de l'entrevistada/protagonista van entre cometes, per donar el sentit de textual, i seguides per un verb del tipus «afirma», «diu», «assegura», «argumenta»... La llista possible és llarga i convé no caure en les repeticions per evitar la malaptesa estilística. En ocasions gairebé és innecessari acompanyar la declaració entre cometes amb el verb. El lector ja sap que és una frase del personatge.

El text també adquireix un to de reportatge quan explica: «Al seu apartament de la perifèria de París aquesta jove, de 25 anys, diplomada en Lletres ha improvisat el centre d'operacions des del qual coordina el moviment amb l'ajuda de Gilda, portaveu de l'associació i la seva àlter ego...». I l'últim paràgraf és un exemple d'aquesta hibridació de gèneres que defineix la redacció periodística en el segle XXI. Trobem un nou traç de perfil: «Apassionada de la lectura, aquesta francesa bregosa es documenta i acaba de començar un assaig...». I amb l'entrada de la frase de *no es dona per vençuda* el final remet a una altra declaració de la protagonista: «De moment em vaig a consagrar a la militància, després ja ho veurem».

Les peces de la informació també es mou entre dues aigües amb l'encertat avantítol del que s'ha dit i fet. Al costat d'una frase («El que treballa 14 hores en una fàbrica també ho fa obligat. Jo no tinc caps ni horaris») que encaixa en el terreny de l'entrevista trobem una breu ressenya biogràfica al costat d'altres dades de situació que pertany a la fórmula del retrat.

5. La crònica/crítica

En els últims temps alguns diaris han renunciat a la denominació de crítica, emprada tradicionalment en les seccions d'espectacles per a la valoració de pel·lícules, concerts de música o corrides de toros, en aquest cas en aquells diaris, sobretot de Madrid, que encara donen a la lídia un ampli seguiment. Des d'aquests mitjans que han canviat la paraula crítica per crònica s'entén que la segona té connotacions menys agressives que la primera. La paraula crònica s'ha usat tradicionalment per als esdeveniments esportius. I també per a les sessions parlamentàries o per a aquells judicis d'especial rellevància i incidència en la societat, com ho va ser a Espanya el de l'intent del cop d'estat del 23-F el 1981, els atemptats a Madrid de l'11-M o, recentment, el del cas Gurtel amb la implicació de Francisco Camps, expresident de la Generalitat valenciana.

De fet les cròniques esportives, en temps en què la televisió es nodreix de grans esdeveniments del món de l'esport, s'han encaminat més que a un relat cronològic d'un partit, com en el vell (i passat en aquest cas) periodisme, a un perfil de relat més proper a la crítica d'un concert. Posem tres exemples de crònica/crítica. El primer és una actuació de Christopher Cross, el segon la crítica d'una pel·lícula, *Un déu salvatge*, de Roman Polanski, i el tercer un partit de futbol de la màxima, d'un clàssic entre el Madrid i el Barça.

El Periódico. Crònica del concert de Christopher Cross (24-11-2011)

Des del titular (*Christopher Cross, higiene pop*) comprovem que ens trobem davant d'una peça d'autor, en la qual la crònica va tenir un clar posicionament crític i una decidida voluntat d'estil. Es mou entre el terreny descriptiu cronològic, amb una enumeració de les cançons que es van escoltar a l'actuació per exemple, i el de la pura valoració de l'artista en el seu context actual. En aquest cas aquest relat cronològic sí que es fa imprescindible, ja que la immensa majoria dels lectors interessats en la informació podrien conèixer Christopher Cross, però no van assistir al concert.

Christopher Cross, higiene pop

crónica El autor de 'All right' y 'Never be the same' ofreció un puro recital en Bènia

por *Enric Sureda*

El compositor de *Christopher Cross* es un músico que ha sabido encontrar el punto dulce entre la sofisticación y la accesibilidad. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo. En este concierto, Cross nos ofreció una selección de sus mejores canciones, desde su primer éxito, *All right*, hasta su último álbum, *Christopher Cross*.

Christopher Cross, un autómata que vibra con el ritmo de la sala. Bènia

La música de Cross es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo. En este concierto, Cross nos ofreció una selección de sus mejores canciones, desde su primer éxito, *All right*, hasta su último álbum, *Christopher Cross*.

No faltó 'Arthur's Theme', compuesta con Burt Bacharach y Carly Simon

En el momento de la interpretación de esta canción, Cross se dejó llevar por el ritmo de la sala. La música de Cross es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

En este momento, Cross se dejó llevar por el ritmo de la sala. La música de Cross es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

En este momento, Cross se dejó llevar por el ritmo de la sala. La música de Cross es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

Hamasyan escribe su propio cuento

crónica Calificación: músico de jazz, poeta y dramaturgo armenio

por *Enric Sureda*

Hamasyan es un músico de jazz, poeta y dramaturgo armenio. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

El emergente músico de modern jazz

crónica Músico y dramaturgo en el Festival de Jazz

El músico de jazz es un artista que ha sabido encontrar el punto dulce entre la sofisticación y la accesibilidad. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

Una gran fiesta eléctrica

crónica El rock balcánico de The Rapture arrasó en Razzmatazz

por *Enric Sureda*

The Rapture es un grupo de rock balcánico que ha sabido encontrar el punto dulce entre la sofisticación y la accesibilidad. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

The Rapture es un grupo de rock balcánico que ha sabido encontrar el punto dulce entre la sofisticación y la accesibilidad. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

The Rapture es un grupo de rock balcánico que ha sabido encontrar el punto dulce entre la sofisticación y la accesibilidad. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

The Rapture es un grupo de rock balcánico que ha sabido encontrar el punto dulce entre la sofisticación y la accesibilidad. Su música es una mezcla de jazz, soul y pop, con un toque de funk y un ritmo que siempre es pegadizo.

Enigma 1.3

THE END
IS WHERE
WE START
FROM

THE END
IS WHERE
WE START
FROM

De l'estil de Jordi Bianciotto en les seves cròniques destaca l'excel·lent i variada, mai tòpica, adjectivació (una condició que avala un gran cronista) i l'ús de metàfores tan atrevides com brillants. Així es refereix de seguida al «cançoner baptismal» per parlar del de la primera època, la de més èxit de la carrera de l'artista. O a «una actuació perfumada», que reforça el concepte d'higiene pop del titular. O el joc entre adjectius oposats per reforçar una tesi: «Hi ha excel·lents cançons tendres i pèssimes cançons dures». O «pop de naturalesa anèmica», un qualificatiu d'encert evident.

No menys excel·lent és l'ús de metàfores com «Però resistim-nos a la carnisseria exprés», per mostrar benevolència, o elogiar directament algunes de les cançons de l'actuació i no seguir amb el to crític de forma desafortada. Però no triga a tornar al camí amb l'expressió: «fil musical per a sales d'espera de notaries», suficientment gràfica per a qualsevol lector. I guarda per al final un paràgraf per als lectors més avesats al terreny musical: «...la peça més robusta del seu repertori, *Ride like the wind*, popular en el sector del metall perquè, en els 80, Saxon la va passar per les armes». Una frase metafòrica, aquesta última, que encaixa a la perfecció amb un grup de *heavy metal*.

El Mundo. Crítica de la pel·lícula Un déu salvatge (18-11-2011)

El camp del cinema sempre ha estat abonat a la crítica. Com a espectadors necessitem confiar en un especialista que ens mostri o ens desveli les claus d'una pel·lícula. Si ho fan en un to elogiós ens incitarà a comprar una entrada. En el moment en què el nostre sentiment en sortir del cinema coincideixi, sempre o gairebé sempre, amb el que abans hem llegit, l'especialista es convertirà en el nostre crític de capçalera.

Els crítics de cinema gairebé mai entren de forma detallada en les qüestions de l'argument, de la trama, de la història d'una pel·lícula. Acostuma a ser suficient un marc general, unes pinzellades, perquè el lector entri en situació. Així ho fa Luis Martínez amb *Un déu salvatge*, de Roman Polanski. No és fins ben entrat el quart paràgraf, i no són curts, que respon la pregunta sobre de què va el film. «La història es limita a explicar l'improbable (o no tant) trobada de dos parells de pares disposats a solucionar civilitzadament un conflicte entre els seus fills adolescents. Un d'ells va deixar sense dents l'altre». Potser el crític considera que el lector ha tingut suficient informació de l'argument per altres canals (la mateixa promoció de la distribuïdora) d'aquesta pel·lícula d'un director tan famós com Polanski.

El text de Martínez respondria al que podríem anomenar una crítica de tesi. Al·lusions a filòsofs, Cioran a l'inici i Nietzsche al final, i a altres cineastes:

Buñuel, sense citar-lo, amb la pel·lícula *L'àngel exterminador*, i Woody Allen, obeeixen a aquesta intenció de fer una tesi d'aquest film. Per no parlar de la teoria del vòmit, que enuncia ja al principi: «La vida sencera, de vegades, es resumeix en un gest desagradable, una simple imatge dolorosa que converteix el desassossec en una cosa física, carnal. I res de tan existencialment evident com una nàusea, el gust agre del vòmit (dels pantalons d'abans, ni en parlem).» I a continuació la trasllada a la trajectòria del cineasta, sentenciant: «Polanski és Polanski».

Ens trobem davant d'una crítica en la qual s'incideix més en el sentit filosòfic, ètic, de la pel·lícula que en les seves virtuts estrictament cinematogràfiques, en la tasca excepcional dels seus intèrprets o en el fet que està basada en un text teatral d'èxit. Ho comenta en la part final de la seva exposició. Amb prou feines trobem un paràgraf en el qual posi tota la càrrega en aquesta qüestió més cinèfila: «La posada en escena treballa com un rellotge i ni un instant es lliura sense més a l'evident, a més d'imponent, sonoritat del text. Polanski, i això és el difícil, aconsegueix fer que la càmera desaparegui davant dels ulls de l'espectador entre les magistrals interpretacions i el guió de Reza. Cada plànol encaixa perfectament amb el ritme absorbent d'una comèdia transformada en malson».

Sembla suficient i amb la contundència que podríem esperar del nostre crític de capçalera, que ens ha d'orientar a triar una pel·lícula o una altra.

El País. Crònica del Reial Madrid-Barcelona (11-12-2011)

Les cròniques esportives, principalment de futbol, es troben entre els gèneres periodístics d'una evolució més sostinguda en les últimes dècades. La ubiqüitat de la televisió, amb la retransmissió de tots els partits i dels seus resums de forma reiterada, ha obligat els redactors d'esports a donar més pes tant al contingut analític com al literari. Lluny queden els temps en què els periodistes esportius gaudien de pitjor fama. No sempre justificada perquè les condicions de treball obligaven massa vegades a la improvisació per telèfon, i no a una redacció més meditada. Les coses han canviat, sens dubte, però les presses en el tancament dels diaris i els horaris draconians de molts partits obliguen a uns terminis de temps per treballar molt més breus que en altres àrees.

El diari *El País* es va convertir des de la seva aparició, fa més de tres dècades, en un bon exponent d'aquesta dignificació de la crònica en la seva secció d'esports, amb una gran qualitat literària. Com fa José Sámano, l'habitual cronista dels partits que juguen el Reial Madrid i la selecció espanyola. Sámano es distingeix per la seva gran capacitat per explicar la trobada, sense caure en un

antiquat recorregut cronològic, i barrejar opinions en les quals deixa clares les seves preferències futbolístiques. En definitiva, res o gairebé res el separa d'una crítica d'un concert o d'una pel·lícula.

Sámano resol amb una escriptura àgil i ben enllaçada els diferents episodis del partit per a un relat rodó. El cronista uneix la visió panoràmica, en el seu context i en les mateixes situacions que es van produir, a una anàlisi de les actuacions individuals. En aquest sentit de la visió global, l'inici opera com un lead perfecte. Ens posa en situació i alhora ens dóna una idea de com va ser el partit: «Al millor Madrid de l'etapa de Mourinho, també va derrotar-lo el Barça amb més dubtes en l'era Guardiola. Amb aquest cartell van arribar un i un altre al clàssic, que d'un cop de ploma va esborrar les etiquetes. Cara a cara, de nou els blaugrana van ser superiors. Aquesta vegada va ser una victòria més meritoria si això és possible que les anteriors».

Quant a l'anàlisi individual, molt prolífic en les cròniques esportives, Iniesta s'endú la palma amb dos elogis superlatius, molt habituals al món de l'esport, un àmbit en el qual l'èpica propicia les hipèrboles. «Iniesta va deixar un segon temps per al Museu del Prado». Ja al final del seu text, defineix el jugador del Barça «com un Nijinski amb botes».

Aquesta voluntat de més rang literari es veu reflectida en expressions que gairebé ens remetien a un castellà antic: *sin conceder verbo alguno a su rival, al primer ahínco, birle de pelota, tras el receso, con el macizo muy cerca de Valdés*. Són totes elles fruit de buscar un estil propi, que es desmarqui del tòpic i els llocs comuns que sempre han estat la sortida més fàcil per a la redacció més mandrosa, i no solament dels cronistes esportius.

Entre els elements de titulació destaquen els dos destacats de la crònica, que també responen a l'objectiu de buscar la complicitat de lectors exigents i ja posats a la tasca: *Fieles a su ideario, los azulgrana no pararon hasta encontrarse a sí mismos; El equipo de Mou, con fuego al inicio, acabó rendido, sin noticias de Cristiano*.

6. El gran reportatge

En una època en què els diaris són cada vegada més prims, el paper és car i l'espai s'ha convertit en un tresor a causa de la quantitat de notícies que es generen diàriament, la doble pàgina és una illa. Gairebé un reducte. Obrir un diari i trobar-se amb dues pàgines netes, sense publicitat, si més no, dedicades a un sol tema es converteix gairebé en un esdeveniment. D'un temps ençà, els diaris han triat aquest format per prioritzar un gran reportatge, una manera

El País, texto único

diferent d'analitzar una notícia. No té, òbviament, una notícia del dia perquè això implicaria en determinades seccions un esforç inassolible per preparar aquest reportatge. Es tracta, per tant, de peces estudiades, amb un enfocament determinat i, sobretot, amb temps –un valor tan buscat com l'espai a les redaccions– per elaborar-les. Són, en realitat, les pàgines més desitjades de qualsevol diari. Per què? La primer raó és perquè permeten presentar un tema amb tot detall. La segona és perquè suposen una finestra inusual a un món on tot és curt, concís, breu i de consum rapidíssim. La tercera és perquè ofereix la possibilitat d'aprofundir en aspectes que habitualment no tenen el seu espai i n'hi ha moltes més ja que en tractar-se d'un format inusual obre infinites possibilitats.

En ser un espai insòlit en un diari, la presentació resulta determinant. *El País*, habitualment, no s'aparta ni un mil·límetre del seu format tradicional i aposta per una doble pàgina amb un tema únic. Només concedeix una columna, i de sortida, per aportar altres elements informatius al text. I fins i tot l'elecció de la foto, amb quatre dones, no correspon a Espanya. N'hi ha prou de fixar-se en les bosses que porten per deduir que, tal vegada, corresponen a Estats Units i per ser més concrets a Nova York. Potser sembla un detall irrellevant, però aquesta mateixa imatge es podria haver captat a qualsevol gran ciutat espanyola. Per què s'ha triat aquesta, doncs? Tal vegada per comoditat. És a l'arxiu fotogràfic

La Vanguardia, text i imatge

del diari i no cal anar a fer-la expressament. Potser pel colorit de les bosses, el que més destaca des del punt de vista visual d'una doble pàgina plena de text, o potser pel look de les quatre dones. Una imatge diferent, poc habitual a Espanya, amb gorres d'hivern que atreuen l'atenció perquè són poc vistes.

La informació es basa en diversos estudis elaborats sobre la compra compulsiva. És l'argument escollit per desenvolupar una tesi fonamentada en dades. I tria aquest camí en comptes d'apostar per una experiència personal, tal vegada el més complicat, per anar desenvolupant la peça informativa. Només llegint el títol («La malaltia de comprar-ho tot»), i el subtítol («Tres de cada cent europeus són addictes a les adquisicions compulsives» i «alguns arriben a necessitar una teràpia de desintoxicació») ja podem conèixer el bàsic del gran reportatge. Després hi ha sis destacats que completen la informació, sense cap testimoniatge personal.

Ja submergits en la lectura del text veiem que traça un viatge inicial sobre nombres, informes i especialistes fins que apareix l'eix del reportatge. És María Dolores. Potser un altre periodista hauria iniciat la història a través del relat anònim, en casos així amb el nom n'hi ha prou, no és necessari aportar més detalls que poden posar en perill la intimitat de la persona. Però la redactora

de *El País* ha preferit cimentar l'origen del reportatge en aquest pompós nom d'«Informe europeu sobre problemes relacionats amb l'addicció al consum, hàbits personals de compra i sobreendeutament».

Amb María Dolores, els nombres deixen de tenir valor i la història entra en la seva versió més profunda perquè permet conèixer realment el que se sofreix amb aquesta desconeguda malaltia. María Dolores i Ricardo aporten molt més que les estadístiques perquè el lector pot entendre de seguida aquest complex i duríssim món en el qual van entrar fa un temps sense endevinar si algun dia en podrien sortir.

La columna complementària és, en realitat, una guia nadalenca de compres que aporta una sèrie de consells. Són dotze recomanacions i, de nou, com passa sempre en *El País*, arriben sense cap element que les diferenciï, sense res que et convidi a detenir-te en alguna cosa concreta. No hi ha titular petit, no hi ha foto, no hi ha res destacat.

Una altra manera d'apropar-se a un tema típicament nadalenc i, al mateix temps, un altre estil. Aquí mana la imatge. I no solament a la fotografia conceptual, purament conceptual perquè ni es veu un aparador, ni es descobreix cap persona i tan sols es remarca l'esperit nadalenc d'aquestes dates. Però a primer cop d'ull, sense ni tan sols haver-hi detingut la mirada, el titular, marcat en vermell i en majúscules («COMPRAR»), és la primera guia sobre aquesta doble pàgina. Una mirada radicalment diferent, i no únicament perquè el text parla d'una altra manera de comprar, sinó per la posada en escena. No es tracta d'una sola peça sinó d'un petit collage amb dos temes principals, complementats amb un article d'opinió i un petit reportatge sobre la nova manera de comprar. Més mirar, menys comprar. Hi ha, a més, una diminuta peça amb referències religioses i un gràfic sobre els criteris que mouen a la compra.

El reportatge ens explica el gran canvi que ha provocat la crisi en la manera de comprar. Abandona ara el client la compra compulsiva, que esdevé molt més reflexiva, obligat per les circumstàncies. Però ha escollit la redactora de *La Vanguardia* buscar el suport, per explicar aquesta silenciosa revolució, de diversos especialistes (un professor d'Esade, un psicòleg clínic i psicoanalista, una psiquiatra i un professor de sociologia), que ens donaran les claus sense detenir-se en la ment de cap comprador. És, per tant, una anàlisi rigorosa, sostinguda per les veus d'autèntics especialistes, mancada, tal vegada, de calor humana.

Presentat l'assumpte principal, COMPRAR, una nova psicologia, s'obren diverses finestres. Però, de nou, cap per al protagonista en qüestió. Per al potencial comprador o compradora que ha descobert aquesta nova forma de comprar perquè tot resulta molt més científic. Fins i tot dos dels tres destacats corres-

ponen a especialistes. Hi ha un petit article d'opinió, de nou sense referències directes, que furga de nou en les motivacions de les persones i hi dona un context diferent, encara que sense exemples concrets.

Hi ha un parell d'anotacions gràfiques, en la columna dels criteris en les compres, en què es comprova que ha desaparegut gairebé completament una decisió impulsiva i que dona pas a una reflexió molt més racional. I a la part superior de la pàgina es tradueix el descens gradual de la despesa per Nadal, subratllant en vermell els anys i marcant amb una tipografia i un color diferent (el negre) les idees bàsiques. Ja siguin xifres o motivacions que ens impulsen a comprar.

Potser es podria esperar en el reportatge complementari que completa la doble pàgina una mirada molt més personal sobre aquesta nova psicologia que ha envaït, segons els estudis del text principal, els ciutadans. Però no és així. De nou, una organització explica les claus del canvi. És l'Observatori del Comerç d'Esade el que ens demostra les noves tendències que s'han detectat.

I en aquest cas concret no hi ha María Dolores, tampoc Ricardo, ni tan sols altres persones que ens il·lustrin sobre la nova psicologia en la compra.

Els dominicals, d'un temps ençà, han hagut de buscar el seu forat en el complex món de la comunicació. Fa uns anys eren revistes amb reportatges de tot tipus, ara, en canvi, semblen més un aparador de petits detalls, on l'essencial, la informació, ha anat perdent protagonisme. Per què? Perquè la informació és de consum instantani, gairebé immediat. Es llegeix, s'usa i es tira. No hi ha temps per al repòs. Per a la calma. Per devorar, en el bon sentit de la paraula, un reportatge que ens introdueixi en altres mons, aliens al nostre. No solament en allò cultural o geogràfic sinó en la nostra imaginació.

El reportatge del dominical és radicalment diferent al d'un diari. Per començar té més extensió. Després, ha de ser més visual per atrapar-te amb imatges que et convidin a llegir-lo i, per sobre de qualsevol altre detall, ha de ser interessant perquè si no es confon amb el cabal informatiu diari i ningú hi deté la seva mirada.

Dos monjos, un de cap per avall, són la millor presentació possible per introduir-nos en el món del kungfu. Un món que va arribar fa molts anys a través de sèries de televisió i pel·lícules de cinema, però que conté, encara avui, multitud de petites incògnites capaces d'atreure'ns.

Resulta tant o més important fins i tot la presentació que el contingut. O quan la forma pot guanyar el fons. Un excel·lent reportatge mal presentat pot passar desapercebut. I, al contrari, un discret reportatge amb una bona presentació i posada en escena, tant de titulars com de fotos, adquireix més valor.

En el cas d'aquest reportatge d'*El País Setmanal* la portada és bona. Tot gran reportatge necessita una portada perquè el lector s'hi interessi. La temptació de passar de pressa les pàgines, obviant el treball que hi ha al darrere, és massa

MONJES SHAOLIN

El alma del kung-fu

Sea sufriendo en muy aprendizaje.
Es la primera lección para todo
aspirante a maestro kung-fu.
Hoy, el templo Shaolin recibe todas
de turistas deseosos de observar
esfuerzos de artes marciales.
A pocos kilómetros, otro templo,
casi secreto, quiere mantener las
raíces de este arte chino. Suma
la compañía. Entramos en él.

Por **VERÓNICA RAMÍREZ MUÑOZ**
Fotografía de **ISABEL MUÑOZ**

1

LOS GALLOS TODAVÍA SUERDEN.

La nobleza de la tradición se agosta porque sobreviven los centros de los especialistas de élite, que se ven ahogados según la altura, a veces, mientras terminan de acomodarse las técnicas de corte marcial. Sonan los gritos, gritos por el momento y la fuerza, varias veces cortados con las respiraciones, como los susurros, el resaca y los susurros. Algunos abren los ojos y tratan de reducir las pupilas dilatadas por la falta de luz. En sus ojos, como un grifo de guerra, se muestra la potencia que es vital y beneficiosa al mismo tiempo.

“Arriba!”

En la voz del suerero (Si Miao Hai, de 25 años, quien más tarde, por la noche, se convertirá en un sacro de arena blanca) se juega a dar palabras bajo la preparación luz de un susurro.

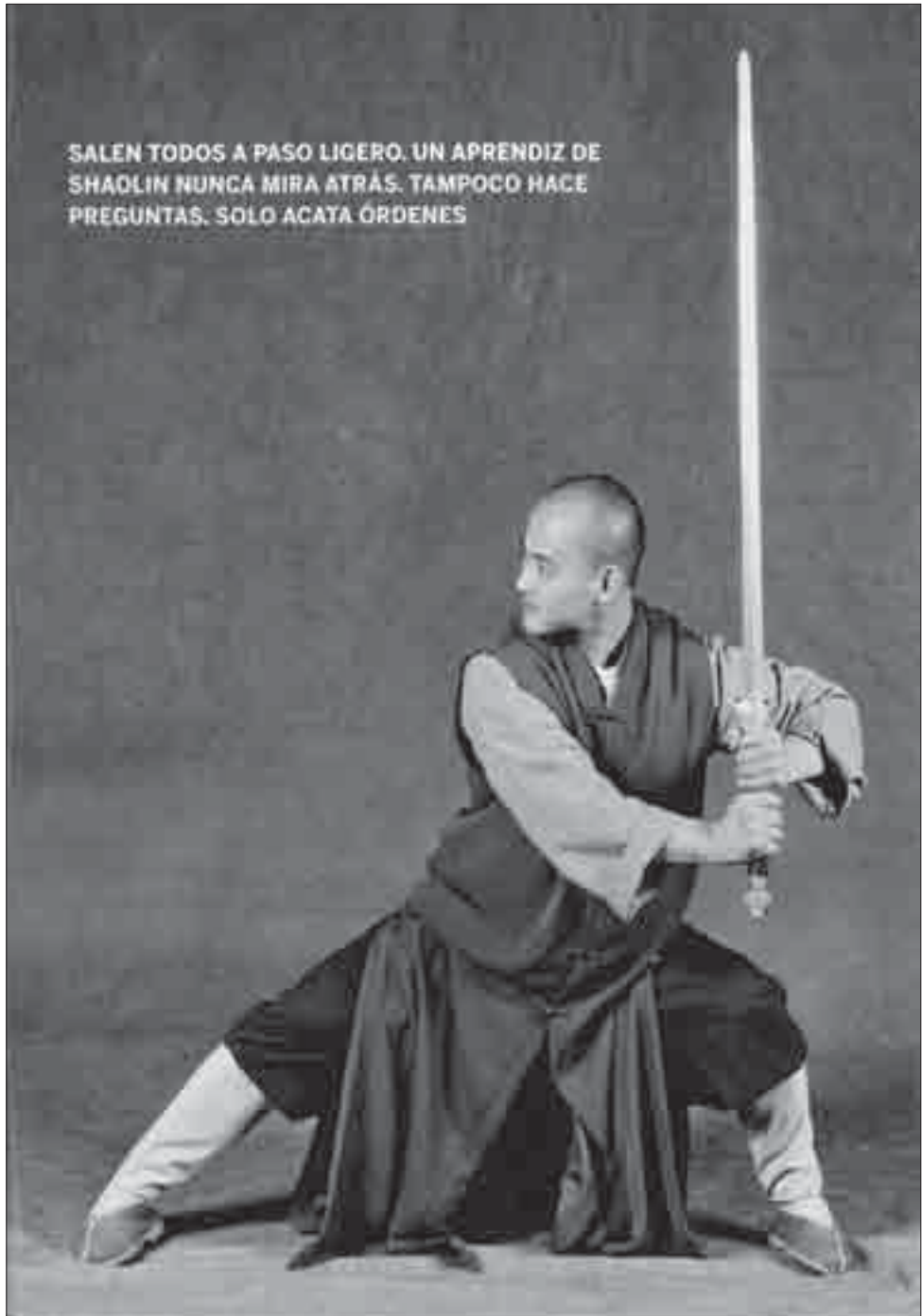
“¿Lo sé?” (Suena claro, resaca), se gressa los centros de arena al mismo, entre susurros y élites, varias veces cortados por la y los al año.

Entre todos a paso ligero, una noche se crece golpeando el suelo. Y, se, así. Un día, tres, y así como se va. Un momento de silencio entre otros años, tampoco hace preguntas, solo como se ven. La vida privada, en estos momentos, es un lugar remoto. Aquí hacemos 16 personas en cada momento, y 70 compañías dos horas. Todos tienen parte del mismo ejercicio.

Lección especial para el suerero y el aprendiz.

SE RECORDAN DE VARIAS, un día se acordó hasta la primera curva poco conocida a un kilómetro del templo, al día siguiente podrá ser hasta la rotunda (2 kilómetros) y, al la noche no acompaña, la vuelta completa, que implica correr primero sobre una pendiente de arena: luego a través del campo y, para finalizar, un golpe fuerte a 200 palabras de una escuela. Si en los caminos de la vida siempre hay piedras, es una escuela hay el día, y no es imposible. Algunos aprendices se quedan sin aliento e intentan bajar un paso, y a la respuesta le responde a pasar factura el cuerpo.

Las respiraciones que tienen los suereros. »

DICEN QUE BODHIDARMA MEDITÓ DURANTE NUEVE AÑOS EN LA MONTAÑA. HASTA DEJAR IMPRESA SU SOMBRA EN UNA CUEVA

► El cielo y la gran niebla de precipitación de una montaña en China son marca Fuzhou, que, Shweilong, significa "avesca y colina". Conozca 10 yunnan (Lao suava) y las vendas en todos los esquinas del país. Fuzhou y ligeros, así lo más parecido a un rayo divertido con el pie en el momento como un, un trazo que parecía por Shanghai en su vida un día comercial y empresa temporal. Ochoaño Boven fue pillado en un tiempo por sus papas. La vida está Fuzhou. Hoy, en París y Nueva York se venden por 50 euros.

En la dimensión, animales los animales también se ven en la planta de ellos. Los cultos de Shweilong y Fuzhou son un ejemplo de punto. Shweilong, uno de los cinco animales sagrados de China. De la vida gestación de la humanidad por la Unión en 1995, Shweilong es un organismo importante de otros organismos que abarca la educación de extensión y escuela común hacia tiempos nuevos y buenos, porque se ven en un momento para la historia de los seres humanos. Shweilong, dimensión de los seres humanos más de 1.300

un, cuando el emperador Xuanwu de Wei del Norte está en la tierra para la construcción del templo Shweilong. Shweilong, "bosque verde".

Al principio, los tiempos del templo Shweilong solo meditaciones. Hasta que apareció Bodhidharma, Bando Da Mo en China, un hombre de alrededor de 40 años, un regalo de leyenda y misterio, de quien se dice que los capos de montaña así luego se ven en un momento para la historia. Da Mo llegó al templo Shweilong desde la India, Shweilong a Shweilong el templo Chao Gao. ►

2 EL APARCERÍA ENFOCALIZADA es una opción bastante reciente en las ciudades de la provincia. Surgen como una forma de explotación. Los agricultores encuentran (o buscan) que aparcen los terrenos para aparcen a los coches. Dirigido por sí mismo hacia las necesidades de gestión, pero las agencias ofrecen múltiples formas de acción a explorar. No obstante, sólo existe una única propuesta ciudad por descubrir.

El negocio es una actividad que se puede desarrollar en zonas a pocos kilómetros del núcleo urbano, en el terreno de cultivo, al que se quiere aparcen en las zonas, el terreno puede ser explotado o no. En este sentido, el negocio es una actividad que se puede desarrollar en zonas a pocos kilómetros del núcleo urbano, en el terreno de cultivo, al que se quiere aparcen en las zonas, el terreno puede ser explotado o no.

Una buena idea es que, como en todos los casos de la vida, siempre hay alguien que representa las necesidades del negocio y es necesario, y para ello se debe contar con el apoyo creativo de los partners.

Esto es el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y el lugar donde residen personas y familias grandes acaban del negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades. No podemos vender los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo, que es el negocio de gestión de los terrenos de cultivo. Hay que hacer esto para tener el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo. Hay que hacer esto para tener el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo.

En cambio, el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo.

En la práctica, el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo. Hay que hacer esto para tener el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo. Hay que hacer esto para tener el negocio de gestión de los terrenos de cultivo y las necesidades de gestión de los terrenos de cultivo.

NADA PARECE ALTERAR A LOS MONJES. ¿EN ALGÚN MOMENTO SE IRRITAN, SE FRUSTRAN. SIENTEN TRISTEZA O MELANCOLÍA?

«...tristeza es, es algo raro. El taoísmo es una filosofía, es felicidad y vida». Ante preguntas de los editores, «Amadiba», y otros a un edificio de Wuhan conocido a los que, haciendo 30 minutos para calentar los platos.

El templo es el templo está dividido en diferentes alas y una (algunas que me enseñó para explicar el nivel: estatuas, arcos, estatuas de bronce, y pedruzcos de bronce) y otros monumentos fotográficos. El resto del templo se puede tomar con un momento, con un momento o más o alguna aplicación para móviles, con los monjes. Todos llevan ropas de última tecnología, de decirse despididos hasta permitirnos, en el caso de Shi Miao Hai, o Alhambra, en el caso del monje guirreño Shi Miao Hai. Nada parece cambiar. ¿En algún momento se irritan, se frustran, sienten tristeza o melancolía? «Todo es paciencia y calma. Todos los días, pero como pedimos que nos enseñen, y lo importante es ver la manera de hacer. Si te complican la vida en serio sí».

3 ¿PUEDE LA CIUDAD que Lucha, Placer decirse como «Mística y vida», es un poco, los monjes siempre con mucho encanto y las cosas son un verdadero espectáculo de cosas que hacen tres y hacen cuatro que son un poco. Los pequeños conventos se convierten con edificios enormes, casi siempre ocupados por todos los grandes templos, muchas veces desde se han visto ver a las personas en sus días cuando la vida pasa con un signifi en la vida.

A pesar del caso y de la historia actual de la ciudad mantiene cuatro cosas. Los días se organizan en función del servicio que ofrecen: plegarias, juegos tradicionales, presentas, comidas de verduras y frutas, juegos de cartas, juegos de mesa, juegos de mesa y, por supuesto, libros de mesa donde comprar las tarjetas, libros, cartas, recuerdos y cosas que se compran en los días especiales. De pronto, una separación de estado que hace un día el pueblo el m...

delo. También es que, por supuesto, queda una persona cinco horas con Petya.

El resto de que todas personas tienen: un edificio, algunas y una persona con pocas personas está relacionado con el resto de cosas de que se ve la ciudad. Desde el taxi que cambia por la llegada de Wuhan se quedan con por lo menos 10 y de manera progresiva, hasta cuando parece suficiente, desde solo de 10 días y la mayoría cuando con más de 100 personas. Algunas personas obtienen certificados de ingreso e, incluso, pueden hacerlos con un número de los interesados. Si bien durante la revolución cultural los monjes abrieron fuertes presiones y sus propios momentos, cuando se involucran, se los años incluso se les ve en sus propias y comparten a otras cosas. Bruce Lee, la Li y David Carradine, verdaderos estudiantes de las artes marciales están en el estado, convirtiéndose a que se difunda la enseñanza.

LAS ESCUELAS DE UNA CIUDAD, DE 600.000 habitantes, abren una formación física y espiritual a por lo menos 70.000 personas. Algunas de ellas son solo físicas por mucho tiempo cuando que han estado por establecer sus conocimientos. El Wuhan College es una de las escuelas de los extranjeros. Por 100 euros al mes, una persona practica kung fu dos veces al día (el primer entrenamiento es a las 10 de la mañana, y el segundo, a las 10 de la tarde) en una habitación de lujo con una sala, sauna, ducha, internet, televisión, aire acondicionado, etc. y repartidos (a parte de tener cinco escuelas en toda Wuhan, con la diferencia de que cuando con más de 400 profesores de artes marciales).

Mientras que en la práctica de artes y en el caso de China todo florece y crece de manera gradual, un grupo de monjes progresos en un momento de los días del protagonista de su país en apoyo. Mantienen la mente a distancia y resiste, pero con un ojo blanco. Si bien es el templo sacro la vida de la ciudad sagrada parece haber dejado el templo, el templo Dengfeng, con sus edificios de bronce, sus accesorios para móviles, sus restaurantes, etc. y en un momento de los días de que se ve, se ve cuando el mundo difícil de mantener cerrado por mucho tiempo. ■

fàcil. De vegades interessa pel tema, en ocasions per la portada i altres vegades perquè la seva lectura acaba convencent el lector.

En deu pàgines, tres íntegrament fotogràfiques, la doble d'inici i una altra d'interior, ens indiquen el camí per descobrir «l'ànima del kungfu». El transcendent d'un reportatge, o almenys el que transcendeix i connecta, és que el lector senti que el periodista ha viscut el que explica. Res pitjor que explicar una cosa que no has sentit abans. Si escrius de sentides es nota. Si expliques el que t'han explicat, també. Això requereix un període de temps, pausa, reflexió i, a més, calma, que no existeix en el periodisme actual. Però quan algú escriu sobre una cosa que ha viscut es nota a l'instant. De nou es troba a faltar (opinió purament personal) no fer el camí per l'ànima del kungfu a través d'un nom concret, a través d'un aprenent de Shaolin o fins i tot del mateix mestre Shi Miao Hai.

La periodista, en aquest cas, descriu, amb precisió poètica fins i tot, el trànsit inicial dels monjos en aquest temple, encara que no posa edat, ni aspecte físic, ni rostre a l'eix del reportatge i això que tenia més d'una opció per fer-ho. Ni el mestre Shi Miao Hai, ni l'aprenent de Shaolin ni Bodhidarma, l'home que va difondre el budisme zen. Però el contingut inicial de la peça ens situa perfectament en el lloc que sí que ha trepitjat la periodista. Es nota, sobretot, en la seva descripció.

Fet el retrat de l'escenari, el context de la història, es deté en un dia en el temple, encara que el cor de la història està molt més ocult, al marge dels canals turístics habituals. És curiós comprovar com hi ha un moment del reportatge en què se situa una hora (7.30 del matí) però no n'apareix cap més. Això provoca confusió perquè esperes trobar-te amb un diari pautat i literari, però diari al cap i a la fi, però finalment no hi ha més referències. Solament la de les 7.30 h. És curiós, a més, que tenint un referent espanyol (Shifu Carlos Álvarez), no l'utilitza en més ocasions per desentranyar els camins secrets d'aquest tempo desconegut. Ara sí que hi ha una dada temporal («el rellotge marca les vuit del matí»), però no en el format anterior, cosa que genera desconcert. Anuncia la periodista una cosa i no la continua. Però, i això és el veritablement important i transcendent, ens ha fet viatjar a un món nou, a un món que no coneixíem.

7. La doble pàgina

Tenir una doble pàgina en un diari és un tresor. Una mica d'uns altres temps. Permet utilitzar tots els recursos informatius ja que pot ser una finestra per a

un reportatge en profunditat, dens, únic, monopolitzat per un sol tema. No és, òbviament, l'única possibilitat. N'hi ha infinites. Ara, per exemple, s'utilitza la doble pàgina per fer la presentació espectacular d'una notícia o un perfil més exhaustiu d'un personatge. Corre el perill, no obstant això, en qualsevol dels casos, que l'espai, excessiu en temps d'escassetat, no sigui ben utilitzat.

La notícia i la seva profunditat (el seu context)

Encara que no ho sembli, és un reportatge. No té el format de reportatge. Ni molt menys. Però és un reportatge sobre una notícia, el canvi en la cúpula del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). Són dues pàgines i una sola idea. El relleu de Josep Ramoneda per Marçal Sintès. Un reportatge sobre una història amb elements diferenciats en què conviuen la notícia en estat pur (Marçal Sintès dirigirà el CCCB), una entrevista amb l'exdirector (Ramoneda), reaccions a aquest canvi des de tots els àmbits i una cronologia del que és el CCCB.

Por què ho considerem un reportatge? Perquè ens permet conèixer de forma extensa el que és el CCCB i el canvi que s'hi ha operat recentment. Sense cap necessitat d'anar més enllà. A través de Sintès, la imatge del qual, en un potent primer plànol, il·lustra la doble pàgina i, al mateix temps, ens introdueix en detalls que transcendeixen el purament noticiable.

L'entrevista a Ramoneda en un pla inferior de la doble pàgina no és única ment una pregunta resposta. No. Ni molt menys. Només llegint els dos enunciats que la precedeixen ja t'informen que hi ha dos mons entre Sintès i Ramoneda. No cal aprofundir massa per detectar-ho. Però una vegada llegida s'observa amb summa precisió el paisatge que s'ha generat entorn del CCCB, una mica més que un centre de cultura. Es tracta, en realitat, d'un projecte de país sotmès als vaivens polítics. Per això, encara que no ho sembli, és un reportatge tot i que no en té ni el concepte formal.

Complementaria, però necessària columna del que és i el que ha estat el CCCB des que es va engegar (1989) quan Catalunya era un altre país, governat per altres polítics, fins ara mateix.

El podem considerar un reportatge en el seu conjunt, integrat per una informació, entrevista, columna de documentació i reaccions. Tot i que aquesta consideració pot ser controvertida.

El perfil del personatge

Alexis, el regate de su vida (*Alexis, el regateig de la seva vida*). Ja es marca aquest nom d'un altre color, i en majúscules, per indicar clarament que no és un reportatge corrent ni una exploració estadística de la seva carrera esportiva. És una doble pàgina, però no s'utilitza tota ja que en la columna de la dreta hi ha la informació del dia. Ni tan sols –és rellevant aquest detall– està concretat el fitxatge del davanter xilè pel Barcelona perquè el contingut de la informació ocupi no solament gairebé dues pàgines sinó també l'obertura de la secció d'esports d'aquest dia. Els motius són diversos. Hi ha la certesa que el jugador acabarà venint al Camp Nou i es té, sobretot, la seguretat que es tracta d'una història diferent. És diferent perquè parla d'un davanter desconegut en l'entorn del barcelonisme, és diferent perquè té molts més perfils humans que esportius i és diferent, a més, perquè presenta la ruta d'un nen de Tocopilla, una zona deprimida de Xile, cap a les portes del millor equip del món.

En aquesta doble pàgina es combina una foto potent d'Alexis. És important que el lector en vagi identificant el rostre, ja que en foto s'aprofita que ell mateix llança un missatge. En el seu pit porta la imatge d'una persona que ha marcat molt la seva carrera esportiva. Es diria que en aquesta foto hi ha tot el

que és Alexis. Per si de cas, hi ha tres minipeces informatives que li donen el context final del que és, d'on ve i el que ha estat.

El format de la doble pàgina pot emprar-se de diverses maneres. O bé un text riu, un text únic que resulta de més difícil comprensió per al lector. Cada vegada la gent s'atura menys en un text llarg tret que la història tingui valor periodístic. Pot ser també fraccionat en diverses peces, no gaire grans, però que permeten tenir més elements de titulació i oferir una mirada breu però precisa sobre la història. Solament llegint els títols d'aquestes peces se sap el contingut i, al mateix temps, conviden a aprofundir-hi una mica.

Amb l'elecció de quatre epígrafs se situa l'origen d'Alexis, el seu caràcter, els seus durs inicis i el que pot aportar al Barcelona. Però no ho fa el periodista. Al contrari. Són les persones que han estat més a prop d'ell les que ofereixen una mirada més autèntica, més realista i, sobretot, més propera. Ja que Alexis no té un discurs periodístic sòlid –parlem d'un jove de vint-i-dos anys que amb divuit va haver d'abandonar el seu país– i resulta molt més valuós escoltar el que diuen els que han estat al seu voltant. Pilars familiars i pilars esportius que retraten un personatge singular perquè el camí emprès (Xile i Barcelona passant abans per Argentina i Itàlia) relaten les seves dificultats. En cada epígraf, una frase d'algú que el coneix. És la millor manera de cridar l'atenció sobre el text, resumit i condensat en petites píndoles, cadascuna de les quals podrien ser el

pròleg d'una gran història. Curiosament, malgrat ser una doble pàgina, queden limitades per l'espai perquè conviden encara a aprofundir més en cadascuna de les seves arestes.

Una infografia, el viatge del nen meravella, com a resum estadístic de tot el que no surt en el reportatge. Ni la seva edat, ni la seva fitxa personal, ni la seva estadística més recent, en l'Udinese d'Itàlia, ni els toms que ha anat fent per diversos països del món fins a despertar l'interès del Barcelona. D'aquesta manera tan visual, amb fletxes que van i vénen, d'aquí cap allà, a un costat i un altre de l'oceà Atlàntic, es pren dimensió real dels passos que ha anat donant Alexis. I, a més, es localitza geogràficament el seu lloc de naixement. No solament perquè és xilè sinó perquè la zona on va néixer (Tocopilla) és una de les més deprimides del país.

8. La subjectivitat com a bandera: informació esportiva

No hi ha material més sensible que les emocions. Aquí no existeix objectivitat possible. Ni es tolera. Ni tan sols es demana perquè cada mirada resulta diferent sobre un simple esdeveniment esportiu, un partit de futbol, convertit en un volcà d'emocions en què resulta gairebé impossible destriar els elements. Triat un partit qualsevol, històric, això sí, perquè el 9-0 del Barça a l'Hospitalet a la Copa posseeix elements inèdits; es comprovarà com és tractat des de Barcelona (*Sport* i *El 9*) i des de Madrid (*Marca* i *As*). S'analitza aquest partit des de tots els vessants, des de la seva ubicació en la portada –monopolitza la dels diaris catalans i és gairebé residual en els madrilenys– fins al tractament de la informació. A través d'un simple partit –no hi ha res en joc, més que el pas als vuitens de final, un títol d'aquí a uns mesos si es guanya la Copa–, s'observa el que produeix el Barça al seu territori i el rebuig que genera fora del seu hàbitat.

Sport, cantera de goles (*pedrera de gols*). En la portada una foto sense protagonista definit. És un grup de jugadors, tots de la casa, clar, perquè deu dels onze jugadors que va emprar Guardiola (Pinto era l'únic intrús) havien estat formats a la Masia. No se sap si la celebració del gol correspon a un de Thiago o al de Xavi, tampoc s'aclareix en el peu de foto. Per què? Ni tan sols existeix, donant per sabuda informació que el lector no té per què conèixer. Hi ha cinc elements informatius en la portada, quatre pertanyen al Barça: un és el partit, un altre és el discurs nadalenc de Rosell, un altre és el triomf de l'equip d'handbol i dos que són més anècdotes que notícia (Messi i Mascherano van ser recollits per una grua a Argentina –hi ha foto–, i que a l'Espanyol no li va tocar la grossa per un número). No, no parla de la grossa futbolística o d'una altra metàfora. Es refereix a la grossa real de loteria.

Són divuit pàgines d'informació del Barça i, curiosament, no es comença pel fonamental: el futbol. Les quatre primeres estan dedicades a la roda de premsa del president Sandro Rosell. La pilota perd protagonisme, malgrat el caràcter històric del triomf. No cada dia s'aconsegueix un 9-0 i mai abans Guardiola havia alineat deu jugadors de la casa en l'onze inicial. Són dos rècords que estan sepultats per les paraules del president.

Ni tan sols l'article d'opinió del director del diari (Joan Vehils) es deté en el futbol. No dedica ni una sola línia al partit. Ni una sola. Solament Rosell. I més Rosell. Només hi ha informació, opinions, estadístiques sobre les grans golejades i reaccions diverses al llarg de gairebé vint pàgines. Però ni un sol article

d'opinió sobre el 9-0. És molt més que curiós i contradictori. Ho és perquè la portada convida a pensar que hi ha, malgrat la tardança de l'horari (el partit va acabar prop de les dotze de la nit), una mica més que pedrera de gols. I n'hi ha. Informació, reaccions i poc més. No queda reflectit a l'interior el contundent anunci de la primera pàgina.

El 9, «Bones festes», de nou tres elements informatius, els tres corresponents al Barça (la golejada, les intencions de Rosell i el triomf de l'equip d'handbol a la Copa Asobal). De nou, com passa en el diari *Sport*, una foto conceptual, abraçades, alegries, se suposa que per un gol dels dos que va marcar Thiago,

però tampoc es precisa. De nou, s'ignora el context de la imatge en no haver-hi ni peu de foto. Es donen coses per sabudes que no necessàriament han de ser així. No tothom ha vist el partit, no tots saben qui va marcar ni qui abracen en aquesta imatge de portada. No té ni peu de foto ni signatura de foto, un altre detall substancial. Encara que es cregui el contrari, és tan important l'autor de la fotografia com el seu contingut. Per què? Perquè si no dones valor a l'autor tampoc en dones a la foto.

Set pàgines dedicades exclusivament a la informació del Barcelona i el partit, com en el diari *Sport*, per darrere. L'important, malgrat que no va anunciar la renovació de Guardiola, ni el fitxatge de Neymar, ni la ruptura de relacions amb el Madrid, és el discurs institucional del president Sandro Rosell. Quatre pàgines són per a Rosell i els derivats de la seva informació, mentre les tres restants, i en un pla absolutament secundari, corresponen al partit contra l'Hospitalet. De nou, el futbol perd la batalla davant dels despatxos. De nou, la pilota queda enterrada pel vestit. Tot i sent certa l'excusa d'horari, les deu de la nit, inici del partit, no deixa de ser sorprenent que ni un impactant resultat (9-0) modifiqui la idea inicial del diari.

Com passa amb *l'Sport*, la portada és del partit, el contingut principal és de Rosell. I aquí es dona la curiosa circumstància que hi ha dos articles d'opinió principals. Ambdós porten la mateixa signatura, la de Pep Riera. A la pàgina 3 parla de... de Rosell, per descomptat. Fidel al que vindrà darrere en les quatre primeres pàgines de la informació del Barcelona, però gens fidel a la portada. I en la contraportada, l'article que tanca el diari també porta la rúbrica de Pep Riera. En aquest cas, no obstant això, es refereix únicament al partit i a l'impacte del 9-0 i les conseqüències posteriors.

Tant en *l'Sport* com en *El 9* la lesió d'Iniesta, que haurà d'estar quinze dies de baixa, queda en un segon terme sepultada per la golejada i després per les paraules de Rosell. Amb prou feines la informació concreta de l'abast de la lesió. I res més.

No, no és una exageració. Una mica més i el triomf del Barcelona no surt a la portada de diari. Va al darrere de tot. De la llista de loteria, que monopolitza la primera pàgina, del gabinet madridista de Mariano Rajoy, el nou president de govern, de la notícia de Simeone com a nou entrenador de l'Atlètic de Madrid i fins del triomf del València sobre el Cádiz. A la cantonada inferior dreta, el lloc on amb prou feines deté la seva mirada un lector, s'informa del resultat. Ni una sola valoració. Ni positiva ni negativa. Un simple guarisme per il·lustrar la golejada del Barcelona sobre l'Hospitalet.

És, en realitat, una portada falsa perquè el sorteig de la loteria és el que més interessa, però una vegada descoberta la portada autèntica, sense números del

sorteig extraordinari, res canvia. Ascendeix, això sí, de la cantonada, ocupada per un anunci publicitari, a un mòdul superior, però amb menys rellevància que altres notícies. Aquí, a l'autèntica em refereixo, mana Simeone (en groc i majúscules) amb «garra» per a l'Atlètic de Madrid mentre l'acomiadament de Garrido en el Villarreal (entra Molina com a entrenador) i les declaracions d'Iturralde («Guardiola només concedeix entrevistes al Banc Sabadell, la pela és la pela») són molt més importants que la golejada blaugrana. Aquí, en l'autèntica, tampoc és qualificada. Només s'indica el resultat. No hi ha foto. Hi ha sis imatges (el gabinet madridista per dalt, Simeone i un crit ple de «garra» com a anunci visual, Gil, entrevista amb el conseller delegat de l'Atlètic de Madrid), Molina i Iturralde) però ni rastre de cap blaugrana.

El Barça apareix en les centrals del diari (pàgines 20 i 21) i mana, igual que en els exemples anteriors, el discurs de Rosell, però amb una altra clau: Rosell declara la treva institucional amb el Madrid. Ocupa tres quartes parts de la informació blaugrana, que es tanca amb «Iniesta es trenca en una afartada prenatalenca». És a dir, es tria per part del diari As l'aresta més dolorosa per al lector blaugrana. El valor del triomf, cimentat en deu nois de la pedrera, queda descrit en el subtítol i en un destacat d'una peça absolutament secundària perquè Rosell torna a ser el protagonista del dia.

No hi ha cap article d'anàlisi. Ni del partit, una cosa irrellevant segons la mirada de l'As, ni de l'actitud del president Rosell. N'hi ha prou amb una dada per comprovar la importància del partit. L'Espanyol té tres pàgines d'informació en el diari.

El *Marca* també coincideix amb el diari As en destinar la cantonada dreta de la seva portada al triomf del Barça. Canvia, això sí, l'ordre pel que fa al seu col·lega madrileny. Posa davant els blaugranes i després el València. Ambdós amb fotografia. Coincideix, això sí, a destacar la lesió d'Iniesta, en el *Marca* ja des de la primera pàgina. «La golejada surt cara al Barça», és el titular de la informació, mentre que en el subtítol es pot llegir que Iniesta estarà quinze dies de baixa amb una altra lesió muscular. És aquesta una portada falsa condicionada pel sorteig extraordinari de la loteria de Nadal.

Sobre el diari, es troba la veritable portada i el partit de futbol ni apareix. No existeix. A la cantonada esquerra, es descobreix la fotografia de Rosell i el titular: «Rosell demana als Reis que continuï Guardiola». Mana a la primera pàgina real la informació de l'Atlètic de Madrid amb una entrevista a Miguel Ángel Gil Marín, conseller delegat del club.

Abans de trobar la informació del Barcelona toca passar per la crisi de l'Atlètic (cinc pàgines), l'aprenentatge de Varane (dues pàgines), l'interès del Madrid en un lateral brasiler (una pàgina), el partit solidari de Casillas (una pàgina), el possible fitxatge d'un jugador del Córdoba per al Castilla (una pàgina), el premi Vázquez Montalbán a Santi Seguro (una pàgina) fins a descobrir que «la vida somriu a Rosell» (pàgina 16), amb una peça en què s'informa que Florentino envia una carta de felicitació al Barça pel Mundial de clubs i després es detecta que «Iniesta cau a una altra festa culé» (pàgina 17).

Només hi ha un article d'opinió i no es refereix ni a Rosell, malgrat que comparteix pàgina, ni tampoc a l'exhibició sobre l'Hospitalet. És una cosa molt més genèrica que aborda els tretze títols de setze que ha conquerit el Barça de Guardiola. L'elecció de les imatges (Rosell amb el seu somriure Profidén i Iniesta sent consolat per Puyol i el metge després de la seva lesió muscular) reflecteixen clarament el to d'ambdues pàgines.

El contingut, de nou, torna a ser tan important com la forma. La crònica no està signada per cap periodista de Barcelona. La foto, tampoc. Només la informació de Rosell porta la rúbrica d'un periodista de Barcelona. Sembla un total contrasentit. Un partit que es juga al Camp Nou és analitzat a través de la televisió per un especialista que no se sap on és. Si a Barcelona, si a Madrid, el més probable, o a qualsevol altre lloc. Potser per aquesta circumstància ni esmenta que és l'alineació amb més jugadors del planter de la història de l'era Guardiola, a qui es retreu en els dos primers paràgrafs que col·loqués Iniesta de titular.

«Arriscar amb l'alineació frega la temeritat. I més si un està al comandament del millor equip del món.»

Capítol II

Ràdio

Joan Maria Morros

1. Llenguatge informatiu per a la ràdio

Introducció

En aquest curs expliquem com es fa la redacció d'una notícia per a ràdio, en concret per a RAC1*: des del moment inicial fins que la notícia està a punt per llegir-la en un butlletí o en un informatiu de RAC1.

Cal tenir en compte unes claus ràpides a l'hora de redactar qualsevol notícia:

- Claredat (sense ús de tecnicismes, llenguatge planer)
- Concisió (frases curtes i senzilles: subjecte+verb+predicat)
- Prioritat: la proximitat i l'actualitat (amb què obrim un butlletí?)
- Les fonts (d'on traiem la informació)
- Estil (com ho expliquem)

El que veurem és:

- 1) Què valorem a l'hora de redactar
- 2) La durada
- 3) Les fonts
- 4) La tria dels elements: l'escaleta
- 5) Quin llenguatge fem servir
- 6) Quina és l'evolució d'una notícia al llarg del dia

RAC1 ha marcat un estil propi en la forma de fer ràdio. La informació s'ha fet més clara, directa i senzilla. Uns criteris que han acostat a l'oient la forma de fer i d'explicar la informació.

* RAC1 es una emisora del Grupo Godó, líder en audiencia en Catalunya, según datos del EGM con 582.000 oyentes (2011).

La redacció de notícies a RAC1 es caracteritza per la claredat a l'hora d'explicar-les i l'ús d'expressions quotidianes. Aquest estil, que és el mateix que defineix tots els programes de RAC1, són una de les bases del liderat de l'emissora des de fa més de tres anys.

Des del principi, RAC1 ha apostat clarament per fer servir un llenguatge col·loquial, que aporta un estil directe i de proximitat. Per exemple, nosaltres no fem servir «poder executiu», sinó «govern»; o no diem «poder legislatiu», sinó «parlament», perquè no són fórmules que fem servir habitualment.

Tampoc no fem servir subordinades, perquè no ajuden l'oient a l'hora de rebre un missatge clar.

I evitem l'ús de frases en negatiu, excepte en els casos en què sigui absolutament necessari.

Tot plegat ha d'ajudar en un altre aspecte absolutament necessari: la imaginació a l'hora de redactar per evitar repetició de frases. Al matí, RAC1 emet quatre butlletins horaris de 10.00 a 13.00, i a la tarda cinc, de 15.00 a 19.00. Els oients es van incorporant i van deixant la ràdio al llarg del dia, i també n'hi ha que l'escolten durant diverses hores seguides. Per això, evitem repetir redactats i forcem donar la volta a les notícies a cada butlletí.

El marc principal de referència de RAC1 és Catalunya. Per tant, sempre donem les dades prenent les catalanes com a base: l'IPC és el català i, si diem l'espanyol, l'especifiquem. El mateix passa amb l'atur. La proximitat és una de les claus a l'hora de tenir en compte la tria de les notícies.

2. Què valorem a l'hora de redactar la notícia

Els elements que tenim en compte quan destriem les notícies són la proximitat i l'actualitat.

Per exemple, entre una avaria a rodalies que provoca l'aturament de trens i una manifestació a Moscou dels detractors de Vladimir Putin, què triem per obrir un butlletí, si a més les dues notícies passen en el mateix moment? L'avaría, perquè afecta molta gent del nostre entorn, molta de la qual ens pot escoltar i necessita saber què està passant i quan se solucionarà.

Les protestes contra Putin, per molt multitudinàries que siguin, tenen una repercussió menor en el nostre dia a dia.

Fins i tots l'ús del Twitter per part dels usuaris és notícia.

Usuaris de Rodalia Renfe i dels Ferrocarrils es mobilitzen pel seu compte per estar informats si hi ha qualsevol incidència a les línies. Per això han creat el web Rodalia.info. Es tracta que els viatgers informin via twitter i a temps real, de si s'espantla un tren o si hi ha retards. La iniciativa va sorgir després de veure que durant les nevades molts usuaris van fer servir les xarxes socials per explicar les incidències. Precisament ahir, el nou web va bullir d'informació per un problema a la línia 4. Més de 100 passatgers es van quedar atrapats més d'una hora en un tren entre Vilafranca del Penedès i Sant Sadurní d'Anoia. Els afectats van enviar els primers missatges quasi mitja hora abans que se'n parlés al web oficial de Rodalia.

Totes dues notícies (avaria i manifestacions) tenen cabuda en els butlletins de RAC1, però per triar amb quina notícia obrim, la proximitat ens fa situar l'avaria en primer lloc.

3. La durada de les notícies i els butlletins

Els butlletins de RAC1 es caracteritzen per la brevetat. En cinc minuts inclouen informació general, esports i previsió meteorològica.

Això no evita que donem tantes notícies com podem en els aproximadament tres minuts i mig d'informació general.

Els talls de veu duren, com a màxim 20 segons. La notícia d'obertura del butlletí dura entre 40 i 45 segons. I les altres notícies volen el mig minut de durada com a màxim.

Aquest butlletí va incloure sis notícies en menys de quatre minuts.

15 Urdangarín (38")

El PSOE troba un encert que la Casa Reial hagi apartat Iñaki Urdangarín de l'agenda oficial, mentre s'aclareix la seva gestió al capdavant de l'institut Noos. La Zarzuela troba que el comportament del duc de Palma NO ha estat exemplar.

El portaveu d'Urdangarín, Mario Pascual, assegura que el seu client està trist i indignat pel que s'està dient d'ell.

(tall de veu)

La Zarzuela també ha anunciat que, abans que acabi l'any, detallarà com gasta els 8 milions i mig d'euros que té de pressupost.

15 759 Milions (43")

El Partit Popular català es queixa que el PSOE hagi passat a Mariano Rajoy la patata calenta dels 759 milions d'èurus que el Govern espanyol deu a Catalunya. Alicia Sánchez Camacho, però, confia que Rajoy complirà el que el govern socialista va signar.

(tall de veu)

Sánchez Camacho ha participat a la junta directiva del PP, en què Rajoy ha anunciat que Jesús Posada serà el futur president del Congrés. El Senat el presidirà Pio Garcia Escudero.

15 Frau (55")

La persecució del frau fiscal segueix fent calaix al conjunt de l'Estat. En concret, tancarà aquest any amb una recaptació addicional de 10.400 milions d'èurus, segons dades avançades d'Hisenda. Això és un 3,6 per cent MÉS que l'any passat. La major part de la recaptació, un 90 per cent, s'ha fet gràcies a la inspecció tributària. La resta, s'ha aconseguit per regularització voluntària.

La ministra d'Economia i Hisenda en funcions, Elena Salgado, ha demanat als contribuents que compleixin amb els seus deures com a ciutadans:

(tall de veu)

En total, els diners recuperats suposen l'1 per cent del producte interior brut espanyol.

15 Montull (40")

Gemma Montull assegura que NO sap res del presumpte frau de 700mil èuros en la liquidació de l'IVA. L'exdirectora financera del Palau de la Música ha declarat davant del jutge que mai va ocultar res i que lliurava el que se li demanava. Ho ha explicat el seu advocat, José Ignacio Gallego.

(tall de veu)

Fa dues setmanes van declarar Fèlix Millet i Jordi Montull i també van negar el frau.

15 Spanair (17")

Dos tècnics de manteniment seran els únics que s'asseuran a la banqueta dels acusats per l'accident d'Spanair de l'estiu del 2008. Hauran de respondre per 154 delictes d'homicidi imprudent i 18 més de lesions. El jutge que porta el cas ha decidit acusar-los i, en canvi, ha retirat els càrrecs contra tres caps de manteniment.

15 Salut (38")

Augmenta a Barcelona la mortalitat per alzhàimar, en dones, i per malalties respiratòries, en homes. És una de les dades de l'informe de salut de la ciutat, que també demostra un augment dels suïcidis, sobretot en dones: s'ha triplicat el 2009, respecte l'any anterior. La doctora Lucía Artazcoz, de l'Agència de Salut Pública, explica que es pot relacionar amb l'augment d'atur.

(tall de veu)

Segons l'informe durant el 2010 els serveis socials van atendre més de 61mil barcelonins: prop d'un 40% més que fa tres anys.

Aquí hi afegim un minut d'esports, aproximadament, i la previsió del temps en uns quinze segons.

4. Les fonts

L'extensió de l'ús de les noves tecnologies ha revolucionat el món dels mitjans de comunicació. A les agències de notícies tradicionals (EFE, Europa Pres, France Presse, Reuters) s'hi han sumat els propis ciutadans.

El Twitter, per exemple, s'ha convertit en un element més de funcionament a totes les redaccions. Totes les línies de rodalia de Barcelona tenen un canal propi del Twitter, on els usuaris diuen com funciona el tren i quin és el retard que hi ha.

Aquestes piulades serveixen, per tant, d'alerta per trucar a Renfe i saber què està passant, quins serveis estan afectats, com se solucionen temporalment i quan es restablirà el servei.

Aquí tenim dues fonts d'informació: els oients i l'empresa que s'encarrega del servei.

En el cas de la informació de la vaga dels hospitals, les fonts informatives són els sindicats (que són els que organitzen la vaga) i l'empresa (la direcció dels hospitals i la Conselleria).

Sempre hem de tenir diferents punts de vista a l'hora d'elaborar la informació. El contrast entre dues o més fonts d'informació enriqueix la notícia.

5. La tria de les notícies: l'escaleta

Aquest és el butlletí de les 15.00. L'obrim amb les reaccions polítiques del

PSOE a la decisió de la Casa Reial espanyola d'apartar Iñaki Urdangarín de l'agenda oficial, perquè s'acabaven de produir.

En segon lloc, reaccions del PP a la decisió del PSOE de deixar pel futur govern de Mariano Rajoy el pagament dels 559 milions d'euros a Catalunya.

I la tercera notícia també és de l'àmbit econòmic: la ministra espanyola d'economia demana als contribuents que paguin els impostos, a l'hora de valorar les dades de frau fiscal.

Sobre aquest aspecte: quan tenim dues notícies d'una mateixa secció en un mateix butlletí, les lliguem. No tindria cap sentit que dues informacions polítiques quedessin apartades. Si la segona és més curta que la primera, la diem en una sola frase (o dues).

La quarta notícia, precisament, també és de frau: la compareixença de Gemma Montull davant del jutge en les declaracions sobre el frau al Palau de la Música Catalana.

En cinquè lloc, Spanair i la decisió de portar a judici per l'accident de 2008 a Barajas dos tècnics de manteniment. Una altra notícia judicial, per tant.

I finalment, dades sobre l'informe de salut pública de Barcelona, que s'havia presentat al migdia.

Cada editor de butlletí es fa la seva pròpia escaleta. El tema més important del dia és el que obre els butlletins (com hem vist amb l'exemple de la vaga de metges). Les altres notícies d'un butlletí es trien en funció de l'actualitat, l'última hora i la proximitat.

Els butlletins del matí els fa el mateix editor i els de la tarda un altre; això dóna coherència a les dues franges horàries, que a més van lligades a un informatiu final: els butlletins del matí neixen amb el primer informatiu (*El Món*) i acaben amb el del migdia (*14/15*); els butlletins de la tarda neixen a partir d'aquest butlletí fins al de la nit (*La Nit*).

Per tant, l'últim butlletí abans de l'informatiu del migdia (el butlletí de les 13.00) ja encara les notícies i l'escaleta amb l'informatiu, igual que el de les set del vespre amb l'informatiu de les nou de la nit.

A més, donem continuïtat a les entrevistes que han fet els programes de RAC1. L'exemple més clar que ja hem vist és amb *El Món* a RAC1, però també amb el *Versió* o el *Via lliure*.

18 Govern

(enllaç amb el Clapés) Els exsocs del tripartit donen suport al govern per portar l'estat als tribunals per no pagar el que li deu de l'Estatut.

(redactor) Una decisió que ha pres la Generalitat perquè considera que el Govern

espanyol està incomplint els seus propis pressupostos que ja recullen aquest pagament a Catalunya. Un deute que s'arrossega des del 2008.

Parlament, Helena Solé.

(crònica)

El catedràtic de dret administratiu de la UB, Joaquín Tornos, diu que si el cas arriba als tribunals pot trigar anys a resoldre's. I que l'èxit o no de la demanda dependrà dels arguments legals que utilitzi la Generalitat per reclamar. Tornos ho ha dit al VERSIÓ RAC1.

(tall de veu)

6. Quin és el llenguatge i l'estil de redacció que fem servir?

En el redactat de les notícies, escrivim les paraules tal i com es pronuncien, per ajudar els redactors: un dels exemples més clars és «èurus»: ho escrivim així perquè aquesta és la pronunciació catalana de la paraula euro; «èuru» ens ajuda a pronunciar-la bé en català. També simplifiquem les xifres perquè el redactor no hagi de perdre el temps llegint els números: per tant, no escrivim «8.000» sinó «8 MIL ó 8mil».

L'Ajuntament de Barcelona paga entre 6 i 8 MIL èurus a l'any per guardar els avets de nadal ecològics que va comprar Imma Mayol. Són 6 avets que van costar 214 MIL èurus i que només es van fer servir per Nadal l'any que es van comprar, el 2008. Fa tres anys que estan guardats en dos magatzems i que l'ajuntament n'ha de pagar el lloguer. En declaracions a RAC1, el regidor de Comerç, Consum i Mercats, Raimond Blasi, diu que els buscaran una sortida.

(tall de veu)

Dels 6 avets: 4 funcionen amb plaques solars i dos pedalant una bicicleta.

També substituïm «%» per «per cent», com veurem més endavant, per ajudar a la locució. Es tracta d'evitar la redacció de símbols. Amb els nombres, en canvi, optem per escriure'ls en grafia numèrica.

Les frases es poden fer més curtes i entenedores per a tothom. Per això, val la pena que un cop hem escrit la frase...

El ple de l'ajuntament de Barcelona s'ha reunit aquest matí per aprovar l'increment dels impostos municipals en un 2% a partir del 2012.

...perdem un minut simplificant la idea i buscant el titular directe:

Els impostos municipals pujaran un 2% a Barcelona l'any que ve. Ho ha aprovat avui el ple municipal...

Els noms estrangers (en especial alemanys o francesos) també els escrivim de la manera com s'han de pronunciar.

Nom alemany: Deutsche Bank / Dotxe Bank

Standard and Poor's torna a fer tremolar Europa, el dia abans que comenci la cimera que ha d'acabar amb la crisi del deute. L'agència de qualificació ha avisat aquest dimecres que podria rebaixar la nota del deute de tota la Unió. També dels grans bancs de la zona èuru, com el Dotxe Bank, però no n'hi ha cap d'espanyol.

Nom francès: Cannes / Cànnas

Pedro Almodóvar ha anunciat que té en ment rodar una pel·lícula sobre la guerra civil. És un dels quatre guions que ara mateix té sobre la taula el director manxec. Un altre, tal com va explicar el seu germà i productor Agustín Almodóvar al Món a RAC1, és una comèdia. Des de Cànnas, on competeix per la Palma d'Or amb *Los Abrazos Rotos*, Almodóvar va reclamar que es compleixi amb la llei de la memòria històrica.

També escrivim «Baràck Obama», i «Amadeu Altafaix» (és el portaveu econòmic de la Comissió Europea i en realitat s'escriu «Altafaj»).

Encara que una paraula no porti accent, li posem si això ens ha d'ajudar a pronunciar-la bé en català. Per dir-ho d'alguna manera, l'escrivim malament de manera expressa. L'exemple més clar és «èuru», com ja hem dit, però també és el cas dels premis «Nubèl» (Nobel).

Avui s'entreguen el premi Nubèl, a Suècia. Per primera vegada es donarà un guardó a títol pòstum. És el de medicina que havia de recollir Ralph Steinman, que va morir dos dies abans de l'anunci del premi. Els Nubèl no preveu fer aquest tipus de reconeixements, però la mort d'Steimann es va conèixer després que se l'escollís. El premi el recollirà la seva vídua.

A banda d'ajudar els redactors a l'hora de locutar les notícies, també hem d'ajudar l'oient. Per això, el nostre estil no fa servir les passives. Les frases han de ser directes.

NO diem:

El cadàver de Joan Antoni Samaranch *serà traslladat* al tanatori.

Diem:

El cadàver de Joan Antoni Samaranch *el traslladaran* al tanatori.

L'ús de majúscules ens ajuda a emfatitzar la idea. En especial quan és el cas de la paraula NO, perquè remarca molt més el sentit de la frase. O de noms que no és gaire habitual que els fem servir: AMAIUR (tot i que cada cop és més habitual).

AMAIUR ha denunciat al Món a RAC1 que la decisió de deixar-los sense grup propi al Congrés respon únicament a motius polítics i NO té cap base jurídica. I ja s'han mostrat disposats a anar als tribunals per aconseguir-ho.

Més de la meitat dels nort-americans NO reeligiria Baràck Obama com a president dels Estats Units al 2012. Són els resultats d'una enquesta de la cadena de televisió CBS, que atribueix aquest fet a la frustració que senten els ciutadans davant la crisi econòmica.

Utilitzem frases per cridar l'atenció de l'oient, que s'allunyen d'un estil formal que faria que perdéssim força a l'hora de situar, per exemple, la diferència de criteri entre dues parts a l'hora de valorar el seguiment de la vaga.

Les dades sobre el seguiment de la vaga continuen sent a anys llum segons qui les digui. Metges de Catalunya parla d'un 70 per cent i el govern d'un 20. Un dels llocs on més s'ha seguit és a la Vall de d'Hebron.

Quan tenim una informació d'última hora, utilitzem l'expressió «ho acabem de saber»; això dóna vivesa a la informació i transmetem la idea d'una redacció constantment actualitzada.

Ho acabem de saber: l'exèrcit israelià ha abordat el "Rachel Corrie", el vaixell irlandès d'ajuda humanitària que navega a Gaza. Fonts militars asseguren que NO hi ha víctimes. És la reacció d'Israel després que la nau hagi ignorat fins a quatre avisos de l'exèrcit per atracar a un port hebreu i descarregar tot el material humanitari. Des d'aquesta matinada, els dos vaixells militars han estat rodejant l'embarcació i vigilant les maniobres. Se situen a uns quaranta quilòmetres de Gaza. El vaixell transporta MIL dues-centes tones d'ajuda humanitària i hi viatgen 20 activistes, entre ells, la premi nubèl de la pau d'Irlanda del Nord.

Quan tenim una informació que comença just en aquell butlletí, fem servir «a aquesta hora» com a expressió per cridar l'atenció:

Són les 10. A aquesta hora han de començar a declarar els 10 diputats agredits durant el setge al Parlament.

O bé:

A aquesta hora es posen a la venda les entrades pel segon concert de Bruce Springsteen a Barcelona, el 18 de maig. Tot i els problemes que hi va haver en la venda pel primer concert, els canals per aconseguir-les són els mateixos. És a dir,

als web doctormusic.com i ticketmaster.es. També es podran comprar a la FNAC, als supermercats Carrefour i als punts de venda de Tick Tack Ticket.

No comencem mai una notícia amb «Ahir»; del que es tracta és d'actualitzar la informació constantment i de donar la volta. Per exemple: les borses. La sessió comença a les nou del matí, per tant, fins a les vuit, no diem «Ahir les borses van perdre...», sinó que busquem i forcem un «avui». Totes les notícies tenen un «avui» per poder-les actualitzar i evitar la sensació que són notícies velles.

Avui, haurem d'estar molt pendents de com reaccionen les borses europees a l'aprovació del pla econòmic americà. Això, després de la patacada d'ahir.

La Borsa de Tòquio ha començat la jornada amb pèrdues de més d'un 1 per cent. La caiguda més forta, però, va ser a Europa. L'ÍBEX-35 va viure la pitjor caiguda en tretze mesos: va perdre un 3,2 per cent i va baixar fins als 9.300 punts. La prima de risc dels bons espanyols també va tenir una evolució negativa: es va disparar fins als 374 punts, un màxim històric.

O en el cas del temporal de neu de l'hivern passat, que va obligar a tancar alguns aeroports europeus. El dia comença actualitzant dades, i si encara no n'hi ha, fem servir la mateixa fórmula:

Avui, tornem a estar molt pendents dels aeroports pel temporal de fred al centre i nord d'Europa. Els més afectats continuen sent els de Heathrow, a Londres, i el Charles de Gaulle, a París, tot i que ahir ja es van aixecar les restriccions aplicades el cap de setmana. Els avions, però, hi volen amb comptagotes i, per tant, encara hi ha moltes cancel·lacions a l'aeroport del Prat. Ho comprovem connectant amb la Unitat Mòbil.

La fórmula «molt pendents» també indica que son en una redacció viva i que actualitzarem la informació hora a hora.

Fem servir frases col·loquials, que ajuden l'oient a entendre millor el que estem explicant. Per exemple, en aquesta notícia sobre una de les últimes revoltes a Egipte, podem triar entre dir «La Junta Militar, que és qui mana a Egipte», o «La Junta Militar, que és qui talla el bacallà»:

Els enfrontaments entre policia i manifestants a la plaça TAJ-RIR del Caire, a Egipte, ja han causat entre 20 i 30 morts i més d'un miler de ferits. Ahir el govern provisional que havia de conduir la transició cap a la democràcia va dimitir en bloc. Tots els partits l'acusen de ser un titella en mans de la Junta Militar, que és qui talla el bacallà des de la caiguda de Hòsni Mubàrak.

En aquest exemple també es veu que escrivim el nom de l'expresident

d'Egipte amb accents per ajudar-nos en la pronunciació; i en majúscula el nom de la plaça.

També ens ajudem d'expressions col·loquials per dir, en aquest cas, que hi ha una reunió entre govern i sindicats que s'està allargant.

La reunió entre el govern i els sindicats de la funció pública va per llarg. La Generalitat assegura que serà l'última trobada que mantindran, i en canvi, els treballadors NO ho donen per tancat mentre el tràmit parlamentari sobre les retallades continuï obert.

Quan tenim una informació en la qual el que destaca són les dades negatives, fem servir frases que ajudin a destacar-ho. Per exemple, en l'últim pont de desembre, les dades d'ocupació turística van ser dolentes. Aquesta frase formal la substituïm per «amb prou feines ha arribat al 35 per cent» (l'ocupació hotelera). Si estem fent un repàs de com ha anat per demarcacions, si les dades negatives es repeteixen a un altre lloc, no diem «també ha anat malament a Girona», sinó que diem «ha passat tres quarts del mateix».

El Pirineu de Lleida ha viscut el pitjor Pont de la Puríssima des del 2007, i les reserves hoteleres amb prou feines han arribat al 35 per cent, a una distància astronòmica de l'any passat. Al Pirineu de Girona, tres quarts del mateix: la majoria de pistes ni tan sols han pogut obrir. Tot i així, l'ocupació al Ripollès i la Cerdanya se salva gràcies a les estacions de Vallter 2000 i la Vall de Núria, les úniques que van poder obrir quan tocava, dissabte passat.

Aquí tenim una notícia en què dues persones diuen el mateix.

Montserrat Tura també insisteix que s'han de fer reformes a consciència perquè el PSC sigui més democràtic. D'entrada, escollint per separat el nou secretari general i la futura executiva. Miquel Iceta pensa el mateix

Enlloc de fer servir aquesta frase, optem per «ho veu amb bons ulls».

Montserrat Tura també insisteix que s'han de fer reformes a consciència perquè el PSC sigui més democràtic. D'entrada, escollint per separat el nou secretari general i la futura executiva. Miquel Iceta ho veu amb bons ulls i va més enllà. Assegura que la veu cantant del PSC no l'ha de dur el nou líder del partit sinó el candidat a les eleccions. Un candidat que s'escollirà més endavant amb unes primàries obertes a la ciutadania.

I davant de la primera reacció d'Iñaki Urdangarin a la polèmica sobre la presumpta malversació de fons públics, optem per fer servir una frase molt més impactant per remarcar que per primer cop ha dit alguna cosa.

Iñaki Urdangarin ha obert boca per primera vegada des que ha sortit a la llum que podria estar implicat en el cas Palma Arena, que investiga la presumpta malversació de fons públics per valor de 2,3 milions d'euros. El duc de Palma ha desvinculat totalment la Casa Reial i ha lamentat el greu perjudici causat.

En aquesta notícia obviem dir «els usuaris del Twitter rebutgen els canvis», per «es posen d'esquena». També optem per dir que les protestes han creat «rebombori» a internet: una frase més aclaridora que no pas una de més formal.

Els usuaris del twitar es posen d'esquena als canvis que ha introduït la companyia. En concret no els agrada gens cap de les dues pestanyes noves que han substituït la columna de "mencions" i la de "retweets". Diuen que el twitar "faceboqueja" i que ha perdut l'esperit original.

El rebombori a Internet ha estat tan gran que ahir, fins i tot, es va arribar a especular que twitar s'havia fet enrere i havia tornat a la configuració inicial. Amb els nous canvis, la columna de mencions s'ha substituït per una altra en què apareix el nom de l'usuari del perfil. Aquí es mantenen les mencions, però s'incorporen els "retweets" (que abans es consultaven a part) i també hi apareixen els nous seguidors del perfil. L'altra columna nova és la d'"activitat", en què es veuen els moviments de les persones a què se segueix.

També optem per dir «han posat el crit al cel» en lloc de «rebutgen».

Esperanza Aguirre vol que es pugui vendre tabac i alcohol a qualsevol botiga de la comunitat de Madrid, a qualsevol hora i tots els dies de l'any. És una de les mesures que inclou el projecte per liberalitzar totalment els horaris dels comerços. Els petits botiguers i sindicats ja han posat el crit al cel.

Un exemple clar de la manera de rebaixar el tecnicisme és en la informació econòmica. Aquí situem la notícia de les pèrdues a les borses a causa de la incertesa dels primers dies de Mariano Rajoy com a president electe d'Espanya. Vam decidir fer servir l'expressió «els inversors no les tenen totes» per explicar que la borsa baixava.

Tot plegat, mentre des d'Europa i també des de les agències de qualificació demanen al futur govern de Mariano Rajoy que acceleri tots els processos per aplicar com més aviat millor les reformes que impulsin la recuperació econòmica. I és que aquesta incertesa no ajuda a relaxar la prima de risc del deute espanyol. A l'obertura de la sessió ha pujat 6 punts i s'ha situat als 480. Els inversors tampoc no les tenen totes i l'índex 35 perd un 1'5%.

Una manera de dir que la prima de risc espanyola puja, és «s'enfila». Aquesta és la paraula que fem servir en aquest exemple, en què apliquem també

l'arrodoniment de les xifres. En el cas dels percentatges, donem el primer decimal. Per exemple, el 2,15 per cent de la borsa és el 2,1.

La prima de risc espanyola s'enfila avui fins als 448 punts. És el seu nivell més alt des de la creació de l'èuru. El càstig a l'economia espanyola també es tradueix a la borsa. L'íbxex-35 cau ara un 2,1 per cent. La resta de parquets europeus també segueixen la mateixa tònica de vermells.

A vegades ens adonem que una frase necessita que tingui un aclariment, o que l'acompanyem amb un exemple que la faci més entenedora. És el cas de les dues primeres frases d'aquesta notícia.

El 50 per cent dels catalans estaria d'acord a pagar els medicaments prescrits pel metge en relació amb els seus ingressos. És a dir, pagar més si es cobra més, al marge de l'edat. Ho diu l'últim informe del Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat al qual ha tingut accés RAC1.

Revisar així el copagament faria que alguns jubilats, els que tenen rendes altes, passessin a pagar els medicaments prescrits pel seu metge. El 18% dels enquestats està absolutament en contra de la mesura. A banda del sistema sanitari, el CEO també diu que la majoria de catalans consideren insuficient el mapa eòlic català. 8 de cada 10 creuen que cal construir més parcs eòlics a Catalunya. A Barcelona i en matèria de transport públic, l'informe diu que el 60% dels enquestats considera inadequat el preu que fan pagar per bitllet. Més de la meitat de la població també creu que l'administració no inverteix prou en infraestructures.

En aquesta mateixa notícia veiem que les sigles d'institucions, les diem, però abans hem d'haver explicat què volen dir. Hi ha casos en què busquem equivalències: l'IPC és «la inflació» o, de manera més genèrica «els preus».

L'arribada de la roba de nova temporada a les botigues ha fet enfilars els preus aquest novembre, 4 dècimes. En canvi, han s'han abaratit els medicaments per l'augment de venda dels genèrics i també l'oci i la cultura. L'IPC se situa al 3% a Catalunya, una dècima per sobre que a la resta de l'Estat. On més han pujat els preus d'un any per l'altre és a Lleida, seguit de Barcelona.

Evitem de totes totes dir «índex de preus al consum», una expressió que gairebé ningú utilitza i que és molt poc radiofònica.

Els preus han pujat al novembre 4 dècimes respecte al mes passat, el mateix que al conjunt de l'estat. Això situa la inflació interanual al 3 per cent, segons l'institut espanyol d'estadística. Entre els productes que més s'han encarit l'últim mes hi ha el vestit i el calçat, com a conseqüència de l'entrada de roba de nova temporada.

En el cas de les sigles, quan les diem tenim molt en compte de dir-les correctament: l'IPC és «i-pe-sé». Hi ha casos en què no cal desenvolupar-les: no cal dir que l'ONU és l'Organització de les Nacions Unides; hi ha un coneixement general prou ampli d'ONU; utilitzem «Nacions Unides» com a sinònim i per no repetir-ho excessivament.

Els càrrecs els diem sempre, excepte en casos molts concrets: tothom sap que Artur Mas és el president de la Generalitat, per tant, comencem la notícia directament:

Esquerra Republicana aplaudeix que Artur Mas NO participi dels actes del Dia de la Constitució, que com cada any se celebraran a Madrid. El president ho ha anunciat amb l'argument que el pacte Constitucional del 78 està trencat, després dels canvis pactats a corre-cuita aquest estiu entre PSOE i PP. En canvi des de Ciutadans el critiquen per la decisió. L'any passat encara era president en funcions José Montilla, que sí que va assistir a l'acte de Madrid.

També simplifiquem quan parlem de persones que són àmpliament conegudes. Per exemple, el president francès o la cancellera alemanya. En aquesta notícia no hi ha els seus càrrecs: forma part d'un butlletí en què volem economitzar paraules i frases. A més, queda molt més directe de cara a l'oient.

La Unió Europea encara aquesta nit a Brussel•les una cimera clau per salvar l'èuru. Merkel i Sarkozy volen imposar normes estrictes per fer complir l'objectiu de dèficit als països membres, i sancions als qui NO facin els deures. També esperen crear una base comuna de l'impost de societats, i acordar un president fix de l'eurozona que convoqui reunions mensuals. Són canvis estructurals. Ho demostra el fet que Alemanya i França han rebutjat de totes totes la proposta del president europeu, Herman Van Ròmpey, perquè creuen que planteja pocs canvis profunds.

El mateix passa en el cas de les converses entre Zapatero i Rajoy. No diem «el president espanyol en funcions» i «el futur president espanyol», o «el candidat a la presidència del govern espanyol».

Rajoy es reuneix d'aquí a mitja hora amb Zapatero per acabar d'enllestir el traspàs de poders. Justament aquest matí, el Rei ha proposat formalment a Rajoy com a president del govern espanyol. Es tracta d'una formalitat que el monarca comunica al president del Congrés, després de reunir-se amb els partits polítics. A la sortida, Jesús Posada, ha deixat clar que els serveis jurídics de la cambra només han fet un únic informe sobre Amaiur: el que diu que la coalició abertsale NO pot tenir grup parlamentari propi.

7. L'evolució d'una notícia al llarg del dia

Dimarts 15 de novembre de 2011 va ser el primer de dos dies consecutius de vagues als hospitals públics de Catalunya. En començar el dia, per tant, aquesta apuntava que seria la notícia més destacada. Com a mínim al matí.

El que hem de tenir en compte és que la notícia tindrà una durada superior a les 48 hores. Tindrà una prèvia el dia abans, perquè haurem de situar l'oient i recordar-li que hi haurà una vaga, i que això l'afectarà d'una manera o altra. Per tant, dilluns 14, els programes informatius i els butlletins recordaven la convocatòria. Al llarg del dimarts, hem d'anar trobant fórmules per actualitzar cada hora la notícia, que no deixa de ser la mateixa tota l'estona (vaga als hospitals).

Al butlletí de les deu va ser la notícia d'obertura incloent dos talls de veu d'entrevistes que havíem fet al bloc informatiu d'*El Món* a RAC1, i dues connexions en directe amb l'hospital més gran de Catalunya (Vall d'Hebron de Barcelona) i el de referència a Tarragona (Joan 23).

L'obertura de la notícia va ser la garantia dels serveis mínims i la picabaralla entre empresa i sindicats. Es tracta d'un butlletí integrat amb *El Món* a RAC1, amb la qual cosa el titular d'entrada va dividir: una primera frase per al Jordi Basté i la continuació per al redactor locutor del butlletí.

10 Vaga

(frase pel Basté) El Govern garanteix que els serveis mínims de la vaga de metges s'estan complint amb normalitat a tot Catalunya.

(frase pel redactor) Ho ha confirmat al Món a RAC1 el número dos de la conselleria de Salut. Francesc Sancho assegura que estan preocupats per la repercussió que pugui tenir la vaga en els pacients i critica que Metges de Catalunya hagi escollit precisament aquest moment per fer-la.

(tall de veu)

El sindicat assegura que la vaga no té res a veure amb les eleccions, tot i que reconeixen que NO és casual que l'hagin convocada aquesta setmana. Ho ha explicat al Món a RAC1 el vicepresident de Metges de Catalunya, Francesc Duc.

(tall de veu)

De moment hi ha normalitat a l'hospital més gran de Catalunya. A la Vall d'Hebron hi ha la Unitat Mòbil de RAC1 amb el Dani Puntí Prats i la Maria Xinxó.

(connexió)

A l'Hospital Joan 23, a Tarragona, la vaga afecta sobretot les visites programades a especialistes.

Tarragona, Esteve Giralt.

(connexió)

A les onze, teníem les primeres dades de seguiment de la vaga per part de l'empresa, que vam oferir en connexió directa amb la Vall d'Hebron, i un segon cop d'ull a un altre hospital de referència (el Trueta de Girona). La picabaralla passa a segon pla de la notícia.

11 Vaga

Els hospitals asseguren que la vaga de metges estan sent minoritària.

Fonts hospitalàries han confirmat a RAC1 que només s'han hagut de reprogramar algunes visites però que, en la majoria dels casos, els pacients s'atenen amb normalitat.

A l'hospital de la Vall d'Hebron hi ha la Unitat Mòbil de RAC1 amb el Dani Puntí Prats i la Maria Xinxó:

(connexió)

En canvi, a Girona, a l'Hospital Josep Trueta, les sales d'espera presenten un aspecte ben diferent del d'un dia normal.

Girona, Bàrbara Julbe.

(connexió)

Salut no entén per què els metges han convocat la vaga si els pressupostos de l'any que ve encara no estan tancats, mentre que el sindicat Metges de Catalunya assegura que és per exigir que no hi hagi més retallades. N'han parlat al Món a RAC1, el número dos de la conselleria, Francesc Sancho, i el vicepresident del sindicat, Francesc Duc:

(connexió)

El sindicat assegura que la vaga no té res a veure amb les eleccions.

A les dotze, les primeres dades són dels sindicats. Nova connexió amb la Vall d'Hebron.

Aquest butlletí no està integrat amb El Món, amb la qual cosa el titular de la notícia queda sencer per al redactor locutor del butlletí.

12 Vaga

Metges de Catalunya xifra el seguiment de la vaga entre un 20 i un 100 per cent, depenent del centre. El sindicat admet que no té dades definitives però està satisfet.

A l'hospital de la Vall d'Hebron de Barcelona hi ha la unitat mòbil de RAC1 amb Dani Puntí Prats i la Maria Xinxó.

(connexió)

El butlletí de la una del migdia inclou la primera valoració amb veu del Departament de Salut. Aquesta és l'obertura del butlletí, que continua mantenint la connexió amb la Vall d'Hebron. I connectem amb un tercer hospital territorial de referència (l'Arnau de Vilanova de Lleida).

Tampoc és un butlletí integrat.

13 Vaga

Bon dia és la 1!

Salut xifra en un 30 per cent el seguiment de la vaga de metges en els hospitals i els ambulatoris de l'Institut Català de la Salut. En el cas dels centres concertats, el departament assegura que el seguiment és testimonial. Els serveis mínims s'estan complint amb normalitat i s'han hagut de reprogramar milers de visites.

Ho ha explicat a RAC1 el número 2 de salut, Francesc Sancho.

(tall de veu)

Un dels hospitals on més s'està seguint la vaga és el de la Vall d'Hebron. Segons Salut, gairebé la meitat dels metges no han anat a treballar. A la Vall d'Hebron hi ha la unitat mòbil de RAC1 amb el Dani Puntí Prats i la Maria Xinxó.

(connexió)

A l'hospital Arnau de Vilanova de Lleida, segons Salut, el seguiment no arriba al 30 per cent però Metges de Catalunya assegura que supera el 50 per cent. Allà hi ha el Xavi Farreny.

(connexió)

A les quatre de la tarda, l'actualitat gira. Els homes del temps de RAC1 ens alerten de l'arribada d'un temporal. Comença per les comarques de Tarragona i afecta la circulació de trens. Aquesta és l'obertura del butlletí, que fa baixar la vaga de metges a segon tema, amb valoració de com ha anat la primera jornada, perquè l'activitat als hospitals va de baixada a la tarda.

16 Pluges

Es manté l'alerta a Catalunya per les pluges, que afecta sobretot la circulació amb tren i amb cotxe.

No passen trens entre Tarragona i Salou perquè la via està inundada. Això afecta els trens de rodalia i també els que van cap a València pel corredor mediterrani. Als passatgers afectats se'ls està traslladant amb autobús. També hi ha retards importants, d'una hora i mitja, als trens que van de Tarragona a Salou.

A la ciutat de Barcelona, els trens de metro de la línia 4, la groga, no paren a l'estació de passeig de Gràcia perquè s'hi ha acumulat aigua.

Pel que fa al trànsit, algunes carreteres tallades i problemes per circular a l'àrea metropolitana per la pluja.

(connexió amb el servei català de trànsit).

Tot plegat, per una tempesta que està afectant les comarques de Tarragona.

Abel Queralt

(previsió)

16 Vaga metges

Metges de Catalunya assegura que la vaga d'avui als hospitals i als ambulatoris ha estat una resposta contundent a les retallades del govern i un aval a la seva demanada que s'augmenti el pressupost. El número 2 de Salut i el vicepresident del sindicat s'han enganxat avui sobre aquesta aturada. Francesc Sancho diu que no poden assumir el que els demanen, mentre que Francesc Duch creu que hi ha marge.

(tall de veu)

Les dades sobre el seguiment de la vaga continuen sent a anys llum segons qui les digui. Metges de Catalunya parla d'un 70 per cent i el govern d'un 20. Un dels llocs on més s'ha seguit és a la Vall de d'Hebron.

Unitat Mòbil de RAC1 amb Dani Puntí Prats i Maria Xinxó.

(connexió)

A les set de la tarda, la vaga de metges continua en segon pla. La situació econòmica agafa importància amb l'increment de la prima de risc. El butlletí obre amb un tall de veu del portaveu del comissari econòmic de la Comissió Europea. La vaga de metges l'encarem amb la lectura que es fa de la primera

jornada, i una connexió amb l'hospital de la Vall d'Hebron per comprovar com s'inicia l'últim torn del dia.

19 Eco

Els mercats castiguen l'estat espanyol per la incertesa de Grècia i Itàlia. La prima de risc ha tancat als 455 punts, el nivell més alt des que hi ha l'euro. El tresor també ha hagut de pagar l'interès més alt dels últims 14 anys per col·locar deute. La desconfiança però s'ha estès a altres països europeus, on també ha pujat la prima de risc, com Àustria o Bèlgica. El responsable d'Afers Econòmics de la comissió europea, Amadeu Altafàix, creu que se n'està fent un gra massa.

(tall de veu)

19 Vaga

Metges de Catalunya està convençut que la vaga tindrà repercussions en les decisions del govern. La responsable del sindicat als hospitals de l'Institut Català de la Salut, Rosa Boyé, ho acaba de dir a RAC1.

(tall)

La vaga ja va de baixa a aquesta hora. Gairebé ja NO hi ha pacients amb visites programades i els serveis mínims continuen funcionant amb normalitat. L'aturada té un seguiment, segons el govern del 20% dels facultatius i de més d'un 70 segons el sindicat convocant, Metges de Catalunya. A l'hospital més gran del país, la Vall d'Hebron, es respira tranquil·litat.

Anem cap allà, Laura Martínez.

(connexió)

La notícia, per tant, ha anat evolucionant d'aquesta manera:

- A primera hora: prioritzem la informació de servei, destacant que hi ha vaga, perquè n'hi ha, i quins són els serveis mínims.
- Al matí: quina és la situació als hospitals i com està anant la vaga.
- Al migdia: el més destacat són les primeres dades de participació (per part de totes les fonts) i com s'ha vist afectat el funcionament normal.
- A la tarda: ja es pot fer una primera valoració sobre si la vaga ha tingut conseqüències o no

Capítol III

Televisió

Miquel Peralta

1. Les especificitats del llenguatge televisiu

La televisió és un mitjà de comunicació audiovisual amb unes característiques pròpies que cal respectar. Redactar notícies per a la televisió no és el mateix que redactar-ne per a la premsa escrita. La televisió és un mitjà oral i els periodistes de televisió han d'aprofitar tot el potencial que això comporta, i allunyar-se d'alguns hàbits més propis del periodisme escrit.

Si féssim un escàner a la informació a la televisió veuríem que consta de tres grans elements: la imatge, el so i la paraula. Tots tres elements són fonamentals i no n'hi ha un de més important que l'altre, malgrat que l'auge actual de la imatge i de les noves tecnologies ens ho pugui fer pensar. Una imatge pot dir moltes coses i expressar molts sentiments, però no hi ha dubte que l'audiència podrà comprendre millor allò que veu si el contingut verbal també està ben treballat. La imatge, associada amb el so, va directa a l'emoció del telespectador; la paraula, que és transmissora de coneixement i informació, a la raó.

El llenguatge televisiu obliga els professionals a treballar a partir d'unes normes i unes pautes concretes. Nosaltres n'hem seleccionat cinc. Ho hem fet a partir de l'experiència com a periodistes de televisió i els coneixements i bagatge acadèmics i lingüístics.

En el proper apartat i en primer lloc enumerem i descrivim molt breument aquestes cinc pautes. Aquesta selecció pretén acostar-se tant com puguem al fet de redactar per a la televisió i cal entendre-la des d'una perspectiva global. Són pautes que fàcilment poden ser complementàries les unes de les altres i que poden ser més o menys útils segons cada cas. Aquí no analitzem una base química sinó alguns recursos –acadèmics i professionals– per escriure millor en un mitjà de comunicació audiovisual. Un segon apartat recull nombroses

aplicacions pràctiques que posen de relleu totes aquestes cinc grans normes. Les aplicacions pràctiques són reals i només en algun cas d'alguna notícia breu hem adaptat la redacció per a una millor comprensió del lector.

2. Pautes i recursos pràctics per escriure bé a la televisió

La televisió és un mitjà amb una gran incidència social. Per això, el primer deure dels periodistes és d'elaborar notícies que s'entenguin. ¿I com podem adequar la redacció d'una notícia per a televisió per fer-la més fàcil d'escoltar i entendre? Com dèiem abans, hem elaborat cinc eines o recursos pràctics. Però abans volem destacar una particularitat intrínseca del llenguatge televisiu i que no sovinteja als manuals de redacció televisiva: la fugacitat del missatge audiovisual.

Cal acceptar en primer lloc que la televisió és un mitjà de comunicació fugaç. El missatge televisiu és momentani perquè es vehicula oralment. La premsa escrita queda impresa en el paper i la podem rellegir tantes vegades com vulguem. A la televisió això no passa i les notícies o els reportatges només els podrem escoltar una vegada. O dues, si la informació va a titulars o el programa de reportatges es torna a emetre a una altra hora o un altre dia. Tot això està canviant amb la televisió per internet, on la informació queda penjada a la xarxa almenys temporalment, però ara com ara la TDT encara és majoritària. Per tant, el missatge televisiu és fugaç ja que es vehicula oralment i a la pràctica és impossible repetir-lo. Cal tenir-ho present a l'hora d'elaborar la informació i redactar-la.

D'acord amb aquestes premisses les cinc pautes i recursos per escriure bé a la televisió són els següents:

2.1. En primer lloc cal seleccionar bé les idees o ítems informatius. Posteriorment, d'acord amb el format de vídeo escollit, cal ordenar bé el relat periodístic.

Una de les primeres coses que s'ha de plantejar el periodista davant d'una possible informació és la intenció d'allò que vol explicar. Cal tenir molt clar què volem explicar i per què. I també haurem de tenir present en quin format ho hem de fer –crònica televisiva, vídeo o peça, notícia breu, informació en directe, off al plató...-. Un cop tinguem clars els arguments seleccionats i de quina forma els haurem d'explicar cal ordenar bé el relat, fer-lo entenedor i atractiu.

2.2. Els textos han de ser breus, veraçs, clars i concisos. El llenguatge televisiu no només obliga a seleccionar i concentrar els arguments informatius, també obliga a escriure en poques paraules. Anant al gra. En aquest sentit és aconsellable fer frases senzilles i preferentment en veu activa. A l'hora de redactar també hem de tenir present que la informació descriu i explica l'actualitat, i que l'actualitat és l'ara. Per això els temps verbals més utilitzats són el present i el pretèrit perfet.

2.3. A l'hora d'elaborar una informació o reportatge és fonamental considerar tots els elements del missatge televisiu: la imatge, els àudios i el text informatiu. Totes les parts són importants i han d'estar ben combinades, segons cada cas. No només cal enregistrar o buscar les millors imatges i la millor qualitat sonora, també la redacció de la informació ha de ser excel·lent. Les noves tecnologies permeten noves maneres de tractar la imatge, tot fent-la més creativa, tot guanyant en qualitat icònica, com a la televisió d'alta definició. Però tot això ha d'anar acompanyat d'una millora en el contingut i en el mateix text informatiu.

2.4. El periodista també ha de saber endevinar els coneixements implícits de l'audiència. Aquesta és una feina particularment apassionant. Els coneixements implícits són aquells que no estan dits expressament en la informació i que els professionals donen per descomptat que el telespectador sabrà descodificar. És a dir, el periodista ha d'endevinar allò que l'audiència ja sap d'aquell tema del qual parla, ja sigui econòmic, esportiu, polític... Per exemple, a hores d'ara tothom sap què és l'IPC, l'índex de preus al consum, i què implica –revisió de salaris, pensions, lloguers...–. Però tothom sap i coneix què és el PIB o producte interior brut de l'economia d'un país? Tothom sap quins són els millors corredors de motos GP? Sabríem identificar el Moviment 15-M? I què volem dir exactament quan parlem de copagament a la sanitat pública? I quan parlem dels atacs dels mercats a les economies italiana i espanyola?

2.5. L'objectivitat és difícil, la pluralitat no tant. Els periodistes, com qualsevol altre professional, treballen a partir d'unes bones pràctiques deontològiques, que inclouen el respecte a la llibertat d'expressió, als principis d'igualtat, al pluralisme, a la diversitat i per, descomptat, a la veracitat i al rigor informatius. A l'hora d'escriure una informació cal tenir-ho present.

3. Aplicacions pràctiques

1. Aplicació pràctica 1. Seleccionar bé els arguments de la informació i ordenar bé el relat

Com dèiem, cal seleccionar bé els temes objecte de la notícia. Sovint els periodistes no poden explicar tot el que saben en una notícia. O fins i tot en un reportatge. Una notícia de televisió dura de mitjana 1 minut i 20 segons. En el cas d'un reportatge la durada és més flexible –entre 5 i 15 minuts–, però segurament caldrà resumir, ja que els professionals hauran investigat més i tindran més informació i material audiovisual. Per tant, és imprescindible seleccionar què diem, amb quines imatges, animacions o gràfiques, i amb quins testimonis i declaracions.

Les notícies també es redacten en funció del seu format, és a dir, en funció de la seva expressió visual. No totes les notícies de televisió són formalment iguals, encara que sovint ens ho sembli. A la premsa escrita – també en l'àmbit digital i d'internet– la redacció d'una notícia s'adequa al seu lloc dins el mitjà i al seu propòsit. No s'escriuen igual un titular, un article d'opinió o un reportatge. Ni tampoc redactarem igual la mateixa notícia quan tenim trenta línies que quan en disposem de seixanta. I no ens referim aquí només a l'espai que ocupa o a la durada de la informació. Ens referim al seu estil. A la televisió això també passa.

Cas pràctic A: Crònica des de Nova York

Es tracta d'una crònica des de Nova York sobre les plantades de pacifistes i grups de ciutadans que protesten per les desigualtats econòmiques. La durada total de la crònica és d'1 minut i 43 segons. És una molt bona crònica televisiva. Un relat periodístic i televisiu excel·lent. Val la pena transcriure-la íntegrament i comentar-la posteriorment amb detall.

«A quarts de dues de la matinada (quarts de vuit del matí a Catalunya), la policia ha irromput a Zucotti Park, ha apuntat la plaça amb potents reflectors des de totes les cantonades i ha comminat les 200 persones que hi havia dormint a anar-se'n amb les seves pertinences si no volien ser detingudes.

Algunes han marxat. D'altres s'han fet fortes al centre de la plaça, on han aixecat barricades amb els mobles de la cuina. Minuts més tard, la policia antidisturbis les ha dissolt amb esprais de pebre, i ha detingut una setantena de persones.»

(Aquí hi ha una declaració d'un testimoni que diu: «És ridícul. Som manifestants pacífics»).

La notícia s'ha difós per Twitter a l'instant amb un sobri «està passant», i acte seguit s'han produït algunes corredisses pel districte financer de Manhattan.

Immediatament ha començat el reagrupament dels dissolts, que fortament vigilats per la policia, han fet assemblea per decidir com continuar la protesta. Una hora més tard s'han reunit unes travessies més amunt, a Foley Square.

A la mateixa hora, el cap de la policia de Nova York, Raymond Kelly, supervisava personalment la definitiva desocupació de la plaça, el personal de neteja començava a desfer el camp i ho carregava tot en camions, mentre la policia encara s'emportava els darrers detinguts.

L'alcalde de Nova York, Michael Bloomberg, ha emès un comunicat en què assegura que els ocupants podran tornar a la plaça a protestar perquè estan protegits per la primera esmena que consagra el dret de reunió, però que no és cap dret no absolut, i que d'acord amb les normes d'ús del parc, que és de propietat privada, ja no s'hi podran instal·lar tendes ni sacs de dormir. Bloomberg acaba dient als manifestants que ara hauran d'omplir la plaça amb la força dels seus arguments.

El moviment Ocupem Wall Street va començar demà passat farà dos mesos, i la seva forma de protesta contra la desigualtat econòmica ha estat imitada a moltes altres ciutats dels Estats Units.»

Fixem-nos en la redacció d'aquesta crònica, amb una voluntat de construir un relat i d'explicar el que està passant o acaba de passar. El relat és escrit per ser dit i combina perfectament el text amb la imatge. Si només llegim la crònica –sense veure-la– estarem construint mentalment tot el què està passant a Nova York. Per exemple: «A quarts de dues de la matinada [...] la policia ha irromput a Zuccotti Park, ha apuntat la plaça amb potents reflectors des de totes les cantonades i ha comminat les 200 persones que hi havia dormint anar-se'n [...] si no volien ser detingudes. Algunes han marxat. D'altres s'han fet fortes...».

La redacció també combina les frases simples amb altres de més complexes, amb els elements coordinats o juxtaposats. En aquest darrer cas les oracions estan ben pautaades, amb comes on poder fer pauses, respirar i continuar la locució. Per exemple: «A la mateixa hora, el cap de la policia de Nova York, Raymond Kelly, supervisava personalment la definitiva desocupació de la plaça, [pausa] el personal de neteja començava a desfer el camp i ho carregava tot en camions, [pausa] mentre la policia encara s'emportava els darrers detinguts». En el llenguatge televisiu les frases que cal evitar són les subordinades de relatiu –que, el qual, la qual, etc.–.

Els verbs estan en passat però com que es vol donar la sensació d'actualitat –gairebé d'immediatesa– la forma verbal més emprada és el pretèrit perfet, útil precisament per a aquells esdeveniments que han succeït fa poc –«Algunes

han marxat...D'altres s'han fet fortes al centre; la notícia s'ha difós; l'alcalde ha emès...».

Les seqüències del relat segueixen el pas del temps accentuat per una referència constant a l'hora en què passa l'acció. Per exemple: «A quarts de dues de la matinada (quarts de vuit del matí a Catalunya); la notícia s'ha difós per Twitter a l'instant; immediatament ha començat el reagrupament...».

Al final del text hi ha una breu contextualització periodística dels fets en què s'explica quan van començar i què està passant a altres indrets.

Cas pràctic B : Pista de gel a plaça de Catalunya

A principis de desembre de 2011 s'instal·là a la plaça de Catalunya de Barcelona una gran pista de patinatge sobre gel. Fou tota una novetat i tots els mitjans ho comentaren. També fou, almenys els primers dies, tot un èxit de públic.

L'entradeta o intro prèvia al vídeo de la notícia acabava dient:

«A Barcelona, les compres les animala la pista de gel que, cada dia, guanya adeptes...»

El text de la notícia diu:

(Abans del text hi ha un parell de declaracions de testimonis que expliquen les seves impressions positives sobre la pista de gel).

«En tan sols un dia i mig, unes sis mil persones ja han patinat segons els organitzadors sobre la que és la pista de gel a l'aire lliure més gran d'Europa.

(Aquí hi ha unes declaracions d'Antonio Peral, director del projecte).

Un èxit que continua avui tot i ser dilluns laborable, ja que molts infants no tenen escola i han aprofitat.

(Aquí hi ha un seguit de declaracions breus de patinadors sobre gel que comenten l'experiència).

(Aquí hi ha una entradeta en càmera de la periodista).

Fins al 8 de gener, la Fundació Barcelona Comerç espera atraure més de 100 mil visitants.». L'entrada per patinar sobre gel costa 6 euros la mitja hora i 8 euros l'hora, si no es tenen els vals descompte que podem obtenir gratuïtament a qualsevol de les 10 mil botigues dels 17 eixos comercials de Barcelona.

(Aquí hi ha unes declaracions de Salvador Albuxech, responsable de la Fundació Barcelona Comerç).

Els comerciants confien que la pista de gel estimuli les vendes en aquesta campanya de Nadal.»

En aquest text sobre la pista de gel hi ha tots els elements imprescindibles per elaborar la notícia. S'han entrevistat els patinadors, els responsables del projecte de la pista de gel –la gran protagonista– i els comerciants, que són els impulsors de la iniciativa. També hi ha la signatura del periodista davant de càmera. Tothom hi diu la seva i tothom coincideix que és una bona idea. Però la redacció no és gaire clara, segurament fruit de la inevitable precipitació amb què hem de treballar els professionals dels mitjans de comunicació d'informació diària.

En primer lloc es volen explicar massa coses de cop. Que ja ha passat un dia i mig de la inauguració, que ja han patinat 6 mil persones, que és la pista de gel a l'aire lliure més gran d'Europa, que s'esperen 100 mil visitants, que el preu de l'entrada és..., però que si tens un val descompte..., etc. Segonament les oracions no segueixen un ordre lògic. Per exemple, què vol dir «Un èxit que continua avui tot i ser dilluns laborable, ja que molts infants no tenen escola i han aprofitat»? Podem arribar a entendre –ara que ho hem transcrit i rellegit– què volia dir el periodista, però el paràgraf porta a confusió. El mateix passa amb l'explicació del preu de les entrades, que no calia especificar tan detalladament.

Una alternativa podria ser:

«La nova pista de gel és tot un èxit. En un dia i mig ja hi han patinat 6 mil persones. Avui, que moltes escoles fan pont, la majoria dels patinadors són escolars.

(Aquí inclouríem els testimonis dels patinadors, especialment escolars.)

Els organitzadors diuen que és la pista de gel més gran d'Europa a l'aire lliure.

(Aquí inclouríem les declaracions del responsable del projecte.)

(Aquí inclouríem l'entradeta de la periodista.)

Els comerciants de Barcelona, que són els impulsors de la iniciativa, esperen arribar als 100 mil patinadors. També pensen que la nova pista pot ajudar a vendre més.

(Aquí inclouríem les declaracions del portaveu dels comerciants.)

Patinar mitja hora costa 6 euros. però els 10 mil comerços de Barcelona donen vals descompte per patinar de franc.»

Cas pràctic C: Xips als animals de companyia

Es tracta d'un reportatge breu sobre el registre obligatori d'animals de companyia. És una notícia o reportatge breu ben plantejat, concís i clar. Hi ha l'opinió de tothom. Aquí el text informatiu acompanya el relat.

L'entradeta o introducció del presentador del teleinformatiu diu això:

«Més de dos milions d'animals de companyia no porten el xip obligatori que els identifica a ells i als seus propietaris. La Generalitat estudia posar sancions als cuidadors que no registrin les seves mascotes.»

I el vídeo això:

«Avui els propietaris del Jaco li posen el xip d'identificació. Des de 1983 es obligatori que tots els gats, gossos i fures el portin. Però la Generalitat calcula que només el 30 per cent dels animals de companyia el tenen implantat.

(Aquí hi ha una declaració de Maria Pifarré, veterinària, que explica els beneficis d'aquest xip mentre a les imatges es veu com implanten al gosset aquest xip).

(El text continua amb un breu però il·lustratiu): Fem la prova.

(Efectivament a les imatges es veu altra cop la veterinària que li fa la prova del xip al gos. Sona un xiulet i surten en un lector de codi de barres 15 dígit. La veterinària ho explica molt bé i s'entén perfectament la funció del xip).

El text continua:

«A més de posar-li el xip, l'animal s'havia d'inscriure al cens de l'Ajuntament i al del col·legi de Veterinaris i ara tots els organismes compartiran les dades.»

(Aquí hi ha una declaració de Josep Escorihuela, director general de Medi Natural, que explica que quan es trobi un gos el tornaran als propietaris i si resulta que l'animal s'ha abandonat sancionaran als cuidadors.)

«Implantar el xip costa uns 50 euros. Els veterinaris recomanen fer-ho però no poden obligar.»

(Aquí hi ha una declaració de Francesc Monné, president del Consell de Col·legis de Veterinaris de Catalunya, que diu que els veterinaris no poden ser policies...).

«Cada any es perden a Catalunya més 8 mil gossos i només uns 2 mil tornen als seus propietaris. Els veterinaris demanen que el registre sigui obligatori per tots els animals domèstics i també els de granja.»

Ja hem explicat que aquesta notícia és interessant i atractiva i que s'entén bé. Només caldria haver concretat millor l'entradeta o donapàs per saber exactament el nucli de la informació. Aquesta és que la Generalitat i els veterinaris demanen que els propietaris d'animals de companyia els implantin un xip identificatiu. Perquè aquest xip identificatiu és una eina bàsica per trobar l'animal en cas de pèrdua, una situació més habitual del que ens pensem.

Una alternativa, que respectés el sentit del reportatge, podria ser:

Entradeta:

«Cada any es perden 8 mil animals de companyia a Catalunya. D'aquests només se'n troben 2 mil. La Generalitat i el Col·legi de Veterinaris han engegat una campanya per demanar que totes les mascotes portin un xip identificatiu. Aquest xip incorpora tot l'historial de l'animal i el permet localitzar de seguida en cas de pèrdua.»

Finalment assenyalar que queda un xic ambigua la darrera informació sobre el fet que els veterinaris també demanen el xip identificatiu als animals de granja, sense explicar res més. O calia explicar-ho una mica més o, potser encara millor, se'n podria fer una altra notícia un altre dia.

Cas pràctic D : Malalties minoritàries

Com veiem, un bon recurs per plantejar bé un relat a la televisió és anar de particular a general. És a dir, partir d'un exemple real i, tot desenvolupant aquest cas que hem triat, presentar el problema de forma global. És una pràctica força habitual i recomanable a l'hora d'explicar situacions o testimonis que *a priori* són complicats de resumir en un minut i mig. La següent és una notícia sobre un ciutadà afectat per una malaltia minoritària.

«Quan tenia 40 anys, al Jaume li van detectar un problema del cor. Després, les proves van concloure que era un afectat per una malaltia minoritària, la síndrome de Marfan. Una patologia provocada per la mutació d'un gen.»

(Aquí van unes declaracions d'Artur Evangelista, coordinador de la Unitat de Marfan de l'Hospital Vall d'Hebron:

«És com si el ciment que ajunta les cèl·lules del cos no tingués prou bona qualitat, i les cèl·lules no estiguessin lligades unes amb les altres i tenen les articulacions laxes, tenen una part del cristal·lí que també se'ls laxa, l'aorta no té prou consistència i es fa gran, tenen gran facilitat per fer-se hèrnies...».)

Des de fa tres anys, el Jaume s'estalvia el peregrinatge pels diferents especialistes. És així gràcies a la Unitat de Marfan de l'Hospital Vall d'Hebron, on un equip multidisciplinari fa un seguiment personalitzat de més de 300 afectats.

Aquí van unes declaracions de Jaume Roselló, president de l'Associació d'Afectats per la Síndrome de Marfan a Catalunya:

«He hagut d'aprendre a viure amb una medicació, el sintrom, i aprendre a fer el que em diuen aquí».

La investigació i la detecció precoç han permès que l'esperança de vida dels màrfans hagi passat dels 55 als 78 anys. Tot i això, es calcula que encara n'hi ha un gran nombre de no diagnosticats. Per això, un dels aspectes que més se subratlla és la sensibilització.

Aquí hi ha un altre cop unes declaracions d'Artur Evangelista, coordinador de la Unitat de Marfan de l'Hospital Vall d'Hebron:

«Probablement un 30 o un 40 per cent de malalts màrfans no estan diagnosticats i et vénen un dia a urgències amb l'aorta trencada i tu dius, com és que aquest no li ha arribat la informació?».

Tot seguit hi ha una altra declaració de Jaume Roselló, president de l'Associació d'Afectats per la Síndrome de Marfan a Catalunya:

«Divulgar, no només a la població en general, sinó a l'estament mèdic perquè també sàpiga qui som i en què ens poden ajudar».

La síndrome, a més, es transmet de pares a fills. Tot i això, cada cop és més habitual que els afectats recorrin a tècniques de reproducció assistida, i poder seleccionar així aquells òvuls que no són portadors de la malaltia».

En aquest text el cas de Jaume permet explicar una malaltia quasi desconeguda per l'opinió pública. Si féssim una redacció més convencional explicant primer què es la malaltia de Marfan, com afecta els malalts, quants n'hi ha a Catalunya, quin remei té, quina esperança de vida tenen els afectats, etc., tot i poder ser interessant, segur que no seria tan atractiva ni aportaria tants coneixements viscuts com la que acabem de transcriure. El fet de personalitzar la malaltia i veure'n un testimoni que podem identificar actua sobre els sentiments, multiplica l'interès i reforça la credibilitat de la notícia. Perquè parlem

d'un cas real, d'un testimoni que podríem ser qualsevol dels que veiem la notícia per televisió.

2. Aplicació pràctica 2. Els textos han de ser breus, verços, clars i concisos

Per escriure bé a la televisió cal que la nostra redacció sigui clara i concisa. La claredat i la concisió expositives són dues eines bàsiques per redactar uns textos televisius més entenedors. La claredat és el contrari de confús i la concisió ve donada per l'expressió d'allò que volem dir amb les paraules imprescindible. Cal ser molt curosos amb el que escrivim, però no només pel que fa al contingut informatiu, sinó també quant a la redacció i confecció de la notícia. Per això aconsellem escriure amb frases senzilles, directes i simples. I com ho podem fer? Doncs intentant construir-les amb l'ordre més lògic: subjecte+verb+complement, perquè és l'ordre que s'aproxima més als enunciat orals espontanis. És com parlem, quan parlem bé.

Un truc per escriure amb simplicitat és llegir el text redactat pensant que l'ha d'escoltar algú en concret, algú que tenim al davant. L'entendrà tal com està escrit? Ens costa de llegir-lo en veu alta? Ens consta de pronunciar-lo? Aquest truc es pot fer servir per revisar les oracions que són massa llargues i simplificar-les. I anar al gra d'allò que volem explicar. Una manera senzilla de simplificar les frases massa extenses –que passa sovint– és trencant-les. Explicant el mateix amb dues oracions separades per un punt i seguit en lloc d'una frase més llarga. No per escriure amb frases més extenses o fins i tot més treballades els textos televisius són millors. Al contrari.

Cas pràctic A: Fallida de la cooperativa de l'Aldea

L'arrel d'una notícia és la novetat. Allò inèdit, allò que no havia passat mai. Per això, un fet, una cosa, una idea és notícia quan és nou. En el següent exemple calia explicar a tot l'Estat espanyol que en un municipi relativament petit del sud de Catalunya una cooperativa agrària havia fet fallida i que la majoria dels veïns s'havien quedat sense els seus estalvis. Tot en un minut i mig. Fixem-nos com el relat va puntualitzant, és a dir, contextualitzant, què està passant i on. S'entén bé.

Primer transcrivim la intro o entradeta. Resumeix i planteja la qüestió. La fa atractiva sense exagerar res.

«Els habitants de l'Aldea, al sud de Tarragona, estan a punt de la fallida pels problemes de liquiditat de la seva cooperativa agrària, on tenen els seus estalvis.

Uns problemes originats, sembla, per una inversió mal finançada... 3.000 dels 4.500 habitants del poble tenen bloquejats els seus comptes i no poden treure els diners.»

El vídeo diu això:

«Els responsables de la cooperativa han llençat un missatge de tranquil·litat, després de reunir-se amb representants de la Conselleria d'Economia. Asseguren que la cooperativa és viable.

(Aquí hi ha unes declaracions de Jordi Fernández, advocat de la cooperativa):

«Amb el suport de la Generalitat els impositors cobraran tots els seus dipòsits». Però no han concretat quan. La Generalitat, en canvi, s'ha compromès a buscar inversors i a recuperar part de la liquiditat abans de Nadal.

(Aquí hi ha unes declaracions de Jordi Òliba, director de Política Financera de la Generalitat):

«Els ajudarem a gestionar amb les entitats financeres un esquema de finançament adequat a l'activitat de negoci. Quan això estigui resolt caldrà recuperar la normalitat».

Mentrestant l'alcalde de L'Aldea es reunia amb la vicepresidenta del Govern per demanar solucions urgents i alertava de les conseqüències de la manca de recursos.

(Aquí hi ha unes declaracions de Dani Andreu, alcalde de l'Aldea):

«En les properes setmanes el col·lapse econòmic de tot el municipi pot ser una tragèdia».

Al poble hi ha 4.500 habitants, 3.000 dels quals tenen bloquejats els seus estalvis a la cooperativa... una situació que desespera els veïns.

(Aquí hi ha una declaració d'un dels veïns):

«Els meus fills també ho tenen allà. Qui em deixarà diners? Els veïns? Si tots estem igual...».)

Volen solucions i per això formaran una plataforma. Aquest matí el degoteig d'afectats que passaven per l'ajuntament a omplir els formularis era constant...

(Aquí hi ha una altra declaració d'un veí):

«Tota una vida d'estalvi i de la nit al dia, se'n va tot en orris».

«La Diputació de Tarragona ha ofert a l'ajuntament 30 mil euros per atendre les necessitats més urgents dels veïns».

El vídeo està estructurat a partir de frases breus i simples. Amb cohesió i coherència. Si rellegim el text veurem que, segons com, el relat va succeint talment com si ens l'expliqués una persona que tenim al davant.

També volem destacar que hi ha declaracions de totes les parts implicades. En el vídeo hi parlen els representants de la Cooperativa –perquè segurament els responsables directes no ho han volgut fer–, els perjudicats, i les institucions implicades. Igualment el text puntualitza i contextualitza el municipi –on és, quanta gent hi viu, quantes persones estan perjudicades, què podria passar si no se soluciona...–. Tot això per fer-ho més entenedor de cara a un públic que segurament no ha sentit parlar mai de l'Aldea ni el pot identificar en el mapa dins de l'Estat espanyol.

Cas pràctic B: Vaga de metges

Arran d'una vaga de metges que protesten per les retallades del govern de la Generalitat trobem la següent notícia:

«Als hospitals de l'ICS, la incidència de la vaga ha estat més gran que als hospitals concertats. A l'Hospital de Bellvitge, a primera hora del matí, les consultes externes funcionaven de manera parcial.»

(Aquí entren declaracions d'usuaris):

A tot Catalunya s'han desprogramat unes 20.000 visites i, segons Salut, es trucarà a les persones afectades com més aviat millor per reprogramar-les.

A les plantes d'hospitalització, com aquesta de Bellvitge, l'afectació de la vaga ha fet que fos com un dia festiu.

(Aquí hi ha una declaració d'un metge de Servei de Medicina Interna):

Els serveis essencials, com les urgències, les unitats de cures intensives, tractaments oncològics o aquest servei de diàlisi de l'Hospital del Mar han funcionat al cent per cent.

La vaga de metges també ha afectat els centres d'atenció primària, tot i que, segons Salut, només un 16 per cent dels facultatius no han treballat.

(Aquí hi ha una declaració d'un testimoni):

Per demà es manté la segona jornada de vaga per als 16.000 metges del sistema de sanitat pública.»

En aquest text hi ha una qüestió prèvia de coneixements implícits. En aquest sentit som generosos i donem per bo que tothom sap què és l'ICS –Institut Català de la Salut– i que tothom sap quins hospitals són de l'ICS i quins són concertats, o com a mínim que tothom sap que l'Hospital de Bellvitge és públic i que per tant pertany a l'ICS. A la secció 3.4 tractem la qüestió del coneixement compartit i dels implícits.

En aquest vídeo hi ha algunes ambigüitats. Per exemple, si el que volem explicar és que als hospitals de l'ICS els metges han fet més vaga que als altres hospitals, el començament del text anterior és una mica confús. Què vol dir que «les consultes externes funcionaven d'una manera parcial?». Aquí, «parcial» què ens indica: molt o poc?

Així creiem que el text seria més clar si afegíssim l'adverbi «només». Quedaria d'aquesta manera:

«A l'hospital de Bellvitge, un dels més importants de l'Institut Català de la Salut, les consultes externes només funcionaven de manera parcial», per indicar que efectivament la vaga s'ha fet notar especialment als hospitals públics.

Igualment més endavant, la redacció del penúltim paràgraf dificulta la claredat de la notícia. Quan diem «La vaga de metges també ha afectat els centres d'atenció primària, tot i que, segons Salut, només un 16 per cent dels facultatius no han treballat», què volem dir exactament? Aquí barregem informacions. Segurament el que volem dir concretament és que, en primer lloc, la vaga també ha repercutit en els centres d'assistència primària. I, en segon lloc, volem matisar que la repercussió no ha estat molt gran perquè segons el Departament de Salut només el 16 per cent dels metges dels CAP han fet vaga.

Un aspecte positiu a destacar d'aquesta notícia és que sovint fa referència a les imatges que s'estan veient com ara l'Hospital de Bellvitge i el servei de diàlisi de l'Hospital del Mar.

Cas pràctic C: Baixes per malaltia a França

Escriure de forma clara i concisa no vol dir necessàriament i sempre escriure de forma estàndard. Els professionals també poden tenir el seu estil propi d'acord amb l'estil i línia del mitjà de comunicació.

Hem triat la següent crònica sobre un conflicte social i laboral a la veïna França. El text manté des del principi un estil molt directe, i inclou un parell de preguntes en veu alta, a mode de reflexió.

«A França, els funcionaris agafen el doble de baixes per malaltia que els treballadors de les empreses privades. Onze dies l'any contra vint-i-tres. És que fan una feina més estressant? És que potser són més vells? Segons el govern, el problema és el frau a la Seguretat Social causat per la falta de vigilància. A partir de l'any que ve augmentaran les inspeccions a malalts i metges. Ho ha anunciat avui Nicolas Sarkozy. També s'anirà cap a una igualació entre els sectors públic i privat. Els tres primers dies de falta a la feina, que els de la privada no cobren, tampoc els cobraran els de la pública. En temps de crisi, posar fi al que el govern considera «privilegis» dels funcionaris és molt popular.

(Aquí hi ha dues declaracions contraposades):

«És una bona cosa. Perquè els funcionaris tenen privilegis en comparació al sector privat». «És deplorable perquè crec que quan es demana una baixa per malaltia, normalment està justificat. I no hem de veure els nostres salaris "amputats" per aquesta raó».

Per als sindicats, en canvi, la mesura estigmatitza els funcionaris.

(Aquí hi ha el testimoni d'un representant sindical):

«Quan un està malalt, sigui al sector públic o privat, un mateix no es prescriu la baixa. És un metge qui ho fa».

No s'inclouran els accidents de treball en aquestes noves mesures. Però vigilar les baixes per malaltia pretén ser exemplificant, en un frau a la Seguretat Social que el Govern francès estima en 20.000 milions d'euros.»

Les notícies en directe

Un dels formats més habituals d'una notícia diària a la televisió són els textos que llegeixen en directe i en veu alta els presentadors des del plató. També expliquen i llegeixen informacions en directe els enviats especials i els corresponents desplaçats al lloc on s'ha produït la notícia. La majoria d'aquests textos llegits en directe s'anomenen *off*, *off* conductors o cues, segons cada televisió. Però tots indiquen el mateix format. N'hi ha de diversos tipus, però aquí ens interessa sobretot analitzar la redacció i no tant la forma. Tinguem clar, això sí, que la notícia sempre és llegida en directe i que les imatges tant poden ser editades prèviament com comentades en temps real. En el primer cas el periodista explica què ha passat o el que passa amb el suport d'unes imatges; el segon cas és el propi d'una transmissió d'un partit de futbol o d'una cimera internacional sobre el medi ambient que l'enviat especial comenta en directe.

Cas pràctic A: Partit de bàsquet del Barça

Parlem d'un dels desplaçaments del Barça Regal de bàsquet per Europa. Imaginem-nos la presentadora d'esports dreta al plató davant d'una imatge dels jugadors de bàsquet pujant a l'autobús del Barça per anar a l'aeroport del Prat... El text diu això:

«I el Barça Regal ha viatjat aquest matí a Polònia per enfrontar-se demà a l'Asseco Prokom a la setena jornada de l'eurolliga de bàsquet».

(Aquí les imatges que hem anat veient al darrere de la presentadora se superposen i ocupen tota la pantalla de la televisió mentre la conductora continua llegint la notícia.)

«Els de Xavi Pascual, invictes amb sis victòries en sis partits, juguen davant d'un equip que encara no ha guanyat en el que portem de competició. Juan Carlos Navarro no ha viatjat amb la resta de l'equip per una fascitis plantar. Si no es recupera d'aquest mal al peu tampoc podrà jugar el cap de setmana a la Lliga al Palau Blaugrana davant el Gran Canaria.»

Quan escrivim perquè sigui emès en format off o cues haurem d'escriure uns textos especialment breus, àgils i amb frases curtes. Hem de tenir sempre present que ho hem d'escriure de tal manera que, si cal, puguem canviar la informació en el darrer moment. Tot en funció de l'actualitat.

Cas pràctic B: Partit de Copa Davis Espanya-Argentina

Són les cinc de la tarda del dissabte 3 de desembre i una cadena retransmet el partit de dobles de tennis entre Argentina i Espanya. La cadena, el 3.24 de Televisió de Catalunya o el 24 Horas de RTVE, comença el teleinformatiu de les cinc. Un dels titulars és aquest partit que s'està jugant en aquells moments. Fins a l'últim moment no escriurem el resultat en el text del titular perquè la informació sigui com més actual millor.

«I en aquests moments a Sevilla es juga el tercer partit de la Copa Davis de tennis entre Espanya i Argentina. Els espanyols Fernando Verdasco i Feliciano López han perdut el primer set per 4 a 6. Ara comença el segon joc del segon set. Al primer joc també s'han imposat els argentins.»

Simplement hem d'explicar, de narrar, allò que està passant. Amb una idea clara: Espanya està perdent el partit de dobles de la Copa Davis.

Cas pràctic C: Erupció volcànica a El Hierro

El format cues també és molt útil quan volem ensenyar i explicar a la pantalla una cosa en concret. El següent text fa referència a les diverses erupcions submarines de l'illa d'El Hierro, a les illes Canàries.

«Des d'El Hierro ens arriben les primeres imatges submarines del volcà a la costa de La Restinga.»

(En aquest moment, quan ja hem plantejat de què parlarem, ho ensenyem. Per això a la pantalla de la televisió es veuen les primeres imatges mentre el presentador o presentadora –que desapareix de la pantalla tapat per les imatges– continua com si res el relat de la notícia.)

«Les ha recollit el buc Ramón Margalef, del Ministeri de Ciència i Innovació. Es veu l'aigua tèrbola per les emissions de gas, sense oxigen... Això ha provocat, segons els científics, la mort de molts peixos... El Govern canari manté la recomanació de no consumir peix de la zona... Avui la terra ha seguit tremolant. Aquest migdia al municipi de Frontera, al nord de l'illa, s'han sentit dos tremolors de 3,3 graus.»

Si ens fixem en la redacció del text, primer ens diu de què parla –del volcà de La Restinga, a les Canàries. Després destaca el fet que són imatges fetes per científics i tot seguit fa una sèrie de recomanacions de cara a l'opinió pública. En total només 30 segons. Déu n'hi do les coses que es poden dir en 30 segons! I quantes imatges s'han pogut mostrar! El truc: primer explicar amb tota naturalitat què ha passat –que els periodistes tenim les primeres imatges–. Després ampliar la informació sobre qui les ha fet i què s'hi veu i per què. Finalment explicar les conseqüències de tot plegat, per a la població i per al medi ambient.

Tot això ho fem mitjançant frases breus, molt lligades entre si. Els darrers paràgrafs fan referència a unes recomanacions i al que ha passat avui. Com que cada dia hi ha tremolors, que n'hi hagi hagut també avui no és tan notícia com que els telespectadors puguin veure per primera vegada què està passant sota el mar. Per això, la notícia són les primeres imatges i els tremolors es deixen per al final.

Bona part dels vídeos tenen una introducció a càrrec dels presentadors, que surten en càmera. Cada cadena els anomena d'una manera diferent, però els noms més corrents són intro, entradeta o donapàs. Aquestes línies de presentació són la introducció de la notícia i són molt importants per despertar l'interès de l'audiència. També ajuden a marcar la personalitat del teleinformatiu. Per

tant, aquests textos també s'han escriure bé. Cada cop és més freqüent que els presentadors expliquin drets al plató unes imatges o uns gràfics que els teleespectadors veuen a mode de pissarra electrònica. Com dèiem, aquests textos també s'han de redactar i tenen la seva significació. És veritat que hi ha casos, com en una nit electoral, en què cal improvisar més i molts dels comentaris són fruit del mateix directe i de l'experiència dels presentadors, però sempre hi ha un treball previ de recerca i preparació del contingut informatiu.

Cas pràctic D: Retallada de sous als funcionaris

Es tracta d'una informació en format off o cues. S'informa sobre les conseqüències jurídiques de les retallades dels sous dels funcionaris per part del Govern espanyol. Com en qualsevol informació judicial cal ser especialment curós amb el que es diu.

«L'Audiència Nacional ha demanat al Tribunal Constitucional que es pronunciï sobre el decret del Govern central que retalla els salaris dels empleats públics.

(Aquí entrarien les imatges.)

«Tal com argumentaven els sindicats, l'Audiència ha tornat a expressar els seus dubtes sobre la constitucionalitat de la mesura, perquè podria vulnerar el dret a la negociació col·lectiva. Els magistrats creuen que no es pot suspendre o modificar un conveni col·lectiu a través d'un decret llei i consideren que s'hauria d'haver tramitat com a projecte de llei.»

Els textos de les entradetes han de ser breus. D'una a tres frases, amb una idea clara de la novetat informativa. Cada notícia és un cas concret, però en general per escriure entradetes pot servir l'esquema següent.

La primera oració planteja el tema: de què parlarem? De les retallades dels sous dels funcionaris. La segona i tercera frases ja expliquen què ha passat i l'ítem més important: què passa? Doncs passa que l'Audiència Nacional no veu gaire clar que siguin constitucionals les retallades dels sous dels funcionaris.

Cas pràctic E: Cimera Merkel-Sarkozy

Vegem ara l'exemple d'un sumari –la notícia destacada del dia–. No per breu un text és menys important. A vegades és més difícil seleccionar i resumir que explicar-ho més àmpliament. En el cas que ens ocupa ha estat particularment

diffícil redactar la notícia perquè allò que volem explicar ja és complicat en si mateix. Pensem en informacions sobre descobriments científics, o sobre tractaments de malalties greus, o sobre les tempestes financeres que fan anar de corcoll els ministres d'economia de la Unió Europea, o sobre el futur de l'euro que ara mateix, novembre de 2011, és del tot incert.

Com podem escriure un text clar i concís i que s'entengui sobre tots aquests temes? Doncs no hi ha més remei que seguir alguns dels passos que hem comentat. Primer, seleccionar els ítems o idees sobre els quals volem parlar abans d'escriure; segon, visionar les imatges i escoltar les declaracions dels testimonis i protagonistes; tercer, escriure amb claredat i concisió amb frases simples i curtes, i quart, redactar com si fos un relat, fent referència a les imatges i als àudios.

Com dèiem, el següent és un text d'un sumari d'un teleinformatiu. Un sumari és un titular destacat, és a dir, és una informació més important encara que un titular. És aquella notícia que els responsables dels telenotícies volen destacar especialment sobre les altres perquè la troben la més significativa d'aquell dia. Se'n diuen sumaris o també presenta. En la següent informació calia explicar un dia molt intents de reunions i negociacions a l'entorn de la Unió Europea i la crisi de l'euro.

«Comença una setmana que pot ser decisiva per a l'euro. Angela Merkel i Nicolas Sarkozy tenen a aquesta hora un dinar de treball a París, on s'han reunit per preparar la cimera del proper divendres. Tots dos coincideixen en la necessitat de reformar els tractats de la Unió i controlar el dèficit, però no coincideixen en el paper que hi ha de jugar el Banc Central Europeu. Als mercats, la sensació és de confiança amb pujades a les borses europees, i ha baixat la prima de risc d'Espanya i Itàlia. Avui el primer ministre Mario Monti ha dit en una trobada amb periodistes internacionals que sense el pla d'ajust el seu país s'hauria enfonstat com Grècia. Les retallades anunciades ahir per la ministra de Treball, amb llàgrimes als ulls, es presenten aquesta tarda al Parlament.»

Aquest text explica moltes coses. Probablement massa. Però està ben escrit, és interessant i entenedor per poc que el telespectador estigui al corrent de l'actualitat econòmica. Hi ha alguns elements que faciliten aquesta comprensió.

Primer element, hi ha tres idees clares. Que els líders de França i Alemanya es troben reunits per solucionar la crisi europea. Que aquesta reunió ha calmat les especulacions dels mercats com ho demostra que la prima de risc d'Espanya i Itàlia ha baixat. I que Itàlia ja ha començat de valent amb les retallades. En aquest text els professionals s'han documentat primer i després han decidit què era notícia i què no. I només al final s'han posat a escriure. Aquesta redacció l'han feta amb la informació –dades, imatges i testimonis– al cap –o amb apunts– i mai seguint el redactat o l'estructura d'una notícia d'agència o d'una

notícia d'un diari digital. Perquè l'estil de la premsa escrita no té res a veure amb l'estil de la notícia audiovisual, que està basada en el llenguatge oral. El periodista de televisió redacta pensant que aquelles textos els haurà de llegir en veu alta i que l'audiència els veurà i els escoltarà, no els llegirà interiorment com fem amb un diari o llegint per Internet.

Segon element. Tot i que aquí no ho veiem, el text fa referència a les imatges i en diversos casos de forma explícita. Que el discurs estigui ben relacionat amb les imatges i els àudios dóna credibilitat a les notícies. D'aquesta manera l'audiència veu reforçat el missatge informatiu. Primer la trobada entre els líders a París, després els mercats i les borses, més tard el primer ministre italià Mario Monti i finalment destaca els plors de la ministra de Treball d'Itàlia. El pensament immediat del telespectador és el de «Ah, mira, és veritat, que plora».

El tercer i quart elements que milloren la comprensió d'aquest text estan lligats entre si. Si ens hi fixem la majoria de les frases són simples: subjecte, verb i complements:

«Angela Merkel i Nicolas Sarkozy tenen a aquesta hora un dinar de treball a París on s'han reunit per preparar la cimera de divendres»; «Als mercats la sensació és de confiança amb pujades a les borses europees, i ha baixat la prima de risc d'Espanya i Itàlia»; «Les retallades anunciades ahir per la ministra de Treball, amb llàgrimes als ulls, es presenten aquesta tarda al parlament»... En un paràgraf d'onze línies hi ha sis frases i no n'hi ha de complexes.

El quart element és conseqüència de la resta. I fa referència a la construcció del relat. El relat és força coherent. Una idea darrere l'altra. I així arribem al final. Potser sembla fàcil, però no ho és, sobretot quan es volen dir tantes coses com en aquesta presentació que estem analitzant. Fixem-nos també en els temps verbals que combinen els presents (comença, tenen, coincideixen, es presenten aquesta tarda...) amb els pretèrits perfets (s'han reunit, ha baixat, ha dit...). També hi ha adverbis i adjectius que també denoten immediatesa i proximitat (avui, proper divendres, aquesta tarda, a aquesta hora...). Tot plegat per dotar el relat de sensació d'immediatesa. És a dir, que allò que expliquem està passant just en aquell moment o que just acaba de passar.

3. Aplicació pràctica 3. Cal considerar tots els elements del missatge televisiu: les imatges, els sons i la paraula

Ja hem dit que la informació a la televisió té, a grans trets, tres elements principals: les imatges, el so i la paraula. La paraula, el contingut informatiu, és

el text. Treballar bé a la televisió vol dir saber combinar aquests tres elements. En cada cas ho farem segons la quantitat i la qualitat del material audiovisual –les imatges i els àudios– i també segons el total d'informació de què disposem. Hi haurà reportatges i notícies en els quals destacaran els testimonis dels protagonistes –per a qui són i què diuen–; en d'altres excel·liran les imatges –per la seva espectacularitat, pel seu impacte, per la seva calidesa, per la seva informació audiovisual...– i en d'altres s'imposarà el text amb el seu contingut i anàlisi informativa. Tots tres elements són complementaris i no hi ha una pauta bàsica.

Malgrat tot, si haguéssim de donar un criteri estàndard, aquest seria el de buscar l'equilibri entre tots tres elements. No podem elaborar una notícia ni molt menys un reportatge sense haver vist i valorat les imatges i els sons de què disposem. És absolutament imprescindible saber de què disposem per treballar. És tan necessari com saber què volem dir. Un cop valorat tot el material, redactem en funció de la seva qualitat. Si destaquen les declaracions, redactem de forma que s'hi distingeixin, si ho fan les imatges doncs també, etc. Si tenim en compte totes les parts podem complementar millor allò que diem en el text informatiu i el contingut informatiu que aporten les persones que hem entrevistat, podem estalviar-nos descripcions que són innecessàries, podem evitar les adjectivacions i en canvi podem ser més concrets en la tria del lèxic... En definitiva, el relat està més ben construït i és més interessant i, per tant, és millor des de tots els punts de vista.

Cas pràctic A: La Itàlia postberlusconi

Aquesta és una crònica que es titula «La Itàlia postberlusconi». En un minut i mig cal resumir els sentiments de la Itàlia que deixa enrere l'etapa de Silvio Berlusconi i que camina de la mà del nou primer ministre Mario Monti.

«Ni Monti, ni Tremonti. Ni el nou cap de govern ni l'exministre d'Economia. Una pancarta prou clara en temps de crisi a la Universitat de La Sapienza de Roma. (Fa al·lusió efectivament a una pancarta prou eloqüent.)

Aquí es formen els italians del futur que han ocupat algunes facultats i es mostren temerosos davant de les càmeres. La manipulació en els mitjans de comunicació de Berlusconi els fa ser desconfiats. Els joves, ahir ho va dir Mario Monti, seran una prioritat del govern de salvació, que es dedicarà per damunt de tot a fer retallades dràstiques.

(Aquí hi ha declaracions d'una estudiant):

«Esperem que vagi bé amb Monti. En aquests moments, el futur dels joves és molt incert. No tenim gaire perspectives. Espero que els que vinguin ho facin millor que els que els han precedit».

(Tot seguit hi ha una altra declaració, en aquest cas d'un home):

«I no només es tracta que professors i alumnes van a fora a treballar. Falten fons i els retallen per fer recerca avançada. Un país que no inverteix en recerca i cultura només pot construir coses de baix preu».

(Aquí hi ha noves declaracions o inserts).

«Tinc un amic enginyer que ha anat a l'estranger i guanya 2 mil euros al mes. A Itàlia guanyaria 800 euros. Aquí tot és façana»; «A Itàlia compta més la bellesa que la intel·ligència»; «Farem totes de velines».

«El creixement de l'atur entre els joves és d'un 7 per cent en els últims 3 anys. Com passa a molts països, com a molt troben una feina precària, viuen amb els pares, no poden accedir a una vivenda assequible i veuen com, tot i pedalar amb esforç, difícilment arribaran a bon destí».

És una bona crònica periodística. Adequada al mitjà televisiu. Amb referències constants a les imatges –la pancarta, l'esforç de pedalar amb bicicleta, la descripció de la universitat...–. Amb testimonis molt clars i concisos. Amb frases breus i idees clares. No hi ha frases complexes i només la darrera és llarga, però està molt ben pausada, amb cinc comes i només la conjunció «i». «Com passa a molts països, [pausa] com a molt troben una feina precària, [pausa] viuen amb els pares, [pausa] no poden accedir a una vivenda assequible i [conjunció] veuen com, [pausa] tot i pedalar amb esforç, [pausa] difícilment arribaran a un bon destí».

Cas pràctic B: Novetat editorial

Es tracta d'una notícia sobre una novetat editorial. Però en lloc de veure imatges d'una conferència de premsa i algunes declaracions dels autors, els periodistes opten per fer una notícia molt més televisiva. Molt més agraïda i interessant des de tots els punts de vista. Què han fet?

Doncs han aprofitat que es tracta d'un llibre que parla d'un edifici i d'una zona molt emblemàtica de Barcelona –el Tibidabo– per ensenyar i explicar als telespectadors el tema i la realitat del llibre. En aquest cas, es tracta d'una publicació sobre un antic casino de principis del segle XX a la serra de Collserola.

El text fa referències constants a les imatges. L'elaboració i la redacció s'ha fet pensant en el vídeo o clip pròpiament dit, amb les imatges i els àudios enregistrats. Fins i tot hi ha referències concretes i exactes a algunes atraccions a través d'imatges històriques de cinema i algunes fotografies que segurament hauran aportat als periodistes els autors del llibre. Els telespectadors saben que s'ha publicat un nou llibre i coneixen i veuen unes ruïnes d'un antic edifici noble, que havia estat parc d'atracció i casino il·legal a la zona del Tibidabo...

Diu així:

«Els arbres i la vegetació de la serra de Collserola han ocupat el que havia estat un gran complex d'oci a l'Arrabassada. La terrassa de l'Hotel-Restaurant, construït a finals del segle XIX, encara està dreta i permet endevinar el luxe aristocràtic que hi va imperar. El 1911 es va ampliar amb un gran casino i un parc d'atraccions».

(Aquí hi ha una declaració de Carlota Giménez, historiadora.)

La Carlota i en Pere fa anys que recullen documents i imatges per endinsar-se en la seva història, i endinsar-se també al bosc per reconèixer les restes d'edificis i atraccions.

(Aquí entren unes imatges històriques d'arxiu de la muntanya russa. Amb passatgers divertint-se.)

L'estrella va ser una gran muntanya russa de 1.200 metres de recorregut, amb caigudes de 25 metres.

Les vagonetes de quatre places travessaven diferents túnels... que encara ara es deixen travessar, no sense dificultats...

No menys espectacular aleshores havia de ser el Waterchute, una baixada vertiginosa cap a la piscina...

(Novament unes imatges d'arxiu fan referència a l'atracció en concret.)

(Aquí hi ha una conversa entre la Carlota i el Pere descrivint on hi devia haver la piscina d'aquesta atracció.)

El motor que feia funcionar tot aquest complex era el joc al casino, que, tot i estar prohibit, s'hi practicava de manera encoberta en ambients selectes com aquest.

(Aquí hi ha una nova declaració de la Carlota en la qual explica el sistema de suborns que hi havia per poder jugar sense ser denunciats.)

Però el 1912 el joc va quedar totalment prohibit i el complex va començar a anar de baixa, fins a tancar el 1934.

(Aquí hi ha una declaració de Pere, que parla de l'enderrocament de l'edifici el 1942.)

De tota aquesta història, n'han fet un llibre i al gener es podrà veure una exposició al Museu de Sant Cugat. Avui només la porta del que va ser el gran hotel de l'Arrabassada ens recorda, en passar, el seu emplaçament.»

4. Aplicació pràctica 4. El coneixement compartit: la descodificació dels implícits.

En el nostre cas, per implícit entenem allò que no està dit expressament. És a dir, aquells coneixements que el telespectador ja té sobre el tema del qual estem parlant. Avui quan parlem del «Cas Gurtel» o del «Cas del Palau de la Música», o dels «Millet i Montull» els periodistes entenem que la majoria de l'opinió pública sap de què o de qui es parla. Els ciutadans ja ho coneixen. A la televisió sovint es parla de temes recurrents –el futbol, la crisi immobiliària, inauguracions d'obres de teatre i de pel·lícules al cinema, presentacions de llibres, rodes de premsa de polítics...-. Alguns d'aquests temes recurrents els periodistes els donen per sabuts per part de l'opinió pública i no sempre és així. Per això, diem que hem de redactar de tal manera que el telespectador sàpiga descodificar aquests implícits, allò que donem per entès que la gent ja coneix. Sovint passa amb el periodisme especialitzat, en esports, economia, justícia i cultura. Realment tothom coneix qui és Miquel Barceló tot i que és tracta d'un pintor universal? Tothom sap què vol dir G-8 o G-20? Tothom sap què volen dir els mercats en l'actual crisi financera internacional?

Cas pràctic A: Crisi econòmica i financera

El text fa referència a la crisi econòmica i financera que ja fa temps que repercuteix a alguns països de la Unió Europea, com ara Grècia, Itàlia o l'Estat espanyol.

«Qui vigila els vigilants? De moment ningú. Per això Brussel·les vol controlar els tres grans examinadors, les agències nord-americanes Fitch, Moody's i Standard and Poor's, perquè les notes que posin no agreugin la crisi i s'evitin relliscades com la degradació errònia de la nota de França la setmana passada, que va sacsejar els mercats.

La proposta de la Comissió Europea, que presenta el comissari de Serveis Financers, Michel Barnier, passa perquè l'Autoritat Europea de Valors i Mercats pugui, en circumstàncies excepcionals, prohibir la publicació de notes sobre països rescatats o que negociïn ajuts; que les agències avisin un dia abans de l'emissió de la nota perquè els països tinguin temps de presentar-hi al·legacions i s'evitin errors; limitar l'oligopoli de les tres grans: exigir més d'una nota i rotació obligatòria, i, finalment, crear un marc de responsabilitat civil que permeti als inversors perjudicats per una nota negligent denunciar les agències als tribunals per danys i perjudicis. Ara, aquesta proposta, que no inclou la creació d'una agència d'anotació pública europea perquè, segons Brussel·les, podria caure fàcilment en conflicte d'interessos, haurà de ser aprovada pel Parlament Europeu i pels vint-i-set estats per ser efectiva. Mentrestant el legislatiu comunitari debat avui propostes per regular productes financers que fan negoci davant la possibilitat que un país faci fallida.»

En primer lloc aclarim que escriure sobre la Comissió i la Unió Europea no és fàcil perquè els mateixos responsables polítics i econòmics juguen sovint amb l'ambigüitat. És una manera –ben trista per cert– de mirar d'acontentar tothom en un organisme en què hi ha tants països implicats. Sovint se'ns critica als periodistes de ser poc clars, però hi ha casos ben difícils de resoldre. I és que quan la font de la notícia ja és volgutament ambigua, la feina dels periodistes, que és explicar bé les notícies, és molt complicada. Si el missatge no és clar, ¿què pot explicar el missatger, més enllà d'aclarir que els polítics i economistes o no ho tenen clar o no ho volen explicar bé?

Aquesta notícia es complementa amb quatre textos impresos en pantalla, a mode de rètols, que remarquen algunes de les idees expressades de viva veu. Aquests rètols faciliten la comprensió de la informació. Aquests textos escrits a la pantalla de la televisió –sobreimpressionats com si fos un rètol– deien:

- No publicar notes de països rescatats
- Avisar abans de l'emissió d'una nota
- Limitar el domini de les tres grans
- Denunciar-les en cas de negligència

Tot i aquests rètols sobreimpressionats potser hi ha alguns implícits que calia definir millor. Per exemple, quan es parla de l'oligopoli de les tres grans i malgrat la sobreimpressió del rètol «limitar el domini de les tres grans», ¿realment tothom pot entendre que la notícia es refereix a les tres grans agències de qualificació abans esmentades? Més endavant també hi ha alguna informació poc clara. Com quan diu «exigir més d'una nota i rotació obligatòria». Què vol dir rotació obligatòria? Qui ha de rotar? Les agències? Els països examinats?

Creiem que segurament hi ha massa informació en tan poc espai de temps. Malgrat la complementarietat que aporten els rètols en pantalla, i que ajuden a la comprensió de la notícia, se citen massa conceptes i s'expliquen massa coses. Una alternativa podria ser evitar citar el comissari i l'entitat europea corresponent –que ja el veurem en pantalla– i seleccionar la informació. Però repetim que per la durada de la notícia es volen dir massa coses.

Una alternativa podria ser:

«La Comissió Europea vol posar fre al poder de les tres grans agències internacionals de qualificació: Fitch, Moody's i Standard and Poor's. De moment descarta de crear-ne una de pròpia, però ha elaborat una proposta per limitar la influència de les tres nord-americanes. Aquesta proposta diu que en casos excepcionals les autoritats financeres europees puguin prohibir la publicació de les notes sobre països rescatats o amb problemes. També diu que les agències avisin un dia abans de posar la nota perquè els estats es puguin defensar en cas d'error. I que hi hagi mecanismes per controlar aquestes agències i si alguna actua amb negligència els inversors perjudicats puguin denunciar-la perquè no ha fet bé la feina. De totes maneres, aquesta proposta de control de les agències internacionals va per llarg perquè abans d'entrar en vigor haurà de ser aprovada pel Parlament Europeu i pels vint-i-set estats membres de la Unió Europea.»

No és el cas d'aquesta crònica, però a vegades, per aquest afany de dir-ho tot i no deixar-se res, els periodistes locuten més de pressa del que és habitual en els textos. No és aconsellable, ja que dificultaran molt la comprensió de la notícia. Cal ser valents i, amb criteri i rigor, seleccionar les idees o ítems de cada notícia en funció del temps que ens hagin donat.

Cas pràctic B: Selecció espanyola de futbol

Es tracta d'una informació breu, en format off o cues, sobre la selecció espanyola, anomenada popularment «la Roja». El text fa referència a un partit que ha de jugar la selecció i a un darrer que acaba de jugar. La brevetat del text fa que molts implícits es donin per sabuts, però segurament molts dels telespectadors a qui no interessi el futbol tampoc s'interessaran per aquesta informació, perquè dóna molts coneixements per sabuts. Com ara el resultat de la selecció en el darrer partit o quin dia està previst que torni a jugar.

«La selecció espanyola no necessita reconciliar-se amb la seva afició, però sí que té ganes de treure's l'espina de la derrota de dissabte a Wembley. En la primera visita a Costa Rica de «la Roja», que va ser rebuda per la presidenta del país (...),»

(Aquí entren les imatges que mostren aquesta audiència entre jugadors i presidenta de Costa Rica, mentre la presentadora del teleinformatiu continua parlant...)

«(...) els jugadors de Vicente del Bosque volen fer valer la seva superioritat. L'objectiu és la victòria, en un partit que convertirà Iker Casillas en el jugador que més ha vestit la samarreta de la selecció espanyola i anar acoblant l'equip de cara a l'Eurocopa que es disputarà a l'estiu.»

Per què «la selecció espanyola no necessita reconciliar-se amb la seva afició»? Perquè va guanyar el Mundial, perquè finalment va guanyar a Wembley malgrat fer un mal partit? Hi ha algun partit o alguna competició professional l'objectiu dels quals no sigui la victòria?

5. Aplicació pràctica 5: L'objectivitat és difícil, la pluralitat no ho és

Dilluns 10 de gener de 2011 ETA feia el primer pas per anunciar, al cap de nou mesos, a l'octubre, «la fi de la lluita armada». En aquella ocasió, a principis d'any, la banda terrorista anunciava –amb el tradicional vídeo de tres encaputxats– un alto el foc «permanent, general i verificable per mediadors internacionals».

Malauradament el terrorisme ha estat un tema recurrent a la història de l'Estat espanyol. No és un tema fàcil de tractar ni de redactar.

Cas pràctic: Anunci de l'Alto al foc d'ETA

Volem fixar-nos ara en un reportatge emès dissabte 15 de gener i que va tractar sobre l'anunci d'alto el foc. Escriure per televisió és pensar conjuntament amb tots els elements del llenguatge televisiu. Ja ho hem dit. I un d'aquests elements és la paraula, el testimoni dels protagonistes. Recollir tots els protagonistes és un deure del periodisme i és un pas de gegant per aconseguir la pluralitat informativa.

Aquest reportatge tenia tres parts. Totes tres són importants: la primera i la darrera van estretament lligades. La segona és el moll del reportatge. Començem pel començament. Com podem plantejar un altre «alto el foc» d'ETA? Pensem abans de començar a escriure. Les autores del reportatge també ho van fer i van deixar que ho expliquessin dues víctimes del terrorisme basc. Així el reportatge comença amb dues dones que se saluden en un banc d'una plaça pública.

El text diu així:

«Fins avui no es coneixien personalment tot i que les seves vides han estat paral·leles. ETA les hi va trencar, a l'una fa 17 anys, a l'altra tan sols fa 19 mesos. L'assassinat dels seus marits els ha marcat el mateix camí de dolor, tot i que hi veuen finals diferents.»

(Aquí hi ha dues declaracions molt breus, a mode de sumari, de Rosa Rode-ro, viuda de Joseba Goikoetxea, i de Paqui Hernández, viuda d'Eduardo Puelles. La Rosa diu):

«Confio que sigui veritat. Porto molts anys donant cops contra la paret perquè no ha arribat enlloc, però espero que sigui un primer pas. La Paqui contesta: «Doncs jo no. Jo no em crec res. Perquè han esperat tant, per què? Perquè tantes morts, per què? Jo penso que és la pantomima de sempre.»

El text continua:

«Són el reflex de les sensacions que ha deixat el darrer anunci d'ETA. Entre la desconfiança i el fastig hi ha qui albira un context diferent. Una oportunitat, en la pausa obligada de l'ETA més dèbil, que no acaba de definir el seu destí.»

(Tot seguit ve la reproducció del vídeo dels terroristes anunciant l'alto el foc. I després el relat dels fets. Com continuem aquest text sobre ETA? Difícil, però senzill alhora. Simplement hem de narrar, hem d'explicar el que ha passat. Altre cop la narració dels fets resol la redacció de la informació.)

Així el text continua:

«Dilluns al migdia. ETA trenca mesos de silenci amb un vídeo que no arriba als 2 minuts. La mateixa escenografia i en eusquera. La mateixa portaveu que anunciés el setembre el cessament de les accions armades ofensives. Darrera les caputxes, les forces de seguretat sospiten que s'hi amaga Iratxe Solozábal, de 38 anys...»

La segona part ja és més previsible. Un seguit de declaracions, ben lligades pel text informatiu i per la mateixa coherència de les declaracions dels protagonistes. El text recull tant introduccions molt breus com ara «Txelui Montero, portaveu de l'esquerra abertzale»; «José Luís Rodríguez Zapatero, president del Govern», com d'altres més aclaridores. Per exemple:

«Els darrers mesos hem escoltat líders de Batasuna rebutjar la violència, però mai han anomenat ETA», «L'alto el foc ha agafat per sorpresa Juan Calparsoro que està en ple trasllat al País Basc, on és el nou fiscal en cap i un dels encarre-

gats de mirar amb lupa les llistes que es presenten a les properes eleccions del mes de maig», «Fa tres anys una ambulància traslladava a l'hospital un agent de l'Ertzaintza. Va rebre un impacte de l'explosiu d'ETA mentre manipulava una bomba amb la qual la banda volia cometre una massacre a Getxo»...

Fixem-nos en la redacció d'aquestes darreres frases. Són simples. I sobretot narren. En alguns casos –com en el del policia basc– el text busca la complicitat de les imatges –de l'ambulància–. Però en aquesta aplicació pràctica ens interessa destacar la pluralitat informativa. El reportatge recull un amplí ventall de les reaccions polítiques i socials sobre l'alto el foc. Hi ha líders de la societat basca i espanyola –el president del Govern, els líders de l'oposició política, representants de la classe política i del Govern basc–, la patronal, l'esquerra abertzale, la judicatura basca, els sindicats, l'Ertzaintza...

I també hi ha les reaccions de les dues protagonistes. El reportatge s'acaba tal com ha començat. La tercera i darrera part recull dos nous fragments de la trobada de les dues vídues al banc de la plaça pública. Una diu que no perdona. L'altra diu que no perd l'esperança. Dos punts de vista que, sobretot en aquell moment de principis de 2011, reflectia dues opinions d'una societat també dividida davant dels moviments de la banda terrorista ETA. Uns passos que al final han acabat amb la fi de la violència. El reportatge podia haver començat de forma clàssica, reproduint el vídeo d'ETA i simultaniejant una declaració rere l'altra. Tot i la dificultat del tema, s'ha preferit buscar uns testimonis directes –unes víctimes en aquest cas– que ho expliquin de primera mà. També s'han explicat i contextualitzat les declaracions. Per això s'han evitat els habituals clixés «ha dit», «ha afirmat», «ha replicat», «ha contestat», «ha explicat», «ha contradit»...

El reportatge s'acaba així: «ETA parla de final de confrontació armada però amb exigències històriques, sense compromisos en ferm per deixar les armes i sota l'ombra de la seva tutela. Novament els terroristes han deixat obert el guió del seu final... Només falta saber qui, com i quan s'escriu.»

- Cantavella, J.; Serrano, J. F.** *Redacción para periodistas: informar e interpretar*. Barcelona: Editorial Ariel, 2004.
- Cross, A.; Segarra, M.; Torrent, A. M.** *Llengua oral i llengua escrita a la televisió*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.
- Díaz Arias, R.** *Periodismo en televisión: entre el espectáculo y la realidad*. Barcelona: Editorial Bosch, 2006.
- Ferre Pavia, C.** *Barcelona TV: Llibre d'estil*. Editorial UOC, S.L. 2008
- Gimeno, G.; Peralta, M.** *El llenguatge de les notícies de televisió*. Barcelona: Editorial UOC, 2007.
- Larrañaga, J.** *Redacción y locución audiovisual. Escribir noticias para la radio y televisión*. Bilbao: Universidad del País Vasco, 2006.
- Mayoral, J. i altres.** *Redacción periodística en televisión*. Madrid: Editorial Síntesis, 2008.
- Oliva, LL.; Sitjà, X.** *Las noticias en radio y televisión*. Barcelona: Ediciones Omega, 2007.
- Peralta, M.** *Teleinformatius*. Barcelona: Editorial Trípodos, 2006.
- Vilalta, J.** *El reportero en acción. Notícia, reportaje y documental en televisión*. Barcelona: Edicions UB, 2007.

Capítol IV

Internet

Jordi Pérez Colomé
Juan Manuel García Campos

El periodisme és periodisme en tots els mitjans: sempre cal explicar què ocorre. Però la xarxa ofereix nous recursos. El periodisme digital té tres grans diferències respecte al que fan els mitjans tradicionals. La primera, i principal, és que ja no és necessari tenir una rotativa o llicència de ràdio i televisió per emetre. La segona, les barreres entre el periodista i el públic s'han trencat. Les fonts poden ser emissors, el públic pot seleccionar el menú dels seus mitjans. Tercer, el periodisme digital pot incloure els altres tres formats –escrit, àudio i audiovisual– i les seves millors virtuts: pot suposar tant un consum posterior i pausat com immediat, mentre la notícia té lloc.

Aquestes tres novetats suposen canvis en el tipus de redacció que els periodistes usen en la seva informació quotidiana. No totes tenen a veure estrictament amb la manera de compondre frases i titulars. Hi ha també aspectes que afecten la postura del periodista o la manera de recollir fonts.

Les variants que ofereix el periodisme digital són encara difícils de comprendre. Encara més quan és un procés en marxa. Semblava que aquest nou tipus de periodisme es faria sobretot a internet. L'arribada de les tauletes amb les seves aplicacions ha canviat lleugerament el panorama. El consum d'informació és diferent en cada cas. En aquest curs parlarem d'un tipus de periodisme digital en general. La distinció entre periodisme digital i periodisme per tauletes –en què el consum és diferent– és encara massa difusa.

Les novetats que ha portat el periodisme digital suposen deixar enrere alguns dels conceptes sagrats del periodisme tradicional: el *gatekeeping*, la piràmide invertida, la prohibició d'usar la primera persona. Hem dividit les noves característiques en diversos punts, cadascun amb els seus exemples.

Les mostres són sobretot espanyoles i nord-americanes. Els exemples espanyols serveixen per veure el que ja es fa aquí; el periodisme americà és útil per veure per on van les empreses que lideren aquest món.

1. La naturalitat i el jo tornen

Tots els mitjans tradicionals tenien arraconada la primera persona del singular a les pàgines d'opinió. Això encara passa avui. Però el jo comença a aparèixer de nou en els mitjans. A Estats Units, la desaparició no havia estat completa, però ara s'ha tornat més natural. La manera més òbvia en què entra el jo en les noves informacions és el més senzill: jo vaig ser, jo ho vaig veure, jo vaig parlar amb la gent, jo ho explico.

En l'entorn digital, l'usuari té a la seva disposició múltiples eines per identificar els qui li proporcionen informació. Al contrari que en ràdio, premsa i televisió, a internet podem saber en qualsevol instant qui ens parla. Totes les pàgines web d'informació –les que aspirin a resultar fiables per a l'usuari– inclouen informació sobre si mateixes o sobre els seus autors, ja sigui en mòduls específics (*Qui som*, *Sobre nosaltres*, etc.) o a través de les descripcions dels editors (*Sobre l'autor*, *Fitxes*, etc.).

Els internautes experts tenen a la seva disposició eines que permeten identificar els emissors d'informació: qui són, on treballen i fins i tot quins interessos tenen. No cal ser un pirata informàtic. N'hi ha prou de saber utilitzar els cercadors. Per al periodista és més difícil escapar del que ha fet en el passat.

El britànic *Daily Telegraph* envia un dels seus grans periodistes, Andrew Gilligan, a Síria. El reporter va a Hama, una de les ciutats que més ha patit la repressió del règim. Explica el que veu, però en aquest estrany llenguatge propi de la premsa:

El Daily Telegraph va preguntar al relacions públiques del governador, que era allà, per què no s'havia seguit per aquest camí.

Aquí, per primera vegada a Síria, el Telegraph va veure una fotografia d'Asad que havia estat desdibuixada.

La vella convenció del periodisme diu que no es pot usar la primera persona. Gilligan ho fa aquí amb elegància, però evita una naturalitat que seria lògica en cròniques així, tan personals i des de llocs poc accessibles.

Jake Tapper és el corresponsal a la Casa Blanca de l'ABC, una de les tres grans cadenes de televisió nord-americanes. El novembre de 2011 va ser a l'Afganistan i va escriure algunes cròniques. Una comença així:

Volia veure la guerra amb els meus propis ulls, així que vaig passar la setmana passada a Afganistan.

Una mica més endavant:

Escric un llibre sobre un lloc de combat que va haver-hi a la regió entre 2006 i 2009.

Entre els textos de Gilligan i Tapper hi ha una diferència essencial: Gilligan escrivia per al diari i Tapper per al seu bloc a la pàgina web de l'ABC. El format bloc permet aquesta sinceritat. El periodista no sol opinar, simplement explica el que sap. El periodisme digital, a través dels blocs, ha recuperat la naturalitat i la necessitat d'explicar històries. El periodista ja no és un ens que va a un país i es comporta com si ell no existís i tingués una estranya capacitat de veure-ho tot. Aquesta crònica parla del Iemen i està signada des de Dubai. No hi ha fonts ni enllaços ni explicacions de com sap el que sap:

Els trets festius que anit van celebrar el compromís de Saleh per deixar el poder s'han transformat aquest matí en manifestacions d'indignació pel preu pagat. Els joves revolucionaris, des del principi oposats a la immunitat que els oferia el pla apadrinat pels veïns del Iemen, han sortit al carrer per denunciar el que consideren una concessió intolerable.

«No a les garanties, enjudiciament ja» han corejat milers de manifestants a Sanà i Taiz, la tercera ciutat del país. A la capital, partidaris de Saleh han disparat contra la marxa quan s'apropava al carrer Al Zubairi, convertit en línia de demarcació entre tropes lleials i contràries al president. Cinc persones han resultat mortes i trenta-quatre ferides. Saleh ha condemnat «els actes de violència» des de Nova York, on s'ha traslladat per a una revisió mèdica.

Les protestes també s'han dirigit contra els partits de l'oposició que han signat l'acord (el Partit Socialista i l'islamista Islah, entre aquests), i que els joves consideren part d'un sistema corrupte. Encara que el text segellat a Riad esmenta de passada les garanties per a Saleh i la seva família, la permanència al capdavant del país del vicepresident Abd Rabbo Mansur Hadi, que supervisaria una transició política que es preveu que duri dos anys, garanteix la seva protecció.

No solament els blocs recuperen la naturalitat i la primera persona. També fan que la relació amb els altres mitjans –ja no solament se citen les agències com a font d'informació ni els altres diaris quan aconseguen una exclusiva– i l'explicació del procés d'investigació d'una informació. En donar la informació al minut, els periodistes es veuen obligats a avisar a cada moment d'on procedeixen les seves fonts.

Això també implica que la construcció de la informació es fa més natural, s'explica millor què hi ha darrere de cada moviment. La transparència és inevitable i benvinguda: ja no és possible ser un narrador omniscient.

Els blocs aporten una altra cosa que els mitjans tradicionals, massa encotillats en el seu passat, no poden oferir: una veu. En la premsa tradicional la veu sol estar només en l'opinió. Hi ha un forat enorme per recuperar una de les velles tradicions del periodisme: explicar el que un mateix veu. Per a això es necessita poder citar la competència, posar alguna foto i ser honest, és a dir, usar la primera persona.

Primer, no passa res, com en aquesta captura de pantalla del bloc en viu d'Al-Jazeera, on es veu com citen amb naturalitat el que ha vist un periodista de la CNN i que ha publicat al Twitter (després parlarem de les xarxes socials):

Segon, una periodista encarregada del bloc *The Source* durant la crisi grega reflexiona sobre què pot passar amb el ministre Papandreu. No pot esperar que acabi la reunió del consell de ministres (perquè cal dir alguna cosa ja) i fer llavors una crònica pausada. La periodista obre la seva llibreta de notes al lector i explica el que li han dit i el que pot passar. Li surten frases així:

Un alt càrrec del Partit Socialista al Govern, Pasok, ens ha dit

Usa la primera persona del plural, potser, perquè ella no ha parlat directament amb el polític, sinó que ho ha fet algun company o intèrpret del diari. Podria ser també que mantingués per rubor la vella norma del periodisme sobre la primera persona. Segueix amb més detalls:

«Ens diuen que pot dimitir», però no és segur, «així que aquests són els escenaris més probables», i en dóna tres.

Després d'explicar altres punts, diu:

Hem sentit coses similars d'altres diputats.

Ara ve el millor. Després de sospesar tots els arguments i explicar les valoracions de diversos polítics, la periodista escriu:

En la nostra opinió, Papandreu no sobreviurà com a primer ministre fins al divendres.

Transparència en el procés

S'atreveix a opinar en una peça d'informació. Un periodista es dedica a seguir amb detall el que ocorre. És lògic que intueixi què pot passar. Fins ara, sempre havia de trobar una cita o una opinió d'un tercer, les típiques frases ridícules com «els analistes creuen» per introduir el que tothom sap però ningú pot o vol dir. En el món digital el periodista pot guanyar-se la confiança del lector en mostrar les seves cartes, en explicar com ha arribat fins a un punt i com ho ha fet. Pot fins i tot dir obertament què pensa –depèn del mitjà–. En periodisme digital, al contrari que en els altres, la naturalitat i la sinceritat són un avantatge.

En resum, segons el professor de periodisme de la Universitat de Nova York Jay Rosen, «la veu és alguna cosa que s'aprèn a eliminar de la nostra feina si volem tenir èxit en una redacció moderna. Se suposa que et sacrificaràs i aprendràs a informar d'una notícia sense actitud o favoritismes. Llavors, si un aconsegueix disciplinar-se, potser un dia aconseguirà una columna d'opinió i aprendrà el dret a lluitar per la justícia, moure's i convèncer».

La irrupció dels blocs i la seva naturalitat a l'hora d'explicar el que ocorre –ens referim als blocs que fan informació– deixa en evidència la raresa d'aquesta veu rígida del periodisme de les últimes dècades. L'esforç per aconseguir una suposada objectivitat ha fet perdre característiques més necessàries, com la naturali-

tat. Segueix Rosen: «Això és una jerarquia moral, que els blocaires desmunten. Els blocaires salten directament a la veu i semblen riure's de tots aquests anys sense veu pels quals els periodistes de mitjans solen passar». Fins que aconseguen el paradís de l'opinió, considerat, per error, per un gènere superior.

El periodisme natural pot ser social

En plena crisi de la indústria dels mitjans, alguns professionals de la informació han vist l'oportunitat de reivindicar el paper del periodisme com a servei social. Atès que el model de negoci de la premsa, la ràdio i la televisió s'ha revelat improductiu, per la fragmentació de l'audiència i la caiguda dels ingressos publicitaris, l'única alternativa viable per emprendre projectes periodístics és internet.

Les eines que ens ofereix la xarxa permeten construir plataformes de distribució àgils, flexibles i econòmiques. D'altra banda, internet ens dota d'un àmbit d'actuació global. En aquest context, han sorgit en els últims anys una sèrie de projectes digitals que neixen de la convicció que la funció social del periodisme ha de ser recuperada. Aquest fonament implica també un canvi en l'aproximació al lector, i en conseqüència, un nou llenguatge.

La presa de posició com a punt de partida

El fet que moltes d'aquestes iniciatives es defineixin com a projectes sense ànim de lucre no obsta perquè neixin amb la vocació d'oferir un periodisme contrastat i de qualitat. Un dels exemples més reveladors d'aquest nou acostament a la professió és Periodismo Humano, un mitjà digital impulsat pel premi Pulitzer Javier Bauluz que es defineix així:

La cobertura informativa de l'ocupació de l'hotel d'El Algarrobo i el seguiment del moviment 15-M són dos casos simptomàtics de transparència en el posicionament que adopta el mitjà. Però, com es reflecteix aquest activisme a l'hora de redactar notícies?

Pel setembre de 2011, un grup d'activistes de l'organització ecologista Greenpeace va ocupar l'hotel El Algarrobo, un edifici construït en ple Parc Natural del Cap de Gata-Níjar, en el terme municipal de Carboneras (Almeria). Es tracta d'una obra inacabada, que està aturada des de 2006. Llavors, i encara que el projecte estava executat en un 94,41 per cent, un jutge va ordenar la paralització de les obres perquè parteix que l'edifici era dins dels 100 metres

que es marquen per separar la costa del sòl urbanitzat, una normativa que no existia el maig de 2003, quan es va aprovar el projecte. El 2008, una sentència declarava nul·la la llicència d'obres.

La cobertura de la notícia feta per Periodismo Humano (PH) presenta grans diferències respecte a la dels mitjans tradicionals. En primer lloc, PH és l'únic mitjà de comunicació que efectua un seguiment in situ de la presa d'El Algarrobo. Un periodista acompanya els activistes durant l'ocupació de l'edifici. La postura pública del mitjà en contra de l'explotació urbanística del litoral i la seva presa de partit a favor de l'acció dels ecologistes li atorga el privilegi informatiu de viure la notícia «des de dins».

La primera peça informativa de la sèrie ja suggereix quina és l'aproximació del mitjà al cas. El títol de la notícia («Greenpeace acampa en el “hotel ilegal” El Algarrobo») i un dels subtítols («Periodismo Humano te lo explica desde dentro») marquen diferències respecte a la resta de la premsa digital. Ni *La Vanguardia* («Greenpeace s'instal·la a El Algarrobo a Almeria per demanar-ne la demolició»), ni *El País* («Greenpeace toma El Algarrobo para reclamar su demolición»), ni el diari regional *El Ideal* d'Almeria («Una docena de activistas de Greenpeace toma el hotel El Algarrobo para exigir su demolición») fan referència en els titulars de la notícia en les seves edicions digitals a la il·legalitat de la llicència. La similitud dels textos suggereix que la informació està extreta de la mateixa nota d'agència, encara que en el cas d'El País la notícia està signada per una redactora.

Encara que la proximitat i la simpatia de PH pels protagonistes de la informació (els activistes) és evident, la crònica del mitjà és impecable des del punt de vista periodístic. Se situa el lector en el context de l'acció i s'aporten dades i postures de totes les parts implicades. Addicionalment, s'obtenen declaracions de la portaveu de Greenpeace i se citen precedents que serveixen com a prospecció dels esdeveniments que es poden derivar de la situació, detalls que no es troben en la resta de mitjans:

[...] El Gobierno (con Elena Espinosa ya como ministra) pensó que era más fácil frenar a ver si una sentencia posterior obliga a Azata Sol a tirar el edificio y dejar la playa como estaba. Así el Estado se ahorraría el dinero de la expropiación y de la rehabilitación posterior. Y, entonces, ¿no es mejor esperar? “Antes que la justicia, primero está el cumplimiento de la ley”, nos dice Pilar Marcos [portavoz de Greenpeace]. [...] En todo caso, argumenta Greenpeace, si se concluye que las administraciones son las responsables finales de que el Algarrobo exista ilegalmente, éstas serán las que tengan que hacer frente a los costes igualmente. [...] Y hay ejemplos. La urbanización de bungalós del antiguo Club Mediterrané (dentro de una reserva natural entre Cadaqués y El Port de la Selva) fue demolida

por el Ministerio de Medio Ambiente en 2010. La promotora francesa Club Med recibió 4,4 millones de euros como indemnización y se gastaron otros 4 en gestión de residuos y la limpieza del terreno.

El posicionament explícit com a factor de proximitat

Des del punt de vista estilístic, trobem detalls que denoten la voluntat del mitjà d'establir afinitat amb el lector. Per exemple, l'ús de la segona persona: «Periodismo Humano te lo explica desde dentro», «nos dice Pilar Marcos».

El segon text de la sèrie sobre el cas El Algarrobico (Un dia en la ballena blanca de cemento) és una crònica exclusiva, «des de dins», sobre la primera jornada d'ocupació. Cap altre periodista va acompanyar els activistes. En el subtítol s'usa de nou la segona persona, accentuant encara més la pretensió de proximitat: «Los activistas de Greenpeace pasan su primera noche en el hotel El Algarrobico, en el Cabo de Gata». «Te lo explicamos desde dentro». A la primera peça, PH «te lo explica». A la segona, «te lo explicamos». Nosaltres t'ho expliquem a tu.

La crònica és una recreació dels fets relatada per algú que s'implica:

[...] La entrada es rápida. «Es en esta curva». Dos personas a pie abren camino a las furgonetas. Apenas 100 metros de recorrido y despliegue inmediato, cada uno sabe lo que tiene que hacer. Descargar, explorar, retaguardia. Hotel tomado.

En aquesta crònica trobem per primera vegada valoracions que defineixen explícitament la postura del mitjà: «El Algarrobico es una ruina del futuro, una toma falsa del progreso». La frase subratllada és un enllaç que dirigeix a un contingut del mateix mitjà sobre «estructures arquitectòniques que es van projectar pensant en un futur que no va ser o restes de la visió més ambiciosa, especulativa i voraç del progrés occidental».

La tercera peça que analitzarem en aquest cas (*Algarrobico: una bola de demolición dentro, negociaciones fuera*) presenta una altra singularitat estilística. L'ús de present perfect d'indicatiu per ressaltar la proximitat als fets que es relaten. El primer paràgraf de la notícia diu:

A las 6.00 de la mañana, tres personas han amarrado sus arneses a una de las grúas que se alzan, congeladas desde que un juez paralizó la obra en 2006, sobre las habitaciones de El Algarrobico. Han subido a unos 40 metros de altura y se han desplazado hasta la mitad de la pluma horizontal. Allí han hinchado una gran bola negra de 18 metros cúbicos de plástico, una bola de demolición simbólica para reclamar que las administraciones tiren el edificio cuanto antes.

L'ús d'aquest temps verbal no és singular en la informació. Ben al contrari. No obstant això, sí que és significatiu utilitzar la mateixa forma verbal en quatre ocasions en un mateix paràgraf. Especialment quan és el primer paràgraf, el lead de la notícia. N'hi havia prou explicant que «els activistes han col·locat una bola de demolició simbòlica sobre una de les grues». En narrar-ho amb aquest nivell de detall, la idea del mitjà és emfatitzar que ells «hi van ser». A les sis del matí.

En comparar els paràgrafs d'obertura de *El Ideal* i *El País* sobre el mateix esdeveniment s'aprecien clarament les diferències:

El Ideal: «Los escaladores de Greenpeace han ascendido este miércoles a una de las cuatro grúas situadas en el hotel de El Algarrobico, en Carboneras (Almería), para colgar una bola de demolición "simbólica" en su tercera jornada de protestas para solicitar el derribo de este hotel "ilegal" y para "recordar a las partes involucradas en el proceso que tienen la obligación de alcanzar un acuerdo para demoler el edificio».

El País: «La acción que Greenpeace comenzó el pasado lunes en el hotel de El Algarrobico, en Carboneras (Almería) con el encierro de un grupo de activistas, continúa hoy con la instalación, en una de las cuatro grúas situadas en el hotel, de una bola de demolición simbólica. Los activistas llevan encerrados tres días en las instalaciones del hotel para lograr que Junta de Andalucía y Gobierno central se comprometan en la demolición del edificio».

Cobertura del 15-M: «No somos mercancía en manos de políticos y banqueros»

El primer fet rellevant de la cobertura informativa de Periodismo Humano sobre el 15-M és que el mitjà és un dels pocs que informa del 15-M abans del 15 de maig. Ho fa amb un text que titula «No somos mercancía en manos de políticos y banqueros», publicat el 13 de maig. La frase escollida és la mateixa que serveix com a lema de la manifestació. La decisió de posar entre cometes el títol no és banal. És editorial.

Quan un mitjà de comunicació utilitza com a títol d'una notícia una frase entre cometes, s'entén que és una expressió literal atribuïda a qui és objecte de la informació. És un recurs periodístic comú a les entrevistes. Però no és el cas d'aquesta notícia. El mitjà utilitza les cometes perquè es fa partícip del lema. Entre els blocaires, s'utilitza aquest recurs quan es pretén exercir pressió sobre un tema determinat. Un cas paradigmàtic es va produir el gener de 2010, quan centenars de blocs van publicar un mateix dia el manifest En defensa dels drets fonamentals a internet per expressar la seva oposició a la Llei Síndic.

Amb la publicació del manifest el mitjà se situa de part dels ciutadans ja abans que esclati la mobilització social.

Como sabes, llevamos mucho tiempo quejándonos y sufriendo una situación insostenible en nuestro país. [...] Cada día somos testigos o víctimas del avance de esta situación: gente sin trabajo, mayores abandonados, madres y padres sin derechos, gente en la calle, extinción paulatina de la salud pública y la educación, etc. Cada día, millones de personas en todo el mundo se preguntan qué pueden hacer y por qué no estamos unidos en esto para llamar la atención de la clase política en general; que no pueden venderse y vendernos, y dejar de trabajar para la ciudadanía, legislando a favor de las grandes corporaciones bancarias [...] Es el momento de que nuestra clase política, a una semana escasa de las elecciones locales antes de las próximas elecciones generales, sepan que los ciudadanos podemos exigir transparencia, responsabilidad, bien común y que estamos dispuestos a reivindicar nuestros derechos de forma pacífica y exigimos que se trabaje en pro del bien de todos los ciudadanos. Lo haremos el 15 de mayo a las 18 de la tarde en la mayoría de las ciudades españolas bajo un mismo lema «Democracia real: no somos mercancía en manos de políticos y banqueros». Únete y comprueba que se pueden hacer grandes cosas desde la unidad: la individual y la colectiva. [...]

Parcialitat rigorosa enfront de neutralitat arbitrària

A partir del dia de la manifestació, la postura parcial de PH contrasta amb la de la suposada neutralitat dels mitjans generalistes. Les diferències entre l'aproximació d'un i altres mitjans s'il·lustren en la manera de redactar les notícies. La cobertura de la manifestació del 15-M en els grans mitjans es resol en la majoria de mitjans amb notes d'agència. PH, per la seva banda, recalca en els subtítols de la crònica publicada el 16 de maig el seu particular interès en el tema: «Miles de personas se manifestaron ayer en más de 50 ciudades españolas para pedir una "gestión de la crisis pensada en las personas y no en los bancos"» | «Periodismo Humano ha asistido a algunas de ellas.»

Les paraules i els conceptes escollits per titular les cròniques de la manifestació ja donen una idea clara de quin serà el tractament dels fets. *El País* titula «La manifestación de “indignados” reúne a varios miles de personas en toda España»; PH ho encapçala amb «Miles de españoles exigen “democracia real”». Curiosament (o no), el diari que no es posiciona qualifica els ciutadans que participen en la manifestació d'«indignats», mentre que el que defineix clarament la seva postura parla simplement d'«espanyols». Amb el pas del temps, s'apreciarà que l'expressió «indignats» en ocasions és utilitzada pels grans mitjans i els opositors al moviment 15-M amb ànim pejoratiu. PH rarament la utilitzarà per referir-se als ciutadans que donen suport a les mobilitzacions.

El primer paràgraf d'aquestes peces, el que situa el lector, accentua les diferències:

PH: «"Lo llaman democracia y no lo es", y el cántico hace eco entre las sedes bancarias, las columnas ministeriales, los palacetes y los techos altos que van desde Cibeles hasta la Puerta del Sol, en Madrid. Nadie, ni los organizadores, esperaban que tanta gente acudiera a una manifestación que ha sido convocada en las redes sociales, que no ha tenido su sitio en los medios de comunicación, que podría haber sido una más. Pero no lo ha sido».

El País: «Bajo el lema "No somos mercancía de políticos ni de banqueros", miles de "desempleados, mal remunerados, subcontratados en precario, hipotecados" y, en general, jóvenes y mayores antisistema se echaron ayer a la calle para exigir "un cambio de rumbo y un futuro digno" y en protesta contra las "reformas antisociales" auspiciadas por Gobiernos "en manos de banqueros" que, dicen, "imponen recortes de las condiciones laborales "en beneficio de los poderosos"».

Emparant-se en la presentació que la plataforma Democracia Real Ya! fa de si mateixa a la seva pàgina web, *El País* torna a qualificar els manifestants («aturats, mal remunerats, subcontractats en precari, hipotecats») i afegeix un concepte de la seva pròpia collita («antisistema») que té una connotació clarament negativa en la major part de la societat. Totes les paraules entre cometes estan extretes del lloc de l'associació convocant. Però utilitzar-les per qualificar tots els manifestants és una falta de rigor periodístic, ja que es tracta d'una convocatòria oberta a tots els ciutadans, i els qui se sumen potser no pertanyen a cap dels col·lectius que cita el diari. PH, per la seva banda, parla simplement de «gent». En concret, de gent «que no ha tingut el seu lloc en els mitjans de comunicació».

La figura del corresponsal ciutadà per dotar de «perspectiva i context»

La presa de partit del mitjà a favor del moviment 15-M és més evident en la notícia del 17 de maig («La policía levanta la acampada "por una democracia real" y devuelve las protestas a Internet), que informa del desallotjament de la primera acampada a la Plaza del Sol. Tots els elements de la notícia contribueixen a definir la postura que adaptarà Periodismo Humano respecte al 15-M: el to del text és informal, reivindicatiu, directe; l'elecció de les fotografies (borroses, preses amb un mòbil) i fins i tot els peus de foto («La policía desaloja por la fuerza la acampada. @toofasttofall»).

La tertulia de esta mañana a las 8:00h en RNE ironizaba sobre quienes salieron a manifestarse el pasado fin de semana en toda España. Una hora después una oyente, Cristina, llamaba a la radio protestando tanto por el tono de la tertulia, como por los argumentos utilizados. La llamada realmente merece la pena. Son tantas verdades en 3 minutos...:

El fet diferencial el marquen les últimes dues frases («La llamada realmente merece la pena | Son tantas verdades en 3 minutos...»). Són dues valoracions que no tenen lloc en una peça informativa tradicional (per ventura en una columna o en un bloc). El periodista no es limita a contextualitzar i exposar el contingut de la trucada, sinó que afegeix la seva opinió personal (són «verdades»). La barrera entre informació i l'opinió es dilueix.

Ús del disclaimer

La paraula *disclaimer* és un anglicisme que literalment significa «renúncia». En els contractes (per exemple, les condicions d'ús d'una pàgina web), la secció disclaimer és la que indica l'exempció de responsabilitats.

En l'exercici del periodisme digital, el *disclaimer* té un altre significat. És una pràctica ètica que s'usa per alertar el lector de la relació personal o professional que té el redactor amb el tema, amb l'organització, amb l'empresa o amb la persona que apareix citada en l'article. És una altra manera de reconèixer que el periodista té una veu i és una persona; no és un ésser omniscient i superior. L'ús del *disclaimer* forma part de la voluntat de transparència en la informació sobre l'autor, qüestió que s'ha tractat anteriorment en aquests materials.

En el text «¿Por qué los médicos no frenan el auge de las medicinas alternativas?», publicat a Amazings per Shora el 16 de novembre de 2011 trobem diversos exemples d'ús periodístic del disclaimer. En aquest cas, no seria estrictament necessari fer-ho, ja que el pseudònim de cadascun dels redactors que publiquen a Amazings enllaça amb el seu perfil d'autor.

Shora: «Esther Samper es Licenciada en Medicina, Experta Universitaria en Informática Médica y cursa en la actualidad un Máster en Biotecnología Biomédica. Se encuentra en el grupo de Cardiorregeneración y trasplante cardíaco del Hospital La Fe y el Centro de Investigación Príncipe Felipe para el desarrollo de la tesis doctoral. Desde hace 5 años, divulga para todos los públicos temas de biomedicina desde un enfoque científico en blogs propios como Medtempus o en medios de comunicación como la desaparecida Soitu.es».

Així i tot, i tenint en compte que l'article és un crítica a la postura de la professió mèdica en la qüestió de les medicines alternatives, l'autora inclou en l'article diverses referències a la seva tasca professional. L'habitual és fer aquestes acotacions al peu del text. Shora escull fer-ho incloent en el text una postdata:

PD: Probablemente les resulte paradójico que sea una médica la que esté escribiendo esto. Estando dedicada a la ciencia y a la divulgación, yo misma me

pregunto si, de estar ejerciendo, estaría criticando todo esto con tanta libertad o, al contrario, estaría haciendo una piña con aquellos que dicen «Mientras que lo apliquen los médicos, no hay nada que objetar». Me temo que nunca lo sabremos.

La novetat en aquest cas és que també ho fa en el mateix cos de l'article

[...] A lo largo de los años, como divulgadora médica, he tenido contacto repetidas veces con periodistas para entrevistas diversas. Cuando el tema de la entrevista se centraba en criticar alguna medicina alternativa no era raro que me dieran las gracias efusivamente «porque no encontraba ningún médico que quisiera criticarlas».[...]

[...] Me duele decirlo, como médica, pero la realidad es que la formación de los médicos durante la carrera no tiene una vertiente científica, sino enciclopédica. Memorizas millones de datos a lo largo de ella y pocas, muy pocas veces, te explican de dónde vienen esos datos y cómo se ha llegado a ellos a través de estudios científicos. [...]

2. Qui decideix què arriba a ser notícia

Els mitjans tradicionals –diaris, informatius de televisió i ràdio– no solament han funcionat bé fins ara perquè explicaven el que passava, sinó perquè oferien un menú: els redactors escollien uns fets i una o diverses vegades al dia els publicaven. Els mitjans tenien per tant el poder de controlar el flux d'informació –*gatekeeping*– i marcar l'agenda –*agenda setting*–.

El primer canvi va ser petit. Internet solament els va substituir per un algorisme que escollia la informació més tractada o citada: Google News seria l'exemple clàssic. Aquest mètode va començar a retocar-se amb la participació ideològica i d'edició d'humans. Potser el més famós d'aquest grup inicial és *Drudge Report*, un web conservador que fa una cosa molt senzilla: escull unes poques notícies del dia entre nombrosos mitjans diferents i els canvia el titular per fer-lo més provocatiu i atractiu. A continuació fa el mateix amb altres informacions, però amb aquestes ni tan sols es molesta a canviar el titular. Els orígens no són només mitjans, també són blocs.

La selecció i reescriptura de titulars és bàsica per donar-hi més ganxo. *Drudge*, per exemple, escull la conseqüència d'aquesta notícia: «Els republicans al Congrés accepten estendre dos mesos les retallades fiscals». En el seu web el titular es converteix en la conseqüència d'aquesta decisió: «Bones festes: el deute americà és ara de 15.123.841.000.000 dòlars!» És probable que molta gent entri a *Drudge Report* solament per veure el seu enginy o el seu punt de vista en una frase.

Així queda la pàgina de Drudge. Aquesta és la part superior, amb la foto i les notícies destacades:

Aquesta és la part inferior. Només hi ha titulars i l'enllaç. Cada dia té uns dos milions de visites.

La variant liberal més consolidada de *Drudge* és el *The Huffington Post*, les pretensions del qual van més enllà. La idea és similar a la de *Drudge*: escollir i reempaquetar algunes notícies per a un públic progressista. La diferència respecte a *Drudge* és que el *The Huffington Post* procura quedar-se amb la majoria del tràfic. El cos de les seves informacions no és solament l'enllaç, sinó que hi ha fragments reescrits o copiats amb cita de la font. Bastant de polèmica ha envoltat el mitjà perquè es quedava de manera injusta amb visites que en realitat pertanyien a altres mitjans.

Amb el temps, *The Huffington Post* ha ampliat la seva plantilla i ara no solament té editors, sinó redactors que creen contingut per al web. Així és el *Huffington*. La part de dalt s'assembla a la de *Drudge*, però amb més decoració:

A la part de baix segueixen les tres cèlebres columnes de Drudge, però amb unes aspiracions diferents: a l'esquerra, els blocs (tenen centenars de col·laboradors i la majoria no cobra); en el centre, la informació, i a la dreta, el més vist o comentat. *The Huffington Post* uneix la política amb un tipus de cor seriós per reunir més pàgines vistes:

La característica d'aquests dos mitjans nadius digitals és que en el seu origen l'objectiu no era crear continguts, sinó donar un menú del dia informatiu amb un altre punt de vista. Van triomfar i ara tenen recursos per anar més enllà. *The Huffington Post* fa la competència a *The New York Times* en els webs més visitats d'informació.

Aquest mètode d'agregació s'ha estès a tots els camps i ara no solament hi ha agregadors amb algorismes o amb punts de vista ideològics, sinó que cada nínxol informatiu té el seu expert que reuneix les peces diàries o setmanals que mereixen la pena.

Cada matí, per exemple, diversos periodistes americans envien per correu electrònic i publiquen en els seus blocs el que creuen ells que marcarà el dia informatiu en política o economia nacional. El més cèlebre és el *Playbook*, de Mike Allen, de Politico. Reuneix les notícies, els vídeos, les entrevistes de la nit prèvia, els comentaris que marcaran l'agenda aquest dia en un sol missatge

llarg. Per fer-ho més amè hi posa un toc d'esports, i els matrimonis i naixements de la gent vinculada a la política a Washington. Així és un fragment de *Playbook*:

Wonkbook és el mateix, però per a experts en economia i polítiques públiques. Aquesta agregació la fa Ezra Klein, de *The Washington Post*, amb un comentari seu a l'inici i només articles importants sobre assumptes més específics. Podríem posar molts altres exemples.

Hi ha agregadors automàtics segons molts altres criteris: les notícies més comentades –Memeorandum–, els enllaços més compartits, que no són els mateixos que els més vistos –*Buzzfeed*–. *Buzzfeed* ha anunciat que el 2012 contractarà un equip de periodistes per crear contingut per al seu web i fer-lo viral. Han entès bé que les històries ja no depenen de qui les publica, sinó de com siguin de bones. Un bon periodista amb la seva agenda de contactes i hores per davant pot aconseguir punts de lectura com qualsevol peça d'un gran mitjà.

No cal ser un periodista d'un gran mitjà per dedicar-se a agregar avui. Hi ha eines en línia que ho fan de manera senzilla: *Paper.ly* o, millor *Scoop.it* són dos models d'agregadors casolans.

L'última etapa en l'agregació són les xarxes socials, el Twitter sobretot. El Twitter s'ha convertit en una agència de notícies amb participació ciutadana.

Cadascú pot elaborar el seu propi diari amb els comptes que li sembli: una mica de política i esports, una mica de cinema i música, molta opinió.

Tot és aquí i a més es pot participar i aportar el propi. En Twitter la importància d'una novetat no es mesura per la grandària del titular, sinó per les vegades que aquesta mateixa informació arriba per vies i orígens diferents: si en passa alguna de grossa –la mort de Gadafi o de Steve Jobs–, tots en parlen; seria com una portada a cinc columnes. Les repeticions i la qualitat dels comptes que retuitegen una informació donen una idea de la importància d'un fet.

3. El final de la piràmide invertida

El públic, si li interessa, pot saber-ho tot a cada minut, però no la història. Què va passar ahir és una unitat insuficient d'informació. És solament una peça en el trencaclosques de la història. Els mitjans tradicionals intenten pal·liar-ho amb cròniques i reportatges més amplis. Encara que la història respon millor a la pregunta essencial: què passa.

El bombardeig d'informació és constant i seguir l'actualitat requereix esforç: la crisi fiscal europea, les negociacions amb ETA o la revolució egípcia necessiten context. Les informacions que funcionen millor són les històries que tractin d'englobar tots els aspectes d'una informació. Aquestes opcions estan relacionades amb l'exemple del *The Wall Street Journal* que hem posat abans. Els periodistes no poden limitar-se únicament a explicar què va passar ahir. Els discursos han de ser una mica més generals i, sobretot, aportar una anàlisi o guia per entendre millor els fets. És més treball, però té més sentit.

Més enllà del que es pot fer en altres àmbits, el periodisme digital té opcions noves. En informacions que passen al llarg de diverses hores, en lloc de resumir-les en cròniques poden donar-se de seguida amb la narració dels fets segons han ocorregut. Això es pot fer bé amb eines com Storify, Storyful, que es basen en informació que arriba de «tuïts».

En dies importants, grans mitjans com Al-Jazeera o *The Guardian* obren en el seu web pàgines de blocs en directe. Avui aquest tipus de blocs s'han convertit en habituals per narrar actes previstos en directe o partits de futbol. Però poden ser una altra manera d'elaborar la notícia i deixar-la aquí per qui vulgui consultar el procés a l'hora que sigui. Això no impedeix o implica que hagi de fer-se una notícia clàssica al final. Són processos diferents.

En molts casos, la informació es construeix mentre s'esdevé. S'assembla a retransmetre algun esdeveniment per ràdio durant hores i just al final lliurar el resultat ja editat. El format i el tipus d'explicació és diferent. El periodisme tradicional requeria posar el principal al començament. En aquests casos, la prioritat varia i la millor manera d'aclarir el succeït pot ser el procés. La varietat d'eines ho fa més accessible.

És un cas una mica diferent, però així va explicar la primavera àrab Anthony de Rosa, de Reuters. És una altra manera d'explicar històries:

La combinació natural de text introductor, cites del moment per protagonistes, imatges, vídeos. Les opcions són extraordinàries. Això només és el principi de totes les seves possibilitats.

Snowstorm Whacks Colorado

10 likes · 2 shares · 1 comment

On one of the busiest travel days of the year, a large portion of Colorado, including Denver, has been hit with a strong winter storm that has dropped several inches of snow on the state. An icy commute is in store for many people on Thursday morning -- here is more information on the snowstorm.

The Weather Channel

A powerful arctic blast of Colorado has forced the cancellation of several flights on one of the year's busiest travel days. Several...

Weather

10 photos · 100 likes

The snow extended north to Jackson Hole, Wyoming (pictured above):

🌨️ #Denver has now exceeded its seasonal #snow total from all of last season (22.6"), its least snowy season since 1888-1889.

11 hours ago

Jessica Brown

1 photo · 100 likes

A 2011 timeline of protest, revolution and uprising.

Anthony De Rosa

2010-11-29 11:40:01 EST

ARAB SPRING | SAHRAW | EGYPT | GREECE | IRAQ | OCCUPY WALL STREET | PROTESTERS | REVOLUTION | SPRING
TUNISIA | UNITED KINGDOM | YEMEN

To follow how the Arab Spring symbolically began, we must go back to the end of 2010.

Tunisia: December 17th, Mohamed Bouazizi sets himself on fire in Tunisia after repeated harassment from police who confiscated his fruit and vegetable cart, claiming he didn't have a permit. Bouazizi's self-immolation is widely considered the event that help propel the Arab Spring into motion.

Translation of Mohamed Bouazizi's last message on his Facebook Wall:

<http://omarkhlayyem.blogspot.com/2010/12/22/last-message/>

"I'm leaving, mom, I beg your pardon, any blame is useless, I am lost in a path out of my control, pardon me if I disobeyed you, blame our times, don't blame me, I'm leaving forever, I'll not be back, I am fed up crying without tears, blames are useless during these cruel times in this place, I'm tired and I forgot all about the past, I'm leaving while asking myself if my departure will help me forget"

December 24th, a protester named Mohamed Amnari is shot dead in Tunisia.

“ Hundreds took their dismay 2 streets of a number of towns.
Amnari's death has prompted similar marches inThe capital.
is.gd/juv9D

2 years ago

Radii Guerfai

January 2011

Egypt: January 1st, 21 people die in a suspected al-Qaeda attack on a Coptic church in Alexandria.

“ #Egypt At least 21 killed in Alexandria church explosion - An
explosion went off in front of a Coptic Christian church...
it.ly/1aGq7q

2 years ago

Ahram Online

Tunisia: January 2nd, Internet group Anonymous hacks Tunisia's government websites

El directe planificat

El periodisme digital ha creat nous gèneres per satisfer la demanda del públic d'informació en temps real. En ocasions, aquest tipus de servei informatiu es pot planificar per endavant, com és el cas de les cobertures d'esdeveniments en viu.

L'edició digital del diari *Marca*, el digital més popular a Espanya, ha creat un excel·lent mòdul per transmetre «minut a minut» els partits de futbol de la Lliga Espanyola i de la Champions. Un comentarista s'encarrega de narrar (gairebé) en temps real les jugades més destacades del partit. La pàgina inclou també un gràfic amb l'alineació dels dos equips, que es va actualitzant quan hi ha canvis o qualsevol altra circumstància de joc (expulsions, gols, targetes).

Així mateix, hi ha un mòdul de comentaris que permet als usuaris fer preguntes al comentarista, que respon durant els moments previs al partit, la mitja part o les pauses del joc. Quan finalitza el partit, aquest mòdul de retransmissió passa a formar part de la fitxa del partit (amb l'etiqueta «Així ho vivim»), al costat de la crònica, les estadístiques i la resta de peces informatives sobre el partit. Aquest tipus de continguts són un èxit rotund d'audiència.

El llenguatge emprat pels comentaristes és el propi dels locutors esportius, però adaptat a l'escriptura. En els grans partits, el ritme d'actualització dels comentaris és vertiginós. En el Real Madrid-Barça del 10 de novembre de 2011, el redactor va fer més d'una actualització del mòdul per minut, entre comentaris, fotografies i respostes als lectors.

Altres mitjans de comunicació digitals utilitzen eines creades específicament per a retransmissions d'esdeveniments en directe, que permeten la integració d'imatges, vídeos i continguts procedents de les xarxes socials. La més popular és *CoverItLive*.

Un altre tipus de directes planificats són els esdeveniments que organitzen les grans companyies tecnològiques. Els *Keynote* d'Apple, actes en els quals es presenten els nous productes, són seguits per internet per milions de persones d'arreu del món. Els periodistes presents en aquest tipus d'esdeveniments, i fins i tot els editors de blocs tecnològics que els segueixen per internet a través de les transmissions en *streaming*, narren i valoren en temps real les novetats. Els directes del bloc *Applesfera*, on es reuneix una comunitat de fanàtics de la marca de la poma, tenen un gran seguiment a Espanya, encara que són els grans blocs tecnològics nord-americans (*Techcrunch*, *Mashable*, etc.), els que més visites acumulen en aquest tipus d'esdeveniments.

4. Les fonts són demostrables

La novetat de tenir a l'abast diferents formats en la redacció de la informació fa que sigui més possible i, per tant, més necessari per semblar creïble enllaçar a les fonts originals. En molts casos, això porta a enviar el públic al web d'un altre mitjà. Fins ara era estrany citar altres mitjans o fonts no clàssiques. Cal veure-ho com una inversió.

Aquesta és la notícia de la mort de Gadafi en el *The New York Times*. Els rebels van capturar i van matar el dirigent libi en Sirte, el seu lloc de naixement. *El Times* no hi tenia a ningú desplaçat aquell dia. Així construeix aquesta magnífica informació. Si hagués estat un bloc o un mitjà més atrevit hauria enllaçat o mostrat totes les fonts que dóna. Com aquest text era per al diari, no ho fa. Però l'exemple serveix igual. És important fixar-se en les fonts. Per ordre:

Violent end to an era as Qaddafi dies in Libya

MISURATA, Libya — Col. Muammar el-Qaddafi's last moments Thursday were as violent as the uprising that overthrew him.

Un vídeo gravat en un mòbil. El periodista descriu el que veu:

In a cellphone video that went viral on the Internet, the deposed Libyan leader is seen splayed on the hood of a truck and then stumbling amid a frenzied crowd, seemingly begging for mercy. He is next seen on the ground, with fighters grabbing his hair. Blood pours down his head, drenching his golden brown khakis, as the crowd shouts, "God is great!"

Fotografies sense font (d'agència? Del Govern libi una vegada el seu cos era ja a Misurata?)

Colonel Qaddafi's body was shown in later photographs, with bullet holes apparently fired into his head at what forensic experts said was close range, raising the possibility that he was executed by anti-Qaddafi fighters.

Fotografies i vídeos per internet, comparats amb una hipotètica versió oficial:

The official version of events offered by Libya's new leaders — that Colonel Qaddafi was killed in a cross-fire — did not appear to be supported by the photographs and videos that streamed over the Internet all day long, raising questions about the government's control of the militias in a country that has been divided into competing regions and factions.

Ara parla del passat i del futur. No necessiten una font directa per construir aquests dos paràgrafs:

The conflicting accounts about how he was killed seemed to reflect an instability that could trouble Libya long after the euphoria fades about the demise of Colonel Qaddafi, who ruled Libya for nearly 42 years and is the first of the autocrats to be killed in the Arab Spring uprisings.

At the same time, the flood of good news for the former rebels prompted a collective sigh of relief and quieted talk of rivalries, as strangers congratulated one another in the streets.

Un diplomàtic en alguna ciutat d'Europa:

For weeks, as the fight for Surt, Colonel Qaddafi's hometown and final redoubt in the eight-month conflict, reached a bloody climax, NATO forces and Libyan fighters had watched for an attempt by his armed loyalists to flee and seek safety elsewhere. Soon after dawn, they did, leaving urban bunkers in the Mediterranean town and heading west, said a senior Western official in Europe knowledgeable about NATO's operations in Libya.

Aquí comença de nou el relat de la història. Primera font: funcionaris de l'OTAN i el ministre de Defensa francès:

Around 8:30 a.m. local time, a convoy slipped out of a fortified compound in Surt, the scene of one of the civil war's bloodiest and longest battles and a city that was on the verge of falling to Colonel Qaddafi's opponents.

Before the convoy had traveled two miles, NATO officials said, it was set upon by an American Predator drone and a French warplane. With the attack the convoy "was stopped from progressing as it sought to flee Surt but was not destroyed," Defense Minister Gérard Longuet of France said.

Un altre (o el mateix) diplomàtic europeu i l'agència Reuters:

Only two vehicles in the convoy were hit, neither carrying Colonel Qaddafi, a Western official said. But the rest of the convoy was forced to detour and scatter. Anti-Qaddafi fighters rapidly descended on the scene, telling Reuters they saw people fleeing through some nearby woods and gave pursuit.

La cadena Al-Jazeera:

A field leader in Surt, who gave his name to Al Jazeera television as Mohammed al-Laith, said that Colonel Qaddafi fled from a Jeep in the convoy and dived into a large drainage pipe. After a gun battle backed by his guards, he emerged. Mr. Laith told Al Jazeera that the former Libyan leader had a Kalashnikov in one hand, a pistol in the other.

"What's happening?" he quoted him as asking as he came out.

Més Al-Jazeera:

The video on Al Jazeera shows Colonel Qaddafi wounded, but clearly alive. The network quoted a fighter saying that he had begged for help. "Show me mercy!" he was said to have cried. There was little of that, in the video at least.

One fighter is seen pulling his hair, and others beat his limp body. Two fighters interviewed by Al Jazeera said someone had struck his head with a gun butt.

Un rebel de Misurata, ciutat on *The New York Times* sí que tenia periodistes. És probable que parlessin directament amb ell:

Omran Shaaban, 21, a Misurata fighter who claimed to have been the first, along with a friend, to find Colonel Qaddafi, said he was already wounded in the head and chest and bleeding in the drainage pipe and then whisked away to an ambulance. Precisely how he died after that, Mr. Shaaban said, was unclear.

«Segons totes les versions», una manera elegant de dir «segur que va passar això» sense admetre una font. Aquest és el tipus de discurs omniscient que la naturalitat de la xarxa obliga a limitar: cal dir quina versió o enllaçar-la.

By all accounts, he was then taken in an ambulance to Misurata, a coastal town to the west that fought perhaps the most ferocious battle against Colonel Qaddafi's government and whose fighters still celebrate their reputation for martial prowess.

Holly Pickett, una fotògrafa, al Twitter:

Holly Pickett, a freelance photojournalist working in Surt, reported in a Twitter feed that she had seen Colonel Qaddafi's body in an ambulance headed for Misurata, along with 10 fighters inside with him. It was unclear from her posts whether he was dead. "From the side door, I could see a bare chest with bullet wound and a bloody hand. He was wearing gold-colored pants," she said in one post.

Polítics libis en declaracions oficials:

Within an hour of the news of Colonel Qaddafi's death, Libyans were celebrating. "We have been waiting for this moment for a long time," Mahmoud Jibril, the prime minister of the Transitional National Council, the interim government, said. "Muammar Qaddafi is dead." He was speaking at a news conference in Tripoli. Mahmoud Shammam, the council's chief spokesman, called it "the day of real liberation. We were serious about giving him a fair trial. It seems God has some other wish."

At least one of Colonel Qaddafi's feared sons, Muatassim, was also killed on Thursday, Libyan officials said, and there were unconfirmed reports that another, Seif al-Islam, had been captured or wounded.

El Twitter en general, amb cites entre cometes:

The Arab Twittersphere lighted up with gleeful comments, many of them hinting at a similar fate awaiting other Arab dictators who have sought to crush popular uprisings — most notably President Ali Abdullah Saleh of Yemen and President Bashar al-Assad of Syria. One of them, also referring to former President Zine el-Abidine Ben Ali of Tunisia and former President Hosni Mubarak of Egypt, read: “Ben Ali escaped, Mubarak is in jail, Qaddafi was killed. Which fate do you prefer, Ali Abdullah Saleh? You can consult with Bashar.” Another was more direct: “Bashar al-Assad, how do you feel today?”

No videos or photos appeared to show Colonel Qaddafi alive after the ambulance spirited him away from Surt, though there was a debate over who exactly was responsible for his death. NATO never claimed the airstrike killed him, and some officials of the Transitional National Council made clear he died at their own hands.

Un periodista del *The New York Times*:

A reporter accompanying Ali Tarhouni, the interim government’s oil and finance minister, who visited Misurata to view the body, saw Colonel Qaddafi splayed out on a mattress in the reception room of a private home, shirtless, with bullet wounds in the chest and temple and blood on his arms and hair. Three medical officials arrived, presumably to conduct more forensic tests. News agencies quoted a spokesman for the council in Benghazi as saying a doctor had examined Colonel Qaddafi’s corpse in Misurata and found he had been shot in the head and abdomen. The shot to the head was visible in photos that followed.

Aquí reconeixen que aquesta notícia l’han fet amb material ciutadà gravat en mòbils i pujat a internet:

A remarkable feature of the Arab revolts is the degree to which almost every incident is documented, usually by cellphone camera images. They are almost instantly fed to the Internet and satellite channels, or ferried by e-mail.

Al-Jazeera i Youtube, ara ja pel seu nom; abans eren només «vídeos»:

A flurry of images followed Colonel Qaddafi’s death. In one, broadcast by Al Jazeera, his body is half-naked, bleeding on the pavement. Even more dramatic is a video posted on YouTube. Celebrating fighters surround his corpse, which appears to have been washed. Clearly visible is a gunshot wound to his forehead.

El forense de Nova York que sempre ha de consultar el diari en aquests casos:

A forensic pathologist in New York, Dr. Michael Baden, said in observing the photos that there were as many as two bullet wounds and possibly four in Colonel Qaddafi’s head. From what he saw, he believed the shots were fired at fairly close range.

“It looks more like an execution than something that happened during a struggle,” said Dr. Baden, a former New York City medical examiner. “Two pretty identical-looking wounds like that would have been hard to do from a distance.”

Un altre polític libi:

Late into the night, Libyans celebrated Colonel Qaddafi’s death, as did some elsewhere in the Arab world, seeing it as a lesson to autocrats in Yemen and Syria. “It is a historic moment,” said Abdel Hafez Ghoga, a spokesman for the Transitional National Council. “It is the end of tyranny and dictatorship. Qaddafi has met his fate.”

Tancament amb declaracions d'algun polític occidental. Obama en aquest cas:

Western leaders who helped the anti-Qaddafi fighters throughout the conflict also hailed Colonel Qaddafi’s demise.

“We can definitely say that the Qaddafi regime has come to an end,” President Obama said. “The dark shadow of tyranny has been lifted, and with this enormous promise the Libyan people now have a great responsibility to build an inclusive and tolerant and democratic Libya that stands as the ultimate rebuke to Qaddafi’s dictatorship.”

Una opinió que diu just el contrari. No diu com van trobar Louay Hussein (han d'haver parlat amb ell altres vegades):

But occasionally voiced in the Middle East was unease at the violence of the moment, the fact that a bloody revolution ended with yet more bloodshed. “It’s not acceptable to kill a person without trying him,” said Louay Hussein, a Syrian opposition figure in Damascus. “I prefer to see the tyrant behind bars.”

La notícia s’acaba aquí. El detall que ve ara està a l’abast de pocs mitjans al món. Són els que competeixen en la divisió més alta. Per redactar aquesta informació de mil paraules encara no, el diari utilitza vuit periodistes des de cinc ciutats.

Kareem Fahim reported from Misurata and Tripoli, Libya; Anthony Shadid from Beirut, Lebanon; and Rick Gladstone from New York. Reporting was contributed by Denise Grady and J. David Goodman from New York; and Eric Schmitt, Mark Mazzetti and Robert F. Worth from Washington.

Aquesta informació és d’una època de transició. Però *The New York Times* digital ja té la seva secció per donar aquestes informacions amb tot els detalls –vídeos, enllaços, fotografies– venguin del mitjà o del bloc que vinguin. Es diu The Lede, és el live bloc que empra per a últimes notícies:

En aquesta simple informació sobre una marxa de dones en Cairo, el periodista fa servir la primera persona així que comença: «Com informa el meu col·lega David Kirkpatrick», després hi ha diversos vídeos de Youtube –i se cita qui els penja–, i passa a citar informació de *The Atlantic*, un productor de la CNN, un activista que ha penjat alguna cosa en el Twitter i un bloqueaire.

Hem escollit dues informacions del mateix diari per veure les diferències entre paper i digital d'un mitjà. Són petites en les fonts i grans en la manera de donar-les. La combinació d'ambdues serà una part important del periodisme digital del futur.

5. Fer comprensible el més complex: divulgar

Un dels problemes no resolts per al periodisme tradicional, i molt especialment per a la premsa, és la dificultat de fer comprensible al lector la informació complexa. Un cas simptomàtic és el del periodisme científic. Els motius d'aquesta mancança tenen molt a veure amb les limitacions intrínseques del diari: d'una banda, el format de diari en paper no facilita la publicació de textos extensos sobre matèries complexes; d'altra banda, la «dictadura» de l'actualitat desplaça els temes científics a un altre tipus de publicacions, com les revistes especialitzades o els dominicals, sovint dirigides a una audiència no generalista.

Així, el periodisme científic s'ha reclòs en parcel·les allunyades dels focus del públic massiu, com els documentals per a televisió o els programes radiofònics especialitzats. La divulgació científica no ha trobat el seu lloc en els mitjans escrits a l'abast d'una audiència global.

En aquest context, internet s'ha revelat com un canal idoni per a la innovació en termes de redacció periodística relacionada amb la ciència i la tecnologia. Experts en molt diverses disciplines científiques, alliberats dels lligams psicològics i formals que implica escriure per als grans diaris d'informació general, s'han animat a divulgar el seu coneixement a través de la xarxa. De la mateixa manera, els periodistes especialitzats en aquest tipus de matèries han creat espais –ja siguin blocs en les edicions digitals dels seus mitjans o pàgines personals– que els permeten escriure amb regularitat sobre ciència.

L'objectiu és escriure clar; el mètode és ser rigorós i amè

Un dels mitjans recentment creats que millor exemplifica les noves tendències en redacció científica és Amazings, un format híbrid que se situa entre el bloc i la revista científica. Així defineixen el mitjà els seus impulsors:

Video of Egyptian Women's March in Cairo

By ROBERT MACKAY

As my colleague David Kilgpatrick reports, "Thousands of women marched through downtown Cairo on Tuesday evening to call for the end of military rule in an extraordinary expression of anger over images of soldiers beating, stripping and kicking a female demonstrator on the pavement of Tahrir Square."

Omar Kamel, an activist and blogger, posted this video of the march on YouTube.

Video of Tuesday's march in Cairo by thousands of Egyptian women.

Another video report on the march, by the filmmakers' collective *Mosreen*, showed that many of the women held up images of the shocking act of brutality on Saturday that galvanized the marchers: soldiers beating and kicking a prone female protester, whose black abaya was pulled back to reveal her blue bra.

Increasing video and photography of the attack on the woman who was stripped on Saturday show that another woman, who was wearing a red coat, attempted to come to her aid but ended up getting surrounded by soldiers herself.

Amazings és una plataforma de divulgació científica, creada per aglutinar esforços i portar la ciència a un públic més ampli, amb rigor i de forma amena, dins i fora d'internet. [...] No som un mitjà ni una revista en el sentit clàssic, ni tan sols un altre bloc. El més interessant, sempre ho dic, és la unió d'esforços de gent interessada a millorar la forma d'explicar la ciència.

La principal i irrenunciable característica de la manera de redactar continguts a Amazings és la claredat. La següent llista d'exemples, extrets de textos que tracten qüestions complexes com la crisi volcànica de l'illa de Hierro o temes subjectes a friccions comercials entre els mitjans i els seus anunciants, serveix per presentar els recursos estilístics que utilitzen per aconseguir escriure clar sobre qüestions complexes:

Com explicar una alerta per risc volcànic

El divendres 23 de setembre de 2011, el Govern de Canàries va establir a l'illa d'El Hierro el «semàfor groc», una situació de preemergència per risc volcànic. La mesura es va determinar com a conseqüència de les variacions del fenomen sísmic volcànic que s'estava produint a l'illa des de juliol. En els últims dies de setembre es van registrar a l'illa multitud de petits sismes en l'oceà, que posteriorment es van convertir en tremolors de terra. Aquest tipus de fenòmens es poden interpretar com la fase prèvia a una erupció volcànica, alguna cosa que no succeeix a l'illa des de 1793.

A partir del dilluns 26 de setembre i fins a mitjan novembre, els grans mitjans de comunicació pararan esment prioritari als esdeveniments d'El Hierro. Els pics d'interès mediàtic coincideixen amb el moviment sísmic de 4,3 graus que pateix El Hierro el dia 9 d'octubre i la segona evacuació dels habitants de la Restinga, el 5 de novembre, després d'observar-se columnes de vapor amb cendra a l'extrem sud de l'illa.

Per efectuar la comparació entre l'estil de redacció d'Amazings i el dels mitjans de comunicació tradicionals s'han seleccionat quatre peces periodístiques publicades entre el 2 i el 13 de novembre. Totes tenen en comú la finalitat de resumir i contextualitzar la situació a El Hierro:

La Vanguardia.com publica el 2 de novembre «El Hierro, cronología de un volcán en erupción», una notícia que consta d'una breu introducció de dos paràgrafs i una extensa llista dels esdeveniments des del 26 de setembre. Tots inclouen enllaços a continguts propis del diari digital.

El País.com publica el 10 de novembre «El volcán de El Hierro cumple un mes». En aquest cas, el paràgraf introductori va seguir d'un resum sobre «el que

se sap i el que no se sap» classificat per temes d'interès: situació actual, efecte en la població, infraestructures, danys personals, danys econòmics, intensitat del fenomen, emissions del volcà, gasos, apareixerà un volcà? i durada del procés.

El Mundo.es publica el 13 de novembre «Quién es quién en la crisis sísmico volcánica de El Hierro». També és una peça de situació, però en aquest cas dels «organismes polítics, científics i militars» que tenen protagonisme en la crisi volcànica: missió del Ramon Margalef, les autoritats canàries, científics, IGN, la població i la presència militar.

Els tres resums publicats per les edicions digitals dels grans mitjans compleixen la funció de situar el lector, però no expliquen quins factors han incidit en la crisi ni efectuen prospeccions sobre el que pot ocórrer d'ara endavant.

En canvi, la descripció de la cronologia dels esdeveniments que fa el text «Los geólogos responden: ¿Qué está pasando en El Hierro?», publicat a *Amazings* l'11 de setembre, se centra a explicar els esdeveniments des d'un punt de vista científic: què va ocórrer, quin significat té l'alerta i quines són les possibles conseqüències del que ha passat fins al moment.

[...] el pasado 17 de Julio comenzó a producirse un aumento anómalo en el número de terremotos, que llegaron a alcanzar la magnitud de 4.4. A pesar de esta actividad continua, no es hasta el 23 de Septiembre cuando el Gobierno de Canarias eleva la alerta sismo-volcánica [...] El 10 de Octubre a aproximadamente las 4:20 (UTC) comienza a registrarse en las distintas estaciones de la isla la señal del tremor volcánico, que consiste en la liberación de energía sísmica de larga duración y que suele preceder a las erupciones volcánicas. [...] El contenido en sílice de las rocas volcánicas nos indica el grado de explosividad de los eventos volcánicos, ya que cuanto mayor es el contenido en sílice de los magmas, su temperatura es menor y su viscosidad mucho más alta, pudiendo provocar taponamientos en la salida del magma y causando explosiones.

El text d'*Amazings* marca distàncies des del titular: Los geólogos responden: ¿Qué está pasando en El Hierro? S'intueix que la finalitat no és solament situar el lector, sinó oferir-li respostes. En conseqüència, l'autor no es limita a enumerar fets. També efectua valoracions, fins i tot implícitament (*el Govern va trigar massa a elevar l'alerta*), defineix termes que considera importants per entendre el procés (*tremolor volcànica*) i explica quin tipus de fenòmens incideixen en les erupcions volcàniques (*el contingut en sílice de les roques*).

Encara que l'autor també resumeix els esdeveniments, el seu punt de partida és molt diferent al dels redactors dels mitjans generalistes. No s'esplai a explicar com ha afectat la situació la població ni quins són els organismes implicats. Se centra a aclarir què ha passat i per què ha passat. El text comença precisament amb un diagnòstic del tractament que els mitjans han efectuat de l'assumpte:

[...] algunos de los peores problemas a los que nos hemos tenido que enfrentar durante el actual desarrollo de la crisis es cómo se ha dado la información, tanto por parte de los científicos (que al final acabaron cediendo y liberando más datos) como por la prensa, que ha hecho muy mal trabajo informando de posibles terribles eventos que podían suceder por haber comprendido mal la terminología científica. Y por si aún era poco, el fuego cruzado y las acusaciones entre científicos de distintas entidades han ido enturbiando un poco más el asunto.

L'autor utilitza la segona persona per assumir el punt de vista del lector. En esmentar els «problemas a los que nos hemos tenido que enfrentar» es refereix a les dificultats amb què els lectors han topat en els mitjans per entendre què estava passant a El Hierro. Són problemes derivats de la falta de claredat a l'hora d'explicar fenòmens complexos. En aquest cas, l'evolució dels processos sísmics i volcànics.

D'altra banda, mentre que els textos dels diaris tradicionals estan signats per un redactor (o en genèric, per la «redacció»), qui escriu a Amazings és un «geòleg». Els editors de la pàgina presenten l'autor amb una nota situada al peu de text que aclareix qui és, què fa i qui li ha donat suport en l'elaboració del text:

Este artículo nos lo envía Nahum Méndez Chazarra, “Geólogo de vocación y apasionado de la divulgación científica por convicción, dedico mis ratos libres a hacer accesibles las Ciencias de la Tierra al público en general a través de mi blog, “Un geólogo en apuros” y mediante Twitter (@nchazarra). Además hay que agradecer también la colaboración de Casto Laborda López en la elaboración de este artículo.

Les dades com a context

En la comunitat científica, les dades, les estadístiques i els documents oficials són referències fonamentals per contextualitzar un discurs divulgatiu. Per al geòleg que escriu sobre El Hierro, el principal és posar en perspectiva el lector donant-li dades històriques, geològiques i geogràfiques.

[...] A modo de breve contexto geológico, daré un par de detalles sobre la isla para ir poniéndola en situación: Es la más joven del archipiélago Canario, con una edad aproximada de 1.2 millones de años. Su cota más alta está en torno a los 1.500 metros de altitud, aunque crece desde aproximadamente los 3.000 metros de profundidad sobre el lecho oceánico. La forma de la isla nos hace intuir que su forma ha sido esculpida por grandes deslizamientos, sobretudo la cara noroeste (un gigantesco deslizamiento producido hace 130.000 años) y en la cara sureste, algo muy típico de islas volcánicas, donde la inestabilidad gravitatoria de las laderas y la actividad sísmica y volcánica pueden desencadenar estos fenómenos. La última erupción documentada con total fiabilidad fue hace 2.500 años, aunque en 1793 una crisis sísmica apunta a la posibilidad de una erupción. Sobre su superficie más de 500 volcanes dibujan un paisaje único.

Finalment, avaluarà el risc de la situació sobre la base de les dades de què disposa:

[...] Aunque estos resultados parezcan presagiar un escenario terrible, es muy posible que estas primeras rocas que aparecieron flotando junto con los primeros burbujeos procediesen de la mezcla de los magmas más diferenciados de la antigua cámara magmática con los nuevos que iban ascendiendo desde una fuente mantélica, [...] y no que toda la erupción tenga esta composición (sería difícil puesto que el magma parece proceder del manto, los magmas mantélicos tienen muy bajo contenido en sílice). [...] ¿Cuál es el próximo paso en la evolución de este fenómeno? Realmente no lo sabemos. Aventurarse en su dinámica futura ahora mismo es bastante difícil. Hoy, día 9 de noviembre, la señal del temblor ha disminuido, pero parece que el número e intensidad de los sismos sigue una tendencia parecida a la de días anteriores. En estos casos lo mejor es siempre esperar a informaciones oficiales [...] y no dejarse llevar por la inmensa cantidad de información que publica la prensa y los foros, puesto que muchas veces solo sirven de mero amplificador de rumores que contribuyen a crear más pánico y confusión entre la población.

L'expert conclou que no hi ha suficients dades per efectuar una prospecció. I encara que la podria avaluar les possibilitats futures basades en els indicis i en el seu coneixement del tema, no ho fa per no «crear més pànic i confusió entre la població».

En un altre text d'Amazings, «Sin conservantes ni colorantes... ¿por qué no?» l'autor sosté els seus judicis sobre la base dels resultats d'una enquesta. La tesi de l'article és que la indústria alimentària permet l'ús de determinats eslògans publicitaris basats en pors injustificades i no en realitats demostrades científicament amb l'única finalitat de confondre deliberadament el consumidor. En els primers paràgrafs del text presenta la seva teoria i l'argumenta amb les dades extretes d'un sondeig que cita i descriu (mostra, lloc de realització i resultats) en els paràgrafs posteriors:

[...] Independientemente de los ingredientes que estén presentes en el producto final, debemos todos estar de acuerdo en que la idea que se intenta transmitir al consumidor con el slogan «Sin colorantes ni conservantes» es que, en el caso de llevarlos, el producto tendría algún riesgo sobre la salud humana... y eso no solamente no es cierto sino que debería estar absolutamente prohibido, al igual que ocurre en muchos países como es el caso de EEUU donde etiquetar un producto como «Libre de transgénicos» no está permitido porque no se ha demostrado que su presencia pueda acarrear ningún problema sobre la salud.

Para argumentar esta teoría, hace unos días realicé una encuesta en la puerta de diferentes establecimientos a más de 100 personas en la que les preguntaba acerca del efecto que en ellos produce el hecho de ver en una etiqueta el ver la frase «Sin colorantes ni conservantes».

Los resultados, aunque esperados, fueron preocupantes. El 85% de los encuestados entienden que un producto que no lleve este tipo de aditivos presenta mayor seguridad alimentaria que aquel en cuya etiqueta aparezcan las palabras conservantes, colorantes, etc. y, si además le añadimos el término “Solo natural”, los encuestados piensan que no solamente es más fiable sino también más nutritivo... sin comentarios.

La interrogació argumentativa

Els tres textos d'Amazings als quals hem fet referència fins ara («Los geólogos responden: “Qué está pasando en El Hierro?”»; «Sin conservantes ni colorantes... ¿por qué no?»; «Por qué los médicos no frenan el auge de las medicinas alternativas?»») tenen una característica estilística comuna: l'ús de la interrogació en el titular.

La utilització d'aquest recurs està directament relacionada amb l'objectiu prioritari dels continguts que es publiquen en el mitjà: divulgar. Es tracta d'una mena d'interacció comunicativa pròpia de l'oratòria. De fet, aquesta pràctica s'ha imposat com a norma habitual en determinats àmbits, com les xerrades motivacionals o els discursos polítics. La finalitat és persuadir el públic de la solidesa dels arguments que s'exposen.

Quan els autors encapçalen els seus articles amb una interrogació assumeixen implícitament la posició del lector. La intenció és suggerir que respecte al tema que es tracta, la pregunta que cal fer-se és la que es planteja en el titular. I, en últim terme, respondre-la amb arguments: el geòleg entén que els mitjans no s'estan explicant ben el que succeeix a El Hierro; el doctor en química vol aclarir quins interessos hi ha darrere dels missatges subliminals que la indústria alimentària inclou en alguns productes per influir en la percepció que en tenen els consumidors; la metgessa explica, sobre la base de la seva experiència personal, per què els professionals de la medicina no denuncien les pràctiques fraudulentades d'alguns dels seus col·legues.

L'ús d'interrogacions argumentatives –i també d'interrogacions retòriques–, no es limita als titulars (encara que utilitzar-les en un titular n'enforteix la funció). Les trobem també en els textos:

En «¿Qué está pasando en El Hierro?»:

[...] Pero, ¿cuál es el próximo paso a esperar en la evolución de este fenómeno?. Realmente no lo sabemos. Aventurarse en su dinámica futura ahora mismo es bastante difícil.

En «Sin conservantes ni colorantes... ¿por qué no?»:

[...] ¿Pero dónde está el riesgo del consumo de aditivos para que la población huya de ellos despavoridamente? En ningún sitio. Es necesario recordar que en

España, al igual que en todos los países de la Unión Europea, para que un aditivo pueda ser utilizado en la elaboración de un producto alimenticio, debe haber sido evaluado toxicológicamente y sometido a exigentes ensayos que demuestren su inocuidad, incluyendo en caso de que fuera necesario el posible establecimiento de una ingesta diaria admisible y teniendo en cuenta a los grupos de consumidores más vulnerables.

En «¿Por qué los médicos no frenan el auge de las medicinas alternativas?»:

[...] Tomando y adaptando la célebre expresión del político y filósofo Edmund Burke “para que las medicinas alternativas triunfen, basta con que los buenos médicos no hagan nada”. ¿Por qué los médicos, lejos de criticar y rechazar a las medicinas alternativas, las acogen en su regazo? ¿Por qué incumplen los principios éticos más básicos de la medicina? [...]

[...] ¿Qué diferencia habrá con respecto a lo anterior cuando al médico en formación o ya formado, le coman la oreja con la homeopatía y le “enseñen” que “El medicamento homeopático Fraudulín cura fenomenalmente la enfermedad “Potatón”? Ninguna, el sistema de enseñanza es exactamente idéntico. Una enseñanza extensa de hechos sin ninguna visión crítica de dónde vienen. [...]

Interrogacions retòriques

En «¿Por qué los médicos no frenan el auge de las medicinas alternativas?»:

[...] 1. Corporativismo. ¿Cómo va a criticar abiertamente una organización médica oficial una medicina alternativa si entre sus filas y secciones, incluso entre sus puestos más altos, se encuentran médicos practicantes de ella? ¿Cómo va a criticar un médico públicamente la medicina alternativa, cuando entre sus colegas puede haber uno que la practique y con la que pueda entrar en conflicto?

En «Sin conservantes ni colorantes... ¿por qué no?»:

[...] ¿Seguimos pensando que la industria alimentaria», «100% natural» o similares que utilizan el binomio juego salud/riesgo para confundir al consumidor?

En el cas del debat polític, aquesta pràctica es considera mancada d'ètica. Alguns portaveus la utilitzen en els seus discursos per respondre les preguntes que a ells els interessa plantejar-se i fugir d'aquelles que preocupen els partits opositors o els mateixos ciutadans. Sens dubte és moralment reprovable fer ús d'aquest recurs si es combina, per exemple, amb mesures com la instauració de rodes de premsa sense preguntes.

La seva utilització en mitjans amb finalitats divulgatives, en canvi, no hauria de suscitar aquest malestar. En determinar quines preguntes són les proce-

dents l'autor dóna per descomptat quines qüestions esperen resoldre els seus lectors. En cas de conflictes d'interessos, el lector sempre pot consultar el perfil de l'autor, recórrer al *disclaimer* o fer ús del mòdul de comentaris per resoldre els seus dubtes.

Instruir sobre la crisi des d'una visió domèstica

La crisi financera global ha propiciat un altre fenomen periodístic que ha tingut a internet el seu espai de desenvolupament natural: l'auge dels mitjans digitals dirigits a informar del crac financer des d'un punt de vista divulgatiu i enfocat a l'economia domèstica.

Un cas paradigmàtic de l'èxit d'aquest tipus d'iniciatives és el de Leopoldo Abadía. Abadía és un veterà economista que va exercir de professor a l'IESE de la Universitat de Navarra durant trenta-cinc anys, on va impartir l'assignatura de Política d'empresa. El seu fulgurant ascens a l'escena mediàtica va coincidir amb la gènesi de l'actual crisi financera. Al setembre de 2008, poc després que el banc d'inversió estatunidenc Lehman Brothers es declarés en fallida després de 158 anys d'activitat, iniciant el procés de depressió econòmica global que ha desembocat en l'actual situació, Abadía va publicar en el seu lloc web un article titulat «La crisis Ninja» que va rebre milers de visites en unes poques setmanes. Arran de l'èxit va publicar un llibre titulat *La crisis Ninja y otros misterios de la economía actual*, en què explicava els detalls de la crisi de les hipoteques subprime des d'un llenguatge col·loquial i pla.

El bloc d'Abadía, construït amb el sistema gratuït Blogger, gestor de blocs propietat de Google, ha rebut des de llavors més de quatre milions de visites. El llibre va per la seva 24.a edició, amb més de 170.000 exemplars venuts. Arran de l'èxit l'economista va anar a la televisió (es va convertir en un col·laborador habitual del *late night* «Buenafuente» i va abandonar la docència per dedicar-se completament a la seva faceta d'escriptor i conferenciant.

Des de llavors, altres blocs han seguit el «model Abadía»: explicar la crisi, dia a dia, des de la perspectiva del ciutadà que la pateix però no entén els detalls tècnics de la situació. Aquest és un altre nínxol que han deixat descobert els mitjans de comunicació de massa, i hi ha qui ha ocupat aquest lloc a través de la xarxa. Per exemple, el Blog Salmón, un weblog col·lectiu dedicat a l'economia, les finances i el món de l'empresa, sense oblidar l'economia domèstica. Aquest mitjà ha estat des del primer dia fidel al seu objectiu d'informar sobre l'actualitat econòmica amb la particular visió i l'estil desenfadat dels seus joves editors. Un bloc excel·lent que ha nedat a contra corrent. Un fresc i àgil salmó.

Gairebé qualsevol post del bloc exemplifica la claredat i frescor de les seves exposicions, amb un llenguatge que fuig dels tecnicismes per complir el seu objectiu prioritari: que el lector profà –ni tan sols interessat– en qüestions econòmiques trobi respostes als dubtes i problemes que li planteja la crisi. Curt, directe i al gra:

El repago sanitario catalán es una excelente idea

[...] La pasada semana, el Conseller de Sanidad de la Generalitat catalana la lió parda. En un acto celebrado en Esade planteo la posibilidad de exigir, a partir de un determinado nivel de renta, la contratación de una póliza privada sanitaria. Su departamento, ante el revuelo formado, tuvo que salir al quite de inmediato, sosteniendo que no era una opción que estuviesen manejando, que era una reflexión, que si el mundo de las ideas, etc. Y, sin embargo, a mi el repago sanitario catalán me parece una excelente idea. De las mejores que han tenido estos chicos de CiU.

En el post que dedicamos al tema de las distintas alternativas que se barajaban en relación con el modelo sanitario ya hablábamos de repago en vez de copago. Frente al miedo de algunos de que gente que contribuye poco o nada al sistema sanitario por primera vez lo hiciese, nos encontramos con que esto va de que sigan pagando los mismos, los paganinis habituales de clase media. Alguno se preguntará por la parte positiva del modelo propuesto.

Fácil, y me voy a poner un tanto marxista a la hora de exponerlo. La adopción de este tipo de modelos, similar a algunos que ya se vienen aplicando en la educación pública, contribuye a poner de manifiesto las contradicciones del sistema, a hacerlo intolerable para aquellos que están llamados a sostenerlo con sus euros y a defenderlo con sus votos (como mínimo). En definitiva, potencia la desafección popular, la deslegitimación del Estado del Bienestar (sic). Y eso es una gran noticia en el medio plazo para los que no comulgamos con el mismo.

La pena es que no creo que se lleva a cabo precisamente por ello. Preferirán formulas más soterradas, menos explícitas, para seguir drenando fiscalmente a los contribuyentes, a la par que discriminándolos a la hora del acceso efectivo a los servicios públicos que sufragan. En definitiva, una agonía más lenta y más dolorosa, pero que inexorablemente acabará del mismo modo. Eso sí, durante la misma los beneficiarios directos e indirectos del status quo se seguirán aprovechando de la situación. Que les quiten lo bailado. Y lo percibido.

Característiques de la redacció divulgativa

La divulgació, ja des de l'època dels sofistes, és un concepte que s'adiu més amb la tradició oral que amb l'escripta. Tal vegada els assajos són un gènere que permet la propagació del coneixement a través de la paraula escrita, però ni el mitjà digital ni el gènere periodístic són propicis per a les reflexions extenses.

A internet, els transmissors de coneixement han adaptat el seu discurs escrit a la normes que regeixen la conversa social. Això els ha facilitat la seva

tasca divulgativa. Un tret característic de la redacció en el mòdul de comentaris dels llocs informatius és que adopta moltes de les pràctiques habituals en l'escriptura pròpia de les xarxes socials, i especialment de la xarxa de *microblogging* Twitter.

Aquest canal, per la seva limitació de 140 caràcters, ha propiciat un llenguatge específic, que si bé no compleix l'ortodòxia sintàctica i gramatical, aporta altres valors: dota la redacció d'una gran càrrega d'oralitat, influeix en l'estètica de l'escriptura i, en definitiva, dóna als qui es comuniquen a través d'aquests entorns l'oportunitat de diferenciar-se dels col·lectius socials, culturals i professionals que fins a poc marcaven les pautes i els ritmes de la informació.

6. Els lectors com a font d'informació

Internet ha rebaixat els requisits per fer periodisme. L'única diferència ara entre un periodista i qui no ho és ja no és un títol universitari ni treballar en un mitjà, sinó com s'informa.

Les fonts són aquí fora. Els periodistes –o els que volen dedicar-se al periodisme– poden optar per seguir refugiats a les redaccions i en la informació de sempre o intentar trobar-ne de noves. Ser accessible a internet i a les xarxes socials facilita el contacte amb la gent. Hi ha moltes maneres de ser accessible.

Ben Smith, ex de Politico i ara en BuzzFeed, té el seu correu electrònic, el seu xat i altres dades en la seva biografia pública del Twitter i en el seu bloc: Email me at bsmith@politico.com, AIM benobserver, gchat benpolitico. Per descomptat que no és l'únic.

A molts pot semblar-los una intromissió en la intimitat, però així Smith ha aconseguit exclusives –perquè és el periodista al qual es pot arribar amb més facilitat que a uns altres–. Un exemple és aquest correu que va rebre durant la campanya presidencial de 2008: «Acabo de tenir una experiència molt rara en un míting d'Obama i crec que aquest tipus d'informació pot interessar-te perquè llegeixo el teu bloc».

El jove que escrivia havia anat al míting amb una amiga musulmana amb vel. Quan van veure uns joves, els organitzadors els van demanar que es possessin darrere d'Obama, perquè sortissin en el pla de les teles. Però quan es van adonar que hi anava una noia amb vel, els van dir que no. Ben Smith ho va publicar i al cap d'uns dies Obama trucava als nois per disculpar-se. Una gran exclusiva per a Ben Smith i una notícia que d'una altra manera no hauria passat de carta al director. El jove podria haver-ho escrit en el seu bloc, però la credibilitat no és la mateixa. Aquesta és una de les diferències dels periodistes avui.

Hi ha altres maneres de fer col·laborar el públic, que en part ha deixat de ser-ho per convertir-se en una cosa així com possible col·laborador. Les xarxes socials és on la interacció és més comuna. Cada vegada més, comptes públics de Twitter o Facebook de periodistes o mitjans demanen informació, verificació o noves fonts a través de les xarxes socials.

El gener de 2009, pocs mesos després que els joves iranians demostrassin a tothom que les xarxes socials, i Twitter en particular, s'havien convertit en una font d'informació fonamental, un altre esdeveniment va venir a confirmar-ho definitivament. Un Airbus 320 d'US Airways que s'havia enlairat a l'aeroport de La Guardia (Nova York) amb 155 passatgers a bord, va xocar poc després de l'enlairament amb un esbart d'oqueus, cosa que va provocar que fallessin els motors de l'aparell. El pilot va aconseguir amagar miraculosament en el riu Hudson. Les primeres informacions i la fotografia que van mostrar en les seves capçaleres els informatius de tothom es van filtrar a través de Twitter.

En l'era de les xarxes socials, els lectors han deixat de ser subjectes passius del procés informatiu. Són fonts d'informació, analistes de notícies i fins i tot supervisors de la tasca dels periodistes. A internet és relativament fàcil verificar i contrastar la informació. D'altra banda, els canals d'interacció entre periodistes i lectors són múltiples i immediats. Així les coses, és més important que mai per als periodistes exercir la seva tasca amb rigor. El perill de quedar en evidència és latent.

La comunitat de lectors com a font de dades

La gran majoria dels mitjans digitals aposten per tenir contacte directe amb el seu públic a través dels mòduls de comentaris. En molts casos, el periodista interactua personalment amb els lectors que fan comentaris sobre la notícia. Això ocorre especialment en el cas dels mitjans natius digitals, com lainformacion.com o Periodismo Humano.

Mario (Lector 1): 10% de paro: ¿de dónde has sacado esto? en el último dato del INEM la tasa de paro está en el 15,4%? En fin, sólo te has equivocado la mitad...

Juan Luis Sánchez (periodista, redactor de la noticia): Hola Mario, según el anuario económico de La Caixa en 2011, la población activa de Carboneras es de 7.964 personas. Las 579 personas que, según los datos recomendados por el Ayuntamiento de Carboneras, suponen menos del 10%. Si tienes referencia exacta en el INEM que confirme el 15,4% del que hablas, te agradeceríamos que nos lo hicieras llegar en un comentario. En cualquier caso, ese 15% es la mitad del paro registrado en Andalucía (rozando el 30%), con lo que en esencia el dato seguiría teniendo su función. Gracias por tu aportación.

Rocío Muñoz (Lectora 2): Juanlu, las historias contadas por ti vibran.

Juan Luis Sánchez: Eso va a ser porque las escribo usando el móvil...:) Gracias, compañera.

En el cas dels mitjans tradicionals i les empreses, el més comú és crear intermediaris entre els seus redactors i els lectors. En el cas de la premsa digital, a través de la figura del moderador de comentaris; a les empreses, i també en alguns mitjans, a través del denominat community manager, encara que aquesta figura s'associa preferentment a la interacció a través de les xarxes socials.

La conversa amb els lectors, part del procés informatiu

Una característica comuna a tots els col·laboradors d'Amazings es que la tasca del redactor no finalitza en el moment que publica l'article. Ben al contrari. És llavors quan els experts exerceixen amb més èmfasi la funció de divulgadors a través dels comentaris.

El text de Nahúm Méndez sobre El Hierro es publica a les 11:34 del dia 11 de novembre. Deu minuts després, un primer lector fa un comentari poc rellevant, que així i tot és contestat un minut després pel redactor. La immediatesa en el contacte amb els lectors anima la participació. Així, durant tot el dia, el mòdul de comentaris es converteix en poc menys que un consultori tècnic, la qual cosa constitueix una pràctica periodística que incideix en la voluntat d'oferir la informació com a servei:

Lector 1: Solo una puntualización, el factor principal que controla la explosividad es el contenido en gases. Por ejemplo las lavas fonolíticas del Teide evidencian “la tranquilidad” de la erupción por el bajo contenido en gases. Otros ejemplos como el volcanismo hidromagmático a partir de magma basáltico puede ser bastante explosivo por la generación de vapor de agua. Un saludo

Nahúm Méndez: Por supuesto, el gas es un factor importantísimo, y sobre todo si hablamos de erupciones de estilo freáticas y freatomagmáticas, pero aquí nos hemos centrado en la composición del magma y su viscosidad porque la prensa ya estaba hablando de nubes piroclásticas, que son más típicas de otro tipo de vulcanismo, y de ahí que hayamos preferido aclarar así el punto, pero gracias por la anotación.

Lector 2: Una pregunta: el cono volcánico que se ha generado, ¿a cuánta profundidad se encuentra con respecto al nivel del mar?

Nahúm Méndez: Los datos de batimetría dicen que aproximadamente a 200 metros de profundidad, pero esto puede haber cambiado desde que los tomó Ramón Margalef, así que tenemos que esperar a las nuevas medidas para estar más seguros.

7. La novetat i els usos de les xarxes socials

Twitter per a periodistes

Els periodistes no som a tot arreu. La nostra manera de saber què ha passat és preguntar-ho a qui ho ha vist: si dues persones o més expliquen el mateix, és probable que sigui veritat. Ara, gràcies als mòbils, sovint sol haver-hi vídeos que proven un atac o un accident. Twitter és dels primers llocs on aquesta informació es difon. Encara que no sempre es pot confirmar.

Andrew Carvin, de l'americana National Public Radio, s'ha fet famós amb les revoltes àrabs i el seu compte de Twitter perquè al costat dels seus seguidors es dedica a contrastar informacions o a demanar més dades a qui dóna alguna cosa nou en un tuit; per exemple, així: «@andycarvin: ¿Confirmado? RT @lilianwagdy: Según el periódico El Ahram, @ZahiHawass ha sido sentenciado a un año de cárcel y destituido de sus cargos». És la manera més senzilla i directe. Carvin, de la National Public Radio americana, té milers de seguidors a tot el món. Potser n'hi ha algun que en sap una mica més. És una mena de saviesa de masses.

Hi ha més maneres de confiar en una font, la més tradicional: posar-la a prova. A la tercera vegada que algú diu alguna cosa que després es confirma, es podrà començar a prendre seriosament el que digui aquesta font. No sempre funciona. Mai s'ha de perdre l'atenció. A part de les fonts no oficials, hi ha les oficials –polítics o institucions–, que ara sovint tuitegen les seves activitats o declaracions al mateix moment que les envien a periodistes acreditats. Twitter s'ha convertit en una espècie d'agència d'informació de tota mena.

A més, és immediat. Passa alguna cosa i circula abans que arribi als mitjans: un terratrèmol, avions que sobrevolen una ciutat, una explosió. També periodistes de grans mitjans tuitegen de vegades detalls de notícies abans d'escriure'ls en un text. Les agències tenen a més flaixos especials per a Twitter. Pel camí que sigui, les notícies arriben abans a Twitter que als webs dels mitjans.

Twitter pot ser una font de contactes i no per usar solament el que publiquin en Twitter, sinó per contactar-hi i parlar-hi. Al Twitter hi ha periodistes que tracten d'arribar a fonts. Un bon exemple és potser aquest de Leila Fadel, corresponsal del *The Washington Post* al Caire: «Miro de cobrir Síria des de fora del país. Per favor contacta amb mi amb relats de testimoniatges a Síria en leilafadel@gmail.com». Twitter és solament una font més. El telèfon o el contacte personal poden ser millors i complements necessaris. Però l'extensió i varietat de fonts que suposa Twitter no poden menysprear-se.

Twitter no serveix als periodistes només per recopilar informació. També per difondre-la; el seu ús és semblant al del *live-blogging* o a les retransmissions esportives escrites. Però té avantatges.

Sobretot, que la conversa és bona per a tots. Aquest és l'avantatge que fa especial Twitter. Per als periodistes, els seguidors són una altra font d'informació. Les seves aportacions sumen, com ocorre en el cas d'Andrew Carvin. Per als seguidors, Twitter ofereix l'avantatge de poder fer consultes o resoldre dubtes. És molt més àgil que qualsevol altre mitjà. També les seves opinions serveixen per formar comunitat.

No tot són avantatges. En Twitter sorgeixen sovint dos dels grans adversaris del periodisme: l'opinió barata i les mentides.

Twitter es presta a comentar les notícies. En periodisme esportiu potser és necessari, però en política és inútil i perjudicial. És un ús de Twitter lògic i legítim, però no és periodisme. Ja ha sortit abans: hi ha anàlisi argumentada i hi ha opinió sense fonament. El primer, sí; el segon, no.

No cal fiar-se mai d'una sola font. Encara així, és molt fàcil colar detalls. Això, per exemple: «@todosconisrael: Muere el chico israelí herido por un misil palestino que alcanzó un microbús lleno de estudiantes». La primera part és veritat, però en el bus hi anaven solament el conductor i l'estudiant que acaba de morir. Els ciutadans o institucions poden provocar aquestes confusions perquè afavoreixen els seus interessos. Els periodistes han de reduir aquests rumors.

Finalment al Twitter l'estil és important. Els tuits són millors sense abreviatures, sense sigles, sense retallades. També són millors sense enllaços: un tuit és més un teletip únic que un titular, amb el seu text a sota. Si hi ha links, que donin valor de debò.

A més de periodista, sóc persona: Facebook

Facebook permet als periodistes donar una visió més humana i personal de l'article que acaben de publicar. O fer un comentari per compartir-lo amb els seus lectors. Un dels periodistes que més utilitza els recursos de les xarxes socials per aconseguir més ressò és Nicholas Kristof.

En el seu compte de Facebook els comentaris solen ser així: «Un truc: quan us detinguin els antidisturbis per gravar un vídeo de com reprimeixen una manifestació, deixeu que la càmera gravi quan us fiquin en el cotxe de policia. Això és el que el videoperiodista del Times que anava amb mi a Bahrain, Adam Ellick, va fer. Aquest és el vídeo que hem aconseguit de la nostra detenció –i de tot Bahrain–».

És una manera intel·ligent d'apropar el lector a l'experiència pròpia i aconseguir que els continguts es vegin més. Facebook permet com cap altra xarxa social –potser ara Google+– aquest ús.

Altres maneres de potenciar la persona després del periodista

Els blocs i els espais d'opinió i participació dels mitjans digitals permeten als periodistes mostrar la seva faceta humana, més enllà de l'estrictament relacionat amb la seva activitat professional. Alguns periodistes, la majoria, reserva les reflexions personals sobre la seva vida personal per als seus perfils o pàgines personals a les xarxes socials (Twitter principalment, però també Facebook). Uns altres han fet dels seus espais digitals no solament un mostrari del seu «jo periodista», sinó també una porta oberta al seu «jo persona». Aquesta faceta és especialment notòria en els periodistes esportius.

Un dels continguts de més seguiment de l'edició digital del diari esportiu *Marca* són les entrevistes digitals. En moltes ocasions, els qui responen són els subjectes de la informació esportiva (esportistes, entrenadors, especialistes). Però curiosament, les xerrades, com els lectors de més seguiment, són les dels mateixos periodistes del diari. La major part de les preguntes que plantegen els participants tracten de l'actualitat informativa o de l'especialitat del periodista de torn, de tal forma que aquest pot desenvolupar les seves opinions amb més llibertat que en les cròniques i les columnes del diari. Però moltes altres de les qüestions que reben són d'àmbit personal.

Això s'esdevé perquè la relació entre els periodistes i els seus lectors és, la major part de les vegades, d'amor i odi. Als aficionats a l'esport els agrada d'enfrontar els seus propis criteris amb els dels periodistes. Es consideren tan coneixedors de l'actualitat com el més important dels especialistes. Així, en aquest tipus de xerrades trobem un tipus d'interacció entre periodista i lector molt peculiar. En ocasions, les crítiques són feroços. El subdirector de *Marca*, Santiago Segurola, és un dels que més públic concita:

[...] Pregunta. Como lector me doy cuenta que Marca manipula la información del Madrid en beneficio de sus seguidores. Como estudiante de periodismo, ¿esto es lo que podría esperarme si trabajo en un medio informático?

Respuesta. No sé qué consejo darle para trabajar y qué puede esperar en un medio informático. En uno informativo le aconsejo que trabaje duro, que no desmaye y que no se deje llevar por el desánimo. [...]

[...] Pregunta. Te pasaste a ver a Noel Gallagher el sábado pasado en Madrid, mucho mejor que Beady Eye. Ya se sabe quién era el hermano talentoso. Por

cierto, ¿que te parecería un combo mancomunado Noel Gallagher, Ian Brown y Johnny Marr?

Respuesta. El sábado hubo derby en el Bernabéu. No pudo ir al concierto de Noel Gallagher. ¿El combo mancomunado? Estaría muy bien, especialmente por Johnny Marr, el fabuloso guitarrista de los Smiths. [...]

[...] Pregunta. Santi, creo que periodistas como tu sois bastante responsables de la debilidad del Madrid frente al Barça. Mou dio con la tecla para frenarles, con algo tan simple como hacer un marcaje al hombre a Messi. Pero hay una incomprensible presión mediática contra eso. ¿Qué hay de malo en un trivote y poner a Pepe a marcarle? Es de locos intentar jugar de tú a tú al Barça. Si te enfrentas a un peso pesado con el mayor directo de la historia, deberás fingir, correr, cansarle, pero no ir a un intercambio de golpes. Y eso es lo que exigís, apelando a la historia, al espectáculo y a no sé cuantos argumentos vacíos

Respuesta. Esa pregunta riza el rizo de las coartadas. No me imagino a Mourinho haciendo caso a los plumillas, entre los que me encuentro. [...]

[...] Pregunta. Hola Santi! ¿Nos rescatarán?

Respuesta. ¿Quiénes? ¿Cuándo? ¿Cómo? El por qué ya lo sabemos. Cada día tengo la impresión más acentuada que volvemos a una especie de Medioevo, como si se fuera a apagar la luz y nos enviaran a una edad de tinieblas. Por fortuna, tenemos el fútbol. [...]

Altres periodistes fan dels seus blocs un dipòsit de valoracions personals que poc o gens tenen a veure amb la temàtica que suposadament cobreixen. El cas del bloc de Ramon Trecet a Marca és paradigmàtic. Es diria que es tracta més aviat d'un diari de bitàcola de les idees i pensaments que li passen pel cap, tinguin o tinguin a veure amb l'esport. Quant a la redacció, Trecet porta a l'extrem la tendència d'adaptar l'escriptura a l'oralitat pròpia de les xarxes socials. Escriu com si locutés, fins al punt que en ocasions publica entrades amb nombrosíssimes faltes d'ortografia. És de la síndrome del periodista celebrity: «és igual el que faci, sóc un referent».

Fragment extret d'un text de Trecet «Marta Domínguez como síntoma»:

[...]Marta Dominguez. Me decían ayer por la noche: «Esas preparaciones en altura, mes y medio antes de una competición importante. La concentración era una excusa para lo otro». Es posible [...] Un momento. Ayer me encuentro con un director de publicación atletica en Futboleros de MarcaTV y me dice que «en circulos atleticos se sabía lo de este grupo que operaba desde la Blume». [...]

L'opinió instantània

El periodista no dona el pas d'opinar obertament sobre qui vol que guanyi les eleccions. Per exemple, els periodistes que segueixen les eleccions americanes poden creure, després de diversos arguments, que Obama ho té millor per guanyar les eleccions. Podrien dir-ho. Però això és diferent que si diguessin que volen que Obama guanyi.

Aquest tipus d'opinió, que és un esglaó més i que és menys nou perquè les pàgines d'opinió d'un diari ja la cobreixen, també ha fet un pas més amb internet. Quan ocorren tantes coses alhora i tan seguides, hi ha una part del públic que requereix un tipus de peça d'opinió instantània i amb autoritat. Un cert tipus de personalitat que estigui disponible amb peces breus i ràpides. Andrew Sullivan i el seu Dish és el millor exemple a Estats Units.

Hi ha altres versions d'opinions instantànies que permeten traspasar per exemple el format agressiu de les tertúlies al paper, on cadascú diu la seva amb la màxima notorietat, rapidesa: Jennifer Rubin seria un altre exemple.

A Espanya també hi ha bons exemples. *Troll* és la paraula que descriu l'internauta que només busca provocar intencionadament als usuaris o lectors, crear controvèrsia, provocar reaccions irades o interrompre o desviar els temes de debat. Tots els que publiquen a internet, especialment aquells que publiquen per a un públic extens, han patit l'actuació dels trolls.

Internet és un espai ideal per *trollejar*. Ho és especialment per als lectors, però també per a alguns editors de notícies. En el periodisme espanyol existeix un gènere l'estil del qual s'assembla perillosament al dels *trolls*: els (mal) anomenats «confidencials». En aquest tipus de mitjans pseudoinformatius, la informació i l'opinió es dilueixen, la verificació de les notícies i el contrast de les dades publicades brilla per la seva absència i la redacció agressiva i el libel (en moltes ocasions dirigits a empresa de mitjans i a col·legues periodistes) són signes d'identitat.

Periodista Digital i PR Noticias són dos exemples d'aquesta manera d'entendre el periodisme.

Amb la destal a punt

La xarxa es converteix en ocasions en el refugi de bons professionals de la informació que han sortit rebotats dels grans mitjans. En una indústria que depèn dels ingressos publicitaris, el criteri empresarial sovint topa amb el criteri periodístic. En aquestes ocasions, normalment regeixen les qüestions econòmiques per sobre de les ètiques. I el professional que no ho accepta difícilment

encaixa a les empreses periodístiques, especialment en les que depenen de corporacions o pertanyen a grans grups de comunicació.

Així les coses, molts d'aquests professionals aterren a internet, on hi ha menys lligams ideològics i pressions editorials. El periodista esportiu Rubén Uría (Cadena Copi, Eurosport) escriu en el magazine cultural *JotDown* i a la pàgina *Yahoo!* Eurosport textos que no tenen cabuda en cap diari esportiu: els de *JotDown* són massa densos, mentre que en el seu bloc *El Hacha* de *Yahoo!* no deixa canya dreta.

Un parell d'extractes del seu article «Caretas fuera»:

Se ha puesto de moda que nuestro fútbol prostituya su credibilidad en aras de un contubernio mediático, edificado sobre sospechas y conspiraciones arbitrales. Desde hace tres años, un grupo de periodistas -es un eufemismo generoso- cada vez más numerosos, se ha lanzado a una cruzada que coloca al Real Madrid como víctima de los colegiados. Su propuesta consiste en debates mezquinos donde la audiencia manda y donde resulta barato tirar la piedra mientras se esconde la mano. Allí donde la cloaca vende más que el rigor, se acusa al Barça de tener el favor de los árbitros. Lo curioso es que, a pesar de horas y horas de tertulias insoportables, de riñas callejeras, de rumorología interesada y de proteger a un equipo echando mierda sobre otro, los cruzados del contubernio aún siguen sin aportar ni una sola prueba de que los árbitros remen a favor del Barça. A día de hoy, nadie ha podido probar que Victoriano Sánchez Arminio, un mal dirigente, haya sido jugador, socio, simpatizante o directivo del Fútbol Club Barcelona. Debe ser frustrante para las marionetas mediáticas que escriben y hablan al dictado de su amo, que todavía no hayan sido capaces de certificar que el cántabro tiene o ha tenido vinculación con el Barça, presunto protegido arbitral. En cambio, la hemeroteca de los periódicos de la época, sumada al archivo del magnífico historiador Bernardo Salazar, refleja otra realidad bien distinta: una realidad necesaria e higiénica que concluye, de manera inequívoca, el historial del Colegio Nacional de Árbitros. Pasen y lean:

(a partir d'aquí ve una llista detallada i corroborada amb dades d'àrbitres que en el seu moment van treballar al Real Madrid o en van ser socis.)

[...] Napoleón dijo que «una conspiración material se acaba en el momento que se detiene la mano que porta el puñal, mientras que una conspiración moral no tiene fin». Aunque los que llevan el puñal están identificados, la espiral contagiosa de idiocia parece no tener fin en nuestro fútbol. Hay quien espera, como agua de mayo, que alguien sea capaz de probar la existencia de un contubernio culé y demuestre la conspiración judeo-masónica contra el Real Madrid. Hasta ese día, la mala noticia es que los libros de historia no mienten. Todo lo contrario, reflejan datos objetivos que desenmascaran a los titiriteros de la audiencia, a los que escriben crónicas con pasamontañas y a los que montan el "show" diciendo que Sánchez Arminio habla catalán en la intimidad. La caverna casposa seguirá haciendo negocio de una conspiración más falsa que un euro de madera,

pero la realidad es tozuda: Desde hace un siglo, 26 presidencias decidieron quiénes y cómo debían arbitrar en España, aplicando el sistema de la «dedocracia». Una aplastante mayoría de esos presidentes llegaron a esos cargos después de ser jugadores, socios o directivos del Real Madrid. Caretas fuera. [...]

Una de les més acusades tendències d'ús de la xarxa actualment és l'augment del temps de connexió dels internautes a les xarxes socials i la consegüent reculada en la lectura i escriptura de blocs. Molt probablement, la companyia d'internet que més ha crescut en aquest context és la plataforma de microblocs Tumblr.

El seu ascens durant aquest any ha estat meteòric en tots els fronts: només el 2011, el lloc ha passat de 2.000 a 13.000 milions de pàgines vistes mensuals; segons comScore, va registrar 13,4 milions de visitants únics el juliol de 2011 només a Estats Units, la qual cosa suposa un ament del 218% respecte a juliol de 2010; Tumblr té uns 72 milions de visitants al mes (més de la meitat provenen de fora d'Estats Units) i genera uns 40 milions de posts cada dia. Així, la intensa activitat dels seus usuaris ha permès a Tumblr superar en nombre de blocs creats i en tràfic a WordPress, la plataforma de blocs més popular, i des de setembre ja serveix més pàgines que la mateixa Wikipedia.

El secret és la seva facilitat d'ús i la flexibilitat a l'hora de publicar continguts. Al contrari que els blocs, on és més comú la publicació de reflexions més o menys extenses, el post tipus a Tumblr és una imatge, un vídeo, un enllaç o una frase. Els seus editors publiquen molt sovint a través d'algunes de les seves aplicacions o clients per a dispositius mòbils. El resultat d'aquesta col·lecció de notes és una mena de pàgina personal que permet conformar la identitat digital d'un usuari i compartir-la amb els seus contactes.

Un article publicat en el bloc d'El País, «Periodismo con futuro», explica clarament com funciona Tumblr: «Cada usuario cuenta con un escritorio en el que puede seguir tantos blogs o usuarios como quiera. Al ver cada una de las entradas, y en sólo dos pasos, puede publicarlas dentro de su propio blog y hacerlas suyas. Es el lenguaje de Tumblr: construir una publicación combinando material original, agregación y comentario. Se trata de añadir contenido y mejorarlo».

Un dels llocs més populars en aquesta xarxa social és ShortFormBlog, editat pel periodista i dissenyador Ernie Smith. Les claus del seu èxit són, d'una banda, un atractiu disseny de la pàgina, on les notícies es presenten com si fossin infografies; per una altra, l'aposta del seu editor per «fragmentar articles i reportatges amplis en posts més petits, publicant primer una frase destacada, després una imatge i finalment parteix del text».

Aquest format és també una oportunitat per als periodistes, ja que a internet s'imposa l'anàlisi de la informació en temps real. Tumblr, com Twitter, permet

efectuar valoracions de les notícies que acaben de passar. Així, l'usuari que sàpiga teixir una bona xarxa de contactes a la xarxa social accedeix pràcticament a l'instant no solament a les informacions que li interessin, sinó també a les avaluacions que d'aquestes matèries fan els analistes, els periodistes i els experts que hagi seleccionat com a contactes.